

Obrana

apríl 2008

Pri katastrofe môžu pomôcť

Súčasťou organizačnej štruktúry Zásobovacej základne zásobovacej triedy 3 Zemianske Kostolany je aj Centrum potrubnej dopravy. Jeho príslušníci spolu s Vojenskou hasičskou jednotkou zásobovacej základne venovali posledný marcový týždeň odbornému výcviku. Zameraný bol na precvičenie dopravy vody od zdroja k hasičským jednotkám. Vyvrcholením bola ukážka možností potrubnej jednotky pre hasičské a záchranné zbory prievidského okresu a zástupcov Integrovaného záchranného systému. Vojaci prezentovali spôsoby, ktorými môžu prispieť pri riešení mimoriadnych udalostí, ako

sú živelné pohromy, povodne, požiare či ekologické havárie. Napríklad v prípade požiaru v ťažko prístupnom teréne sú príslušníci jednotky schopní vytvoriť veľkoobjemovú zásobu vody pomocou pružných vakov a dodávať vodu zo vzdialenosti až niekoľko desiatok kilometrov. Efektívne by vedeli pomôcť aj pri ekologických haváriách či povodniach. Jediná prekážka na ich plnohodnotné nasadenie je v legislatíve, ktorá je nepružná. „V prípade mimoriadnej udalosti v civilnom sektore môže podľa platných predpisov a nariadení útvaru vyčleniť iba dvadsať vojakov a dva kusy techniky. Máme prostriedky, máme odborníkov, ale, žiaľ, nemôžeme ich použiť v takom rozsahu, v akom by sme chceli a mohli,“ vysvetlil veliteľ ZZ ZT3 Zemianske Kostolany pplk. Pavol Spišák.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVI, č. 3/2008
Redakčná uzávierka 2. apríla
Do výroby zadané 14. apríla

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučik Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kútuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto z výcviku
prieskumných jednotiek prešovskej
brigády.
Foto: Peter DOVINA

Nevyžiadajú obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Prešovskí prieskumníci

str. 4 - 6

Summit NATO

str. 8 - 9

Právne povedomie

str. 12 - 13

Nové zbrane

str. 30 - 31

Editoriál

Na Deň víťazstva opäť odzníe veľa slov o tom, ako si vážime vojnových veteránov a ako na nich budeme myslieť nielen v máji, ale celý rok. Nuž – tri príklady, že to tak je – a jeden opačný.

Prezident Ivan Gašparovič prijal za účasti nášho ministra obrany Jaroslava Bašku a ministra zahraničných vecí Jána Kubiša na pôde slovenskej ambasády počas summitu NATO v Bukurešti rumunských vojnových veteránov, ktorí počas 2. svetovej vojny bojovali o Slovensko. Naša delegácia bola pritom jediná, ktorá si v rámci pobytu v Rumunsku na vyslúžilcov spomenula. Pekné. Tiež je potešujúce, že naše ministerstvo obrany pripravuje novelu zákona č. 463/2003 Z. z. o vojnových veteránoch. Ide o to, že štatút vojnového veterána už nebude možné priznať iba tým, ktorí boje prežili (plus podľa zákona M. R. Štefánikovi), ale aj tým, ktorí boje neprežili. Zdá sa vám to čudné, že morálny titul Vojnový veterán nemohli mať práve tí, ktorí položili vo vojne to najcennejšie? Nuž – aj mne. No pozor – ak by ste si mysleli, že navrhovaná novelizácia sa v rezorte stretáva len s ústretovosťou, nie je to celkom tak. Ide totiž o tisíce osudov – a vôbec to nemusí byť jednoduché. Lenže ako sa inak vyrovnáť s tým, čo sme desaťročia zanedbávali a prehliadali?

Vo vzťahu k našim veteránom bola aj chvíľa, keď som sa hanbil, až mi uši horeli. Podľa zákonov z roku 2002 bolo možné vyplatiť jednorazový príspevok len tým veteránom, ktorí majú slovenské občianstvo a aj trvalé bydlisko na území Slovenskej republiky. A čo tí, ktorí bojovali v západnom odboji a do roku 1948 stihli ujsť späť na západ pred novou totalitou, ktorá by sa im odvdčila väzením a perzekúciami? Nie, tí nedostali nič. Bolo mi veľmi smutno, keď mi v Londýne jeden z našich posledných veteránov RAF, úprimne sa pýšiaci aj slovenským občianstvom, hovoril o tom, ako dúfal, že si s pomocou tohto príspevku dá vymeniť okná vo svojom staršom byte. Ukazoval mi listy z roku 2004 adresované nášmu ministerstvu obrany aj spravodlivosti, ktoré mu (a zopár ďalším) pomáhali štylizovať naši dôstojníci pracujúci na vojenskom zastúpení v Londýne. Žiadal odpustenie tvrdošti zákona a o vyplatenie príspevku. A aká bola v uvedenom roku odpoveď nášho štátu? Tá najhoršia. V Británii pritom išlo o poltucet ľudí. Z hľadiska štátu išlo o pár halierov. Len na porovnanie - v apríli bude v Klube MO SR opäť slávnostné stretnutie predstaviteľov britskej ambasády s veteránmi z bojov o Britské ostrovy a s vdovami po týchto bojovníkoch. Áno – bude to aj o príspevku. Bez ohľadu na štátnu príslušnosť či trvalé bydlisko. Bude to len o tom, že boli statoční a zabojovali za slobodu britského kráľovstva.

Na záver opäť pozitívny príklad. 1. mája sa v Seredi uskutoční slávnostné stretnutie novodobých vojnových veteránov – našich mierotvorcov. Práve 1. mája pred 15 rokmi vyrazila prvá vlaková súprava so slovenskými vojakmi a ich technikou do misie UNPROFOR. A boli to práve naši mierotvorcovia, ktorí obrovskou mierou najmä v prvých rokoch nášho samostatného štátu prispeli k prestíži Slovenska na medzinárodnej scéne, ako aj k hrdosti a sebavedomiu našich občanov. Je fajn, že si to uvedomujú aj naši najvyšší ústavní predstavitelia. Oslavy sa konajú pod záštitou prezidenta a hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR Ivana Gašparoviča.

Prieskumníci sólistov nepotrebujú

Polný výcvik prieskumných jednotiek prešovskej mechanizovanej brigády bol v posádkovom cvičisku Veľké Ozorovce, na východných svahoch Slanských vrchov v týždni pred Veľkou nocou poznamenaný neustálymi vtrochmi počasia. Slnčné počasie sa striedalo s prudkými snehovými metelami, ale aj vetrom a dažďom. Náčelník oddelenia prieskumu brigády kapitán Tibor Grigerek, ktorý celé zamestnanie riadil, bol však napriek tomu spokojný. Veď dobrý prieskumník musí byť schopný plniť úlohy v každom počasi a ročnom období.

„Účelom zamestnania je preveriť vycvičenosť a zladenosť príslušníkov prešovskej prieskumnej rot, ako aj prieskumných čiat trebišovských útvarov: mechanizovaného a tankového práporu. Čata michalovského mechanizovaného práporu tu nie je, pretože väčšina jej vojakov je ešte v zahraničných misiách. V priebehu štyroch dní si vojaci precvičili plnenie úloh na vozidlách i peši, v noci aj cez deň. Priestor Ozoroviec nám na tento účel plne vyhovuje. Aj na manévre s bojovými vozidlami pechoty a prieskumnými vozidlami Svatava. Celá príprava smeruje k tomu, aby boli prieskumníci pripravení a zladení na podporu prápornej a brigádnej skupiny. Ďalšou fázou previerky prieskumnej roty bude trojtýždňové aprílové vyvedenie vo VVP Lešť a v jeho rámci aj odborné-taktické cvičenie a podpora činnosti michalovského mechanizovaného práporu,“ približuje kapitán Grigerek, ktorý má za sebou skúsenosti z pôsobenia v prieskumnej čate kežmarského tankového pluku a prešovského i bardejovského prieskumného práporu.

PREROD TANKISTU

Prvá prieskumná čata prešovskej rot, zaujala kruhovú obranu v zhromaždisku počas presunu. Jej úlohou je prepátrať okraj lesa v úseku asi 300 metrov. Veliteľ samostatnej prieskumnej hliadky rozdeľuje prieskumníkov na pátracie družstvo, jadro jednotky a zadné zaistenie. Pátrači musia zaistiť neprehľadný terén, tvorený hustými krovinami i stromami, zákruty i križovania ciest. O nejaký čas dávajú signál veliteľovi čaty, poručíkovi Marekovi Konečnému, že terén je čistý. Celá jednotka pokračuje ďalej v plnení prieskumných úloh. Až kým naráži na nepriateľa. Veliteľ sa v závislosti od jeho sily rozhoduje, či ho zničí, alebo sa naopak, od neho odpúta.

Poručík Konečný, rodák z Liptovského Mikuláša ukončil pred necelými tromi rokmi vojenskú akadémiu, ale tankový smer. Tankový útvar však máme v našich ozbrojených silách len jeden, tak nádejný mladý tankista začína zopár mesiacov na veliteľstve brigády pri plánovaní operácií. Potom prešiel k prieskumníkom. Začiatky neboli práve najľahšie. „Taktika tankových a prieskumných jednotiek je predsa len trochu odlišná. Som rád, že mi pomohli moji skúsenejší velitelia družstiev rotní Radoslav Bičej a Ján Králik. Stále sa mám od nich čo učiť. Som rád, že ich mám v jednotke. Postupne sa mi darí prenikať čoraz viac do tajov prieskumníckeho remesla,“ spomína veliteľ čaty. Vzápätí priznáva, že hoci si už zvykol na prieskum a celkom ho terazšia práca baví, niekde vo vnútri stále zostáva tankistom...

V jeho čate, obdobne ako v celej prieskumnejrote začínali od januára tohto roku s intenzívnym výcvikom. V priebehu uplynulého roka bola značná časť

prieskumníkov v zahraničných misiách (UNDOF na Golanských výšinách a KFOR v Kosove). V misiách predsa len plnili iné úlohy. Aj pri peších patrolách mali za úlohu byť viditeľní. Teraz ich treba od takýchto návykov odvykať a postupne znova naladiť na prieskumnícku nátku. Rotu postupne dopĺňajú aj vojaci z iných útvarov či druhov vojska. Snahou všetkých veliteľov je, aby čím skôr získali potrebné poznatky a zapadli do kolektívu.

VELITELOVE OTVORENÉ DVERE

Podľa veliteľa rot, kapitána Marcela Trojana dobrý budúci prieskumník musí mať potrebné fyzické, no najmä psychické predpoklady. „Nie je to pre sólistov, hoci by boli akokoľvek výborní, ale predovšetkým o tímovej práci. Povieť to možno trochu tvrdo, ale sólistov nepotrebujeme. Rovnako ako ľudí, ktorí nepoznajú strach, chýbajú im zábrany, prirodzený rešpekt. Pri práci s výbušnami aj v ďalšej činnosti by sa takíto ľudia stali doslova pohromou nielen pre seba, ale pre celú jednotku. Predovšetkým si musí každý vojak uvedomiť, že prieskumníkom nemôže byť len v pracovnom čase od siedmej hodiny ráno do štvrtej popoludní, ale celých 24 hodín každý deň. Musí na seba pracovať. Zdokonaľovať svoju fyzickú pripravenosť aj v čase voľna, študovať odbornú literatúru, hľadať potrebné podklady na internete. Týka sa to všetkých prieskumníkov, ale najmä veliteľov čiat, družstiev, odstreľovačov, strelcov operátorov. Aby bol človek pripravený u nás na základnú funkciu, trvá to zhruba rok a pol. Nadriadení mu v tom ochotne pomôžu. Po prvých troch mesiacoch ho preskúšame zo zvládnutia zbraní, potom z taktiky, fyzickej pripravenosti. Záleží len na ňom, či sa z neho postupne stane prieskumník, alebo nie. Keď sa napriek tomu neosvedčí, ide od nás preč,“ zdôrazňuje kapitán Trojan. Pripomína, že všetci príslušníci rot, vedľa, že majú so svojimi problémami u neho otvorené dvere každý deň 24 hodín. Vždy sa im snaží vyriešiť všetky problémy a ťažkosti. Na druhej strane veliteľ rot, vie, že práve takýto prístup sa mu mnohonásobne vracia v podobe prístupu vojakov k plneniu úloh.

OD LOKÁTOROV K PRIESKUMNÍKOM

Medzi tých, ktorí si museli trochu ťažšie zvykať na prieskumnícku abecedu, patrí aj veliteľ prieskumného družstva rotný Zoltán Okoš. Rodák z Kráľovského Chlmca pôvodne v Košiciach vyštudoval vojenskú strednú odbornú školu leteckú – rádiotechnické zameranie. Pôsobil v prešovskej leteckej základni ako technik, neskôr v prápore rádiolokačného prieskumu na Bakovej Jame, v prešovskom útvere elektronického prieskumu i v trebišovskom mechanizovanom prápore ako veliteľ družstva. Druhý rok je členom prieskumnej rot.

„Prechod k prieskumníkom nebol jednoduchý. Predtým som bol zvyknutý skôr na 24-hodinové služby vo vnútri, pri prístrojoch. Prvé vyvedenie som zažil v januári pod celťou, čo bol pre mňa poriadny šok. Ako veliteľ družstva musím ovládať všetky zbrane, ktoré máme k dispozícii, i pre mňa spočiatku pomerne neznámu taktiku. Vďaka pomoci zo strany skúsenejších kolegov sa mi postupne darí. Aj keď plnohodnotným prieskumníkom ešte ani zďaleka nie som. Na predchádzajúcich pracoviskách som robil iný druh prieskumu, pomocou rádiolokačných a elektronických prístrojov,“ priznáva 26-ročný Zoltán.

Medzi najskúsenejších veliteľov družstiev patrí rotný Radoslav Bičej. Rodák z Prešova absolvoval vo svojom rodisku aj základnú vojenskú službu v prieskumnom prápore. Odišiel do civilu, aby sa po nejakom čase vrátil do ozbrojených síl. Ale už ako profesionál. V minulom roku pôsobil v misii UNDOF na Golanských výšinách. „Vždy ma priťahovala práca s ľuďmi v zaujímavom prostredí. A to som našiel práve u prieskumníkov, kde tá činnosť nikdy nie je monotónna, jednotvárna. Samozrejme, ani jednoduchá. Rád pomôžem a odovzdám skúsenosti, ktoré mám, každému novému, kto do jednotky príde. Vlastne takto len vraciam to, čo mne zasa dali starší. Teší ma, že až na výnimky sa všetci noví vojaci chytia a chcú niečo dosiahnuť. Podarilo sa nám spoločne vytvoriť v družstve dobrý kolektív. Každý vie plniť úlohy a obsluhovať všetky zbrane, ktoré máme. Viem, že sa môžem na každého plne spoľahnúť, a to je dobrý pocit,“ zveruje sa rotný Bičej. Podľa neho sa v Ozorovciach snažia ešte viac získať skúsenosti z plnenia úloh na vozidlách. V uplynulom roku bol výcvik zameraný predovšetkým na plnenie úloh peši. A to rovnako vo dne, ako aj v noci, za pomoci infraprístrojov.

Úlohu majú zneprijemnenú nielen vodiči, ale aj velitelia a strelci-operátori. Na orientáciu v teréne im zostávajú malé, úzke priehľady. Čo najlepšie, a hlavne rýchlo sa musí cez spomínané priezory zorientovať pri svojej činnosti aj strelec-operátor prieskumného vozidla Svatava desiatnik Štefan Lejko. Rodák z Prešova absolvoval základnú službu na východnej slovensko-ukrajinskej hranici, ako pohraničník. Ozbrojené sily ho lákali už dávnejšie, preto sa rozhodol pre uniformu. Dnes je rád, že sa dostal k prieskumníkom. Aj keď tie prvé mesiace mal toho neraz plné zuby. Najmä po kondičnej stránke.

„Je to zaujímavá práca a dnes by som už nemenil. Človek musí pri nej neustále premýšľať, ako čo najlepšie splniť zadanú úlohu. U nás sa neplnia systémom hurá, bezhlavo dopredu,“ konštatuje desiatnik Lejko.

KRABICA ALEBO VENTILÁTOR

Medzitým jedno družstvo čaty dostalo za úlohu prepátrať terén, či sa v ňom nenachádza nejaký protivník, či sa informácie, ktoré majú velitelia, nelíšia od skutočnosti, či presúvajúce vozidlá náhodou niekde nečaká výbušný zápas. Veliteľ zvolal družstvo. Prieskumníci zaujali kruhovú obranu. Každému vojakovi určil úlohu. Odstreľovač zaistuje celý sektor na svojej strane, dvojica pátračov prepátrava terén. Využívajú pri tom buď krabicový, alebo ventilátorový spôsob. „V prvom prípade idú doprava, urobia 50 – 100 metrov, vrátia sa doľava. Čiže vlastne kopírujú krabicu. Ventilátorový pohyb zasa pripomína štvorlístok. Po 200 – 300 metroch urobia oblúk, ako keby vytvárali lístok ďateliny. Potom sa vrátia a veliteľovi družstva zahlásia splnenie úlohy. Kde boli, v akej vzdialenosti a čo zistili,“ objasňuje veliaci poddôstojník prieskumnej rot, štábný nadrotmajster Jaroslav Kraus.

Dôležitú úlohu pri tejto, ale aj ďalších činnostiach prieskumníkov zohráva odstreľovač. Veliteľ rot, na tých svojich nedá dopustiť. Platí to aj o čatárovi Rastislavovi Benkovi. Rodák z Bardejova vždy lákalo dostať sa k špeciálnym jednotkám. Vojenčinu si odkrútil na košickom letisku ako operátor. Potom sa presunul do jeho rodného mesta prieskumný prápor z Prešova, Rasťo sa prihlásil, uspel a postupne sa z neho stal prieskumník – výsadkář. Splnil sa mu jeho sen. Absolvoval aj dve de-

siatky zoskokov. Ešte v Bardejove sa stal z neho aj odstreľovač.

„Boli sme vedení k tomu, aby sme ovládali všetky zbrane vrátane ručného protitankového granátu. Potom, žiaľ, hore rozhodli, že prieskumný prápor nepotrebujú. Po jeho zrušení som mal svojím spôsobom šťastie. Dostal som sa do Prešova, do prieskumnej rot. Najskôr som bol starší prieskumník. Potom sa uvoľnilo miesto odstreľovača. Úspešne som absolvoval v martinskej poddôstojníckej akadémii príslušný kurz a stal sa zo mňa snajper. Vždy som mal rád pohyb, športoval som, preliezol okolo Bardejova všetky kopce, bavilo ma maskovanie. Vo svojej terajšej funkcii môžem všetko plne využiť. Kým človek dostane svoju zbraň dokonale do ruky, musí absolvovať množstvo výstrelov. Mám ich vyše 8-tisíc a stále si nemyslím, že by som vedel úplne všetko. Dobrý snajper sa učí celý život. Ale najmä musí byť v psychickej pohode. Veď často musí zamaskovaný vyčkávať dlhé hodiny, kým splní úlohu. Pred dvoma rokmi vo VVP Valáškovce som bol nasadený ako odstreľovač ešte so svojím pomocníkom v cieľovej ploche strelnice. Priestor som zaujal a zamaskoval sa o ôsmej večer deň predtým a vyčkával som vyše 14 hodín. Človek musí dokonale splynúť so svojím okolím, po čase je neskutočne unavený, ale musí byť neustále v strehu a pohotovo reagovať, kým nesplní úlohu,“ hovorí čatár Benka a pripomína, že najhoršie obdobie na maskovanie je najmä prechod zo zimy na jar. Aj teraz sa snažil svoj maskovací odev Hejkal, ktorý je veľmi dobrý v lete či na jeseň, čo najlepšie prispôbiť okoliu, v ktorom bolo toho zeleného ako šafranu.

Veliteľ roty kapitán Marcel Trojan dodáva, že funkcia odstreľovača je naozaj aj medzi prieskumníkmi špecifická. Musí byť kreatívny, rozhodný, disciplinovaný. Nesmie mu chýbať pud sebazáchovy.

NOČNÝ PRIESKUM

Prieskumníkov čakalo v Ozorovciach aj nočné zamestnanie. Plnili úlohy samostatnej prieskumnej hliadky počas útoku. Dôraz kládli ich velitelia hlavne na prepátravanie, signály, spojenie a zladenosť činnosti všetkých prieskumných jednotiek. Jedna čata cvičila na vozidlách, druhá peši. Precvičili si aj zaujatie a vybudovanie základne.

Kapitáni Tibor Grigerek a Marcel Trojan boli spokojní najmä so snahou, ktorú ukázali prieskumníci počas celého poľného výcviku. Aj keď dobre vedia, že je ešte potrebné mnohé zlepšiť, aby aprílové vyvedenie do Vojenského výcvikového priestoru Lešť a v jeho priebehu aj operačno-taktické zamestnanie rot a bojové strelby prvej čaty prebehli úspešne. Velitelia družstiev a čiat sa precvičili vo vydávaní bojových rozkazov a v povelovej technike pri plnení prieskumných úloh vo dne i v noci. Taktika ukázala, ako sú na tom vojaci pri dodržiavaní zásad pozemného prieskumu z vozidla i peši. Podarilo sa zosúladiť aj prípravu prieskumných čiat trebišovských útvarov s prešovskou prieskumnou rotou. V spomínaných čatách sa často boria s absenciou odborne dobre pripravených veliteľov, v útvaroch ich využívajú aj na úlohy, nie veľmi prináležiace prieskumníkom. S plnením úloh zo strany prieskumníkov počas poľného výcviku v Ozorovciach sa oboznámil aj veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády brigádny generál Ondřej Novosad. Prieskumnícka abeceda mu nie je neznáma, veď jeden čas pôsobil v špeciálnych jednotkách našich ozbrojených síl.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

OBRANNÁ POLITIKA ÚNIE

Živá diskusia v EÚ prebieha okolo situácie v Bosne a Hercegovine a samozrejme v Kosove. Slovenské zastúpenie pozerá na dianie a konanie cez optiku deklarovaných priorít našej zahraničnej politiky. Jednoznačnou dominanciou v tejto sfére je oblasť západného Balkánu. V tomto regióne sa SR výrazne angažuje v rámci EÚ aj NATO.

Čo sa týka angažovanosti v afrických štátoch, nie sú prioritou slovenskej zahraničnej politiky. Vývoj bezpečnostnej a humanitárnej situácie na čiernom kontinente je však slovenskou diplomaciou v Bruseli citlivo vnímaný cez strategické partnerstvo EÚ a Africkej únie. Na pôde EÚ sa stále intenzívnejšie diskutuje aj o nasadení bojových skupín EÚ

V Bruseli o prioritách obrannej politiky

Minister obrany SR Jaroslav Baška sa v prvej polovici marca v Bruseli stretol s vrcholnými predstaviteľmi Európskej únie a Severoatlantickej aliance. Počas návštevy sa oboznámil s prácou Stáleho zastúpenia SR pri EÚ a Stálej delegácie SR pri NATO. Navštívil aj veliteľstvo Spojeneckých síl NATO v Európe.

Slovenskú delegáciu prijal v Bruseli generálny tajomník Rady Európskej únie a vysoký predstaviteľ EÚ Javier Solana (na fotografii). V diskusii sa venovali prioritám EÚ v rámci bezpečnostnej a obrannej politiky. Zamerali sa prevažne na región západného Balkánu, budovanie obranných spôsobilostí EÚ a slovenskú participáciu v týchto procesoch. Minister obrany informoval J. Solanu o aktivitách slovenských ozbrojených síl v procese budovania bojových skupín EÚ a našej účasti v operáciách krízového manažmentu v Bosne a Hercegovine a Kosove.

MARATÓN ROKOVANÍ

Súčasnou návštevou Bruselu bolo stretnutie ministra obrany SR s výkonným riaditeľom Európskej obrannej agentúry (EDA) Alexandrom Weisom. Pôvodne krátka formálna návšteva sa zmenila na vysoko odborný rozhovor, v ktorom si obaja predstavitelia vymenili názory na fungovanie Európskeho obranného priemyslu a trhu (EDEM), obranného obstarávania, Európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne

(EDTIB) a plánu budovania vojenských spôsobilostí EÚ (CDP). Minister J. Baška informoval o pripravenosti Slovenska na prehlbovanie spolupráce. Zvýraznil postavenie malých krajín v ofsetových programoch, ktoré nepovažuje za diskriminačný faktor, ale za dôležitý prostriedok na podporu domáceho obranného priemyslu a transšerových technológií.

Minister J. Baška si prezrel Situačné centrum EÚ (SITCEN), kde sa stretol s jeho riaditeľom Williamom Shapcottom. Diskutoval aj s pracovníkmi ministerstva obrany a Ozbrojených síl SR, ktorí pôsobia v Stálom zastupiteľstve SR pri EÚ v Bruseli. Plk. gšt. Ján Goceliak, zástupca vojenského predstaviteľa pri EÚ, Martin Sklenár – predstaviteľ politickej sekcie MO a Marián Mikluš, predstaviteľ SR v EDA ho informovali o pôsobení príslušníkov MO v štruktúrach EÚ.

Počas pracovného pobytu sa minister Baška stretol aj s generálnym tajomníkom Severoatlantickej aliance Jaapom de Hoop Schefferom. Súčasťou návštevy v centrále NATO bolo stretnutie s námestníkom generálneho tajomníka NATO pre operácie Martinom Howardom a námestníkom generálneho tajomníka NATO pre obrannú politiku a plánovanie Jiřím Šedivým.

Minister zavítal na vojenské veliteľstvo Spojeneckých síl NATO v Európe v meste Mons, kde sa stretol so zástupcom najvyššieho veliteľa Spojeneckých síl NATO v Európe generálom Johnom McCollom.

a práve africký kontinent je vnímaný ako najpravdepodobnejšia destinácia ich možného nasadenia.

Európska únia pomáha aj pri riešení bezpečnostnej situácie v Afganistane. Slovensko sa v tomto regióne pod hlavičkou EÚ zatiaľ nezapája, naši vojaci tam slúžia pod velením NATO. Minister Baška naznačil možnosti nášho efektívnejšieho pôsobenia v krízových oblastiach, ako sú západný Balkán a Afganistan. Zdôraznil koherentný prístup pri riešení obnovy a stabilizácie týchto regiónov a hovoril o rozšírení nášho zapojenia v Afganistane a Bosne a Hercegovine aj o oblasť vojensko-civilnej spolupráce. Do tohto procesu treba výraznejšie zainteresovať aj iné rezorty, ako sú školstvo, zdravotníctvo a súdnictvo. Koordináciu úlohu by však podľa ministra malo mať ministerstvo zahraničných vecí SR. Z diskusie vyplynula potreba netrieštiť sily, ale zamerať úsilie na špecifické oblasti v ktorých má Slovensko skúsenosti, zodpovedajúci personál a materiálne zabezpečenie. Podľa ministra Bašku by sa malo zlepšiť aj personálne obsadenie Slovenska v rámci medzinárodných vojenských štruktúr s cieľom postupného aspirovania na obsadzovanie významnejších postov v rámci EÚ aj NATO.

Michaela FARKAŠOVÁ,
plk. gšt. Ján GOCELIAK
Foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Summit najmä o Afganistane a o (ne)rozširovaní

Všetky krajiny Severoatlantickej aliancie potvrdili na summite NATO, ktorý sa konal v dňoch 2. až 4. apríla v Rumunsku, pokračovanie politiky otvorených dverí. Znamená to možnosť prijať aj ďalšie štáty, ak prejavia záujem a splnia aliančné kritériá. V Bukurešti dostali pozvánku Chorvátsko a Albánsko. NATO sa naposledy rozširovalo v roku 2004. Sklamané odišlo domov Macedónsko, pretože jeho pozvanie zablokovalo pre spor o názov krajiny susedné Grécko.

Slovenskú delegáciu na summite viedol prezident Ivan Gašparovič a vládu SR zastupovali minister obrany Jaroslav Baška s ministrom zahraničných vecí Jánom Kubišom. Medzi hlavné témy rokovaní patrila misia ISAF v Afganistane. „V nasledujúcich mesiacoch sa účasť Slovenska v ISAF zdvojnásobí, pričom aj ďalší naši vojaci budú vyslaní do juhoafganských provincií, ktoré sú v centre pozornosti,“ povedal J. Baška na rokovaní ministrov obrany. Uviedol, že spojenci v misii a zástupcovia krajín Aliancie to vnímajú ako silný politický signál a prejav partnerskej solidarity zo strany Slovenska. „Je tak trochu symbolické, že práve v čase konania summitu odletel do Afganistanu sedemčlenný lekársky tím, ktorý rozšíri naše zastúpenie v misii a posilní českú poľnú nemocnicu dislokovanú na letisku v Kábule,“ zdôraznil J. Baška, ktorý v Bukurešti hneď po svojom prilete 2. apríla podpísal s českou ministerkou obrany Vlastou

Parkanovou Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Českej republiky o pričlenení lekárskeho tímu Ozbrojených síl Slovenskej republiky do českej vojenskej nemocnice Role II. v operácii ISAF. „Podpis dohody ma teší o to viac, že českí aj slovenskí vojaci osvedčili svoju spoluprácu v Kosove a tento krok je potvrdením, že náš záujem na spolupráci ďalej pokračuje,“ povedala po podpise memoranda V. Parkanová.

„Vláda aj parlament už zvýšenie počtu našich vojakov na približne dvojnásobok súčasného stavu v ISAF schválili a my by sme toto rozhodnutie chceli realizovať v tomto roku,“ zdôraznil po summite J. Baška. Informoval, že bola schválená aj strategická spolupráca s holandskou stranou v provincii Urusgan, ktorá patrí k najnebezpečnejším v Afganistane. Naši vojaci by tam mali posilniť operačný tréningový a styčný tím. „Odznela aj požiadavka zo strany Kanadanov na strážnu jednotku na letisku v Kandaháre,“ dodal minister. Zhrnul, že ISAF je strategická misia pre celú Severoatlantickej alianciu a je katalyzátorom zmien NATO aj jednotlivých armád vrátane Ozbrojených síl SR. Preverí vojenské spôsobilosti a politické odhodlanie krajín Aliancie, a tým v značnej miere predznačí jej budúcnosť.“

Náš minister mal aj niekoľko bilaterálnych rozhovorov so svojimi rezortnými partnermi z Grécka, Poľska či Veľkej Británie. S britským ministrom obrany Des Brownem prediskutovali aj britsko-francúzsku iniciatívu týkajúcu sa vytvoreného spoločného fondu, ktorý je určený na servis

a opravy mimoriadne potrebných helikoptér určených na nasadenie v Afganistane.

Členovia NATO sa však nedohodli na prijatí Ukrajiny a Gruzínska do akčného plánu členstva Aliancie. Ich vstup do „predsiene“ Aliancie zablokovali Francúzsko a Nemecko. Slovensko bolo za. Prezident Ivan Gašparovič po summite uviedol, že Ukrajina zaznamenala v prístupovom procese významný pokrok. „Treba si však uvedomiť, že niektorí členovia Aliancie o pripravenosti oboch postsovietskych republík pochybujú,“ povedal na brífingu. Šanca, že Ukrajina a Gruzínsko sa v dohľadnom čase pripoja k programu MAP, je však podľa prezidenta otvorená napriek tomu, že Aliancia na prebiehajúcom summite nerozhodla v ich prospech.

K úspechom summitu treba prirátat skutočnosť, že francúzsky prezident Nicolas Sarkozy avizoval po dlhých 42 rokoch návrat do vojenských štruktúr Aliancie, a to už budúci rok. Podľa J. Bašku Francúzsko týmto potvrdilo význam Severoatlantickej aliancie pre súčasnosť aj pre budúcnosť a toto rozhodnutie bolo prijaté jednoznačne pozitívne.

Budúci summit NATO sa nebude konať tak ako zvyčajne o dva roky, ale vzhľadom na 60. výročie vzniku Aliancie sa uskutoční už o rok. Hostiteľmi budú nemecký Kiel a francúzsky Štrasburg.

Viac o summite NATO v Bukurešti v analýze v budúcom čísle.

Česť rumunským bojovníkom

„Dolu Hronom plávali ľadové kryhy a pomedzi ne zakrvavené telá mojich kamarátov,“ spomenul svoj najhorší zážitok zo Slovenska Ioan Fagarasan, plukovník vo výslužbe (na foto druhý zľava), ktorý sa spolu s 240-tisícovou rumunskou armádou podieľal na oslobodzovaní našej krajiny. Rozprávali sme sa, 4. apríla v deň, keď sa skončil summit NATO v Rumunsku.

Na pôde našej ambasády v Bukurešti prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ ozbrojených síl Ivan Gašparovič prijal dvanásť rumunských vojenských veteránov, ktorí sa cez 2. svetovú vojnu podieľali na oslo-

bodení Slovenska. Vysokých dôstojníkov a generálov vo výslužbe minister obrany SR Jaroslav Baška pri tejto príležitosti vyznamenal odznakom Vojnový veterán.

„Slová uznania od pána prezidenta Ivana Gašparoviča, vyznamenanie od ministra obrany Jaroslava Bašku a prítomnosť ministra zahraničných vecí Jána Kubiša sú prejavom uznania a úcty pre nás aj pre našich spolubojovníkov, ktorí padli vo vašej vlasti,“ povedal brigádny generál Marin Dragnea, predseda Zväzu vojnových veteránov Rumunska. Zároveň vysoko ocenil starostlivosť Slovenska o vojenské cintoríny a pamätníky rumunských vojakov, z ktorých najväčšie sú vo Zvolene, Banskej Bystrici, Piešťanoch a v Bratislave. Na

našom území padlo totiž až 60-tisíc jeho spolubojovníkov. Potešilo ho, že na pôde veľvyslanectva bola inštalovaná fotovýstava zachytávajúca pobyt rumunských vojakov na Slovensku, ktorú pripravil Vojenský historický ústav a kancelária ministra obrany. Nezabudol dodať, že rumunskí vojaci sa v roku 1968 nezúčastnili na invázii vojsk Varšavskej zmluvy do bývalého Československa, a preto aj vojnoví veteráni z oboch krajín môžu mať o to lepšie vzťahy.

„Takmer som neveril vlastným ušiam, keď som v roku 2005 začul výzvu vtedajšieho veľvyslanca Slovenska v Rumunsku Jána Šotha. Prostredníctvom televízie oslovil vojenských vyslúžilcov, ktorí bojovali na Slovensku o Žarnovicu, aby sa mu prihlásili,“ spomínal ďalej plukovník Ioan Fagarasan. Dodal, že výzvu inicioval vtedajší primátor Žarnovice Dušana Greger. „Keď sme sa 20. januára 1945 prebojovali nad Žarnovicu, bol som ako spojár v prvej línii našej 19. pešej divízie. Pod nami tiekol v hlboké doline Hron. Na jeho druhej strane vyčkávali v kopcoch opevnení Nemci. Do 29. januára to boli ťažké, preťažké boje,“ neveselo povedal plukovník so stále elegantne strihnutými fúzikmi a iskrou v oku. Pokračoval o tom, ako mu predviani došiel zo Žarnovice dotazník, v ktorom mal uviesť aj mená tamojších obyvateľov, na ktorých si pamätá. „Akoby som mohol zabudnúť na rodiny Martina Cvangu a Anny Page-ovej. Na privítanie mi spoza okna symbolicky odlomili kytičku z vianočných muškátov. V ich rodinách ma desať dní stravovali, oprali mi veci a keď som odchádzal, objímali ma na rozlúčku, aby som sa dožil konca vojny,“ zaleskli sa slzy v očiach starého muža. „V roku 2006 ma pozvali do Žarnovice. Keď som po 61 rokoch videl z pahorkov nad mestom opäť do údolia Hrona, plakal som dojatím – a vtedajšia viceprimátorka Eva Moravčíková plakala so mnou,“ dojal sa plukovník v. v. Ioan Fagarasan, dnes už aj čestný občan mesta Žarnovica.

„Počas dní keď sa v Bukurešti konal summit NATO, to bola len slovenská delegácia, ktorá si našla čas aj na stretnutie s vojnovými veteránmi. O to viac si vážime vašu pozornosť,“ zdôraznil na záver stretnutia brigádny generál Marin Dragnea.

Reprezentoval aj rtm. Fejko

Slovenskú republiku na úvodnom ceremonálii summitu NATO v Bukurešti reprezentoval aj rotmajster Miroslav Fejko rodák z Medzilaboriec. Nastúpení vojaci z každej členskej krajiny si uctili svojich kolegov, ktorí zahynuli v operáciách NATO. Dvadsiatim šiestim reprezentantom armád Aliancie vzdal poctu za pôsobenie v misiách Severoatlantickej aliancie generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer, ako aj prezidenti, predsedovia vlád, ministri obrany a zahraničia krajín Severoatlantickej aliancie.

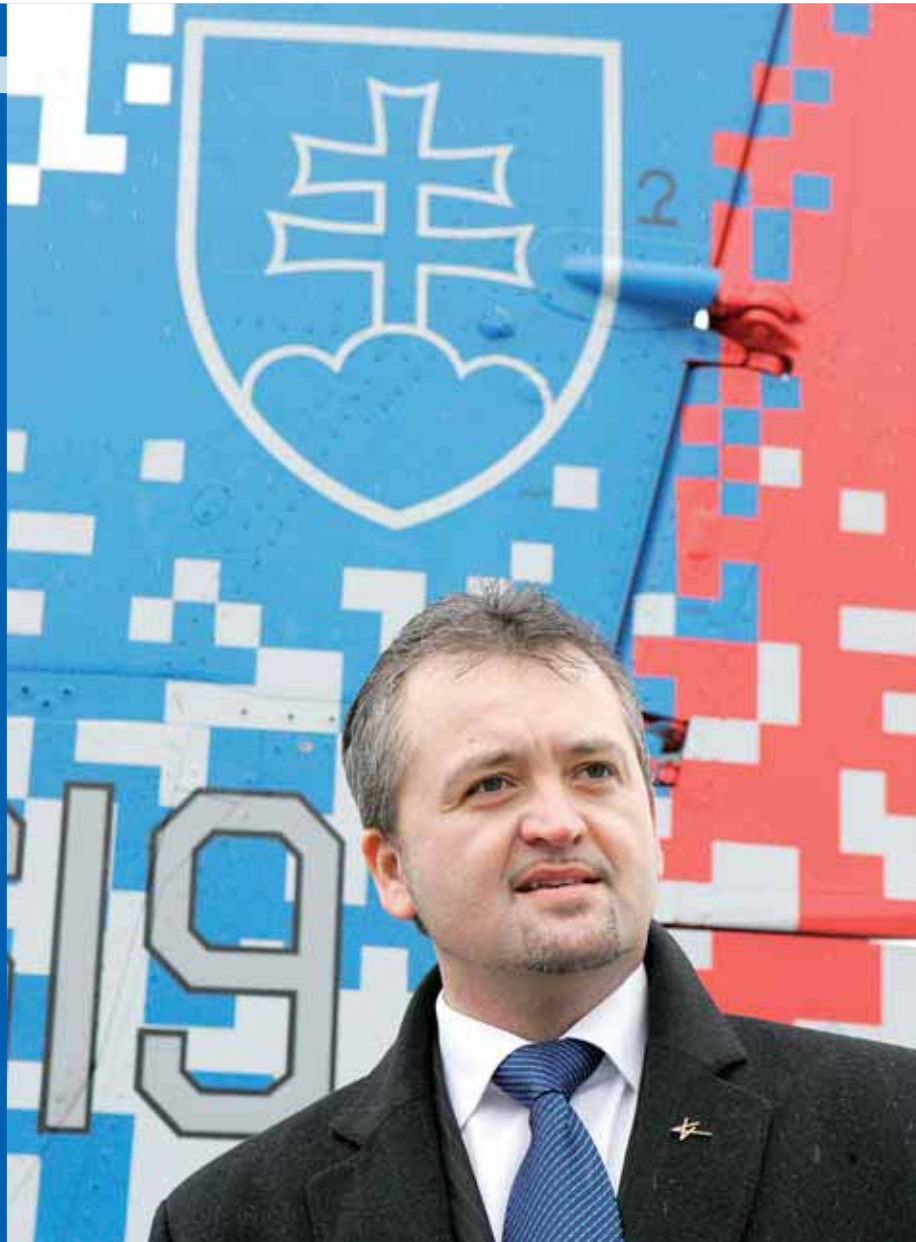
Rotmajster Miroslav Fejko reprezentoval na summite NATO slovenské ozbrojené sily aj preto, lebo v roku 2002 a 2006 pôsobil v misii KFOR v Kosove, ktorá je pod vedením Severoatlantickej aliancie. „Prvý raz som velil 27 vojakom mechanizovanej čaty, druhý raz som

pracoval v styčnom monitorovacom tíme. Mám na tie roky len tie najlepšie spomienky,“ povedal. „Oceňujem najmä spoluprácu s príslušníkmi iných armád, s miestnymi obyvateľmi, ale aj možnosť zdokonaľiť sa v angličtine. A samozrejme výborné vzťahy s kolegami v jednotke.“ M. Fejko bol na summit NATO poslaný aj preto, lebo v roku 2006 bol vyhodnotený ako najlepší poddôstojník slovenských ozbrojených síl. V súčasnosti pôsobí na Poddôstojníckej akadémii v Martine ako inštruktor vyšších poddôstojníckych kurzov. „Vojakom som chcel byť odjakživa, ale rodičia spočiatku nadšení neboli. Po maturite na gymnáziu v Medzilaborciach a neskôr po základnej vojenskej službe vo mne dozrelo rozhodnutie a nastúpil som ako profesionál do Práporu okamžitej reakcie v Martine“, hovorí 33 ročný rotmajster. Profesionálnym vojakom je aj jeho brat. Aj on v súčasnosti pôsobí v Kosove.

M. Fejko dodáva, že rodičia sa už s jeho voľbou zmierili a rešpektujú ju. V lete by mal vycestovať na tri roky do nemeckého Rammsteinu, kde bude pôsobiť v štruktúrach NATO.

Dvojstranu pripravil **Pavol VITKO**, Bukurešť

príčom dodávku výzbroje budeme požadovať v horizonte najbližších 2–3 rokov. Za prioritné projekty považujeme modernizáciu výstroja a výzbroje jednotlivca, obmenu malých terénnych automobilov, modernizáciu rádiolokačnej techniky, akvizíciu nákladných vozidiel, bojových obrnených vozidiel a prostriedkov logistickej podpory. V začatom tempe mienime pokračovať aj v doposiaľ najväčšom modernizačnom projekte – MOKYS, podporenom nákupom rádiových technológií a zavádzaním systémov a prostriedkov v oblasti velenia a riadenia. Zabudnúť nemôžem ani na jeden z finančne najnáročnejších projektov, t. j. nákup nových taktických dopravných lietadiel.

• Do akej miery využijeme ofsetové programy?

Uznesením vlády SR vstúpili do platnosti zásady o realizácii ofsetových operácií, ktoré nás v rámci procesu obstarávania jednotlivých druhov výzbroje, technicky spĺňajúcich stanovené kritériá, zavádzajú ich aplikovať.

Samozrejme, ofsetové programy vnímame ako dôležitý nástroj ekonomickej kompenzácie za výdavky štátneho rozpočtu súvisiace s obstaraním tovarov a služieb na obranné a bezpečnostné účely.

Spomínaných kritérií na ich aplikáciu je veľa, spomeniem aspoň tie najdôležitejšie: ak hodnota predmetu zákazky bude vyššia ako 6 miliónov eur (bez DPH) pre zahraničnú spoločnosť ako dodávateľa, alebo hodnota predmetu zákazky bude vyššia ako 3 milióny eur (bez DPH) v prípade zahraničného subdodávateľa v prospech domáceho dodávateľa. Samotná hodnota ofsetového programu bude vždy špecifikovaná v podmienkach účasti na tendri spĺňajúceho uvedené podmienky a bude predstavovať najmenej 100 % z dodávky alebo subdodávky zmluvnej ceny (bez DPH). Súčasne ako podmienka pre účasť v obstarávaní budú musieť záujemcovia splniť druhú podmienku, ktorou je poskytnutie 20 % podielu priamych ofsetov alebo 30 % priamych a polopriamych ofsetov.

Očakávame, že aplikácia ofsetovej politiky posilní konkurencieschopnosť subjektov slovenského obranného

Národný riaditeľ pre vyzbrojovanie MO SR doc. Ing. Stanislav SZABO, PhD.:

2008 – rok modernizácie Ozbroyených síl SR

• **Pán národný riaditeľ, nakoľko sa rezortu obrany podarilo pripraviť si za posledné obdobie predpolie na vypísanie tendrov v oblasti modernizácie a nákupu vojenskej techniky?**

Perspektívy a cesty, ktorými budeme v nasledujúcich rokoch kráčať v takej dôležitej oblasti, akou je modernizácia Ozbroyených síl SR, boli už v minulom roku určené v Programovom pláne 2008-2013. Som rád, že táto cesta sa stala hneď jednou z hlavných – prioritných pre vedenie rezortu a Generálneho štábu a rok 2008 je vyhlásený aj za rok modernizácie našich ozbrojených síl. Tomuto spoločnému cieľu v súčasnosti venujeme náležitú pozornosť. Dôkazom je intenzívna príprava štúdie realizovateľnosti a prijatie potrebných rozhodnutí na realizáciu kľúčových projektov. V úzkej spolupráci s Generálnym štábom OS SR a jeho jednotlivými silami spresňujeme operačno-technické požiadavky, počty a špecifikácie na jednotlivé typy techniky tak, aby vyhovovali súčasným, ale i budúcim potrebám ozbrojených síl v súlade

s ich úlohami a prijatými cieľmi síl. Rokovali sme aj s predstaviteľmi agentúry NATO pre technické zabezpečenie a údržbu – NAMSA, ktorá má bohaté skúsenosti s obstarávaním a dodávaním špeciálnej výzbroje, techniky a munície pre potreby Aliancie a jej členských štátov s dôrazom na možnosti obstarávania niektorých komodít pre potreby Ozbroyených síl SR prostredníctvom tejto agentúry.

• **Na čo sa v oblasti modernizácie rezort zameria predovšetkým?**

Pri stanovovaní priorit vychádzame zo schváleného programového plánu, ktorý na základe prijatých cieľov síl a rozvoja kľúčových obranných schopností určuje, aké typy výzbroje, v akom čase a v akých finančných objemoch treba zabezpečiť na splnenie úloh Ozbroyených síl SR. Vzhľadom na to, že ide o finančne náročné projekty, pri zohľadnení predpokladaných možnostiach finančných zdrojov chceme ich financovanie rozložiť na obdobie niekoľkých rokov,

priemyslu a zvýši sa ich podiel na medzinárodnej spolupráci a prinesie transfer sofistikovaných technológií.

• **Letectvo už roky volá najmä po dopravných lietadlách. Aká je situácia v tomto smere?**

Obstaranie nových moderných taktických dopravných lietadiel možno považovať za jeden z najviac sledovaných projektov. V snahe minimalizovať náklady na tento projekt sme v maximálnej možnej miere rozvinuli úsilie o vytvorenie spoločných projektov s partnerskými krajinami. Najperspektívnejšou sa javila cesta spoločného obstarania lietadiel s ČR, avšak rokovania ukázali, že pre spoločné obstarávanie existuje viacero legislatívnych, časových i technických problémov, čo znemožnilo postupovať touto cestou. Nadštandardné vzťahy ozbrojených síl oboch štátov nám však umožňujú využiť spoločnú cestu na zefektívnenie prevádzky, prípravy výcviku po obstaraní taktických dopravných lietadiel. Rovnako sa snažíme analyzovať i možnosť pristúpenia

k projektu amerických vzdušných síl na obstaranie taktických dopravných lietadiel – JCA, pričom stále preverujeme možnosť zosúladienia rozdielnych časových harmonogramov, ako aj výhodnosť ceny projektu. Keďže však tento projekt je vnímaný ako jeden z prioritných, dbáme na to, aby sme dodržali stanovený časový rámec projektu, a tým sa vyhlí možnému oneskoreniu obstarania lietadiel.

Chcem však zdôrazniť, že naše úsilie sa nesústreďuje len na tento projekt, ale na komplexné zabezpečenie moderného letectva ako celku. Jedným z výsledkov je i nedávne úspešné odovzdanie modernizovaných lietadiel MiG-29 do výzbroje OS SR. Pevne verím, že rovnako úspešne onedlho ukončíme aj program modernizácie vrtuľníkov Mi-17, čím si zabezpečíme dostatočný časový rámec pre analýzu perspektívnej modernizácie Vzdušných síl OS SR budúcnosti.

• **Kde vidíte najväčší prienik možnej spolupráce, prípadne podpory slovenských producentov špeciálnej obrannej techniky?**

Orgány vyzbrojovania MO SR spracovali na základe rozpracovania programového vyhlásenia vlády SR veľmi dôležitý dokument „Návrh mechanizmu pre identifikáciu ekonomických príležitostí pre slovenský obranný priemysel v zahraničí a pre aktívnu podporu vládnych predstaviteľov SR slovenskému obrannému priemyslu pri súťažení o zahraničné zákazky.“ Verím, že realizácia navrhovaných úloh a opatrení z tohto dokumentu, ktorý bude predložený na rokovanie bezpečnostnej rady SR a vlády SR, prispieje k želanej podpore a vami uvádzanému „najväčšiemu prieniku“ so slovenskými subjektmi obranného priemyslu. Nepôjde však len o producentov, ale veľmi dôležitá je aj podpora výskumno-vývojových a skúšobných inštitúcií.

• **Najmä v ktorých oblastiach, okrem tých, čo už ste spomenuli, očakávate spoluprácu so zahraničnými partnermi?**

V súčasnosti je SR zapojená v najväčšom spoločnom projekte NATO, ktorým je projekt AGS – Alliance Ground Surveillance. V predchádzajúcom roku došlo v projekte AGS

k výrazným zmenám v jeho architektúre vynechaním pilotovaných prostriedkov zo vzdušného segmentu, čím sa dosiahlo zníženie ceny projektu takmer na polovicu pôvodnej ceny. Naďalej mienime podporovať program AGS v navrhutej novej architektúre vzdušného segmentu výhradne formou bezpilotných prostriedkov. Očakávame tiež zapojenie slovenských podnikov obranného priemyslu do programu AGS hlavne v pozemnom segmente.

Ďalšie naše možnosti vidím v rámci Európskej obrannej agentúry – EDA. Na to je však potrebný harmonizovaný prístup vo všetkých oblastiach pôsobnosti EDA založený nielen na identifikácii národných ambícií, ale aj na zodpovedajúcej politike rozvoja obranných spôsobilostí v európskom priestore, berúc do úvahy národný prístup k domácej obrannej priemyselnej a technologickej základni a podporu rozvoja znalostnej základne ako základnej bázy na tvorbu know-how a zvyšovanie konkurencieschopnosti na európskom trhu s obrannou výzbrojou a technikou.

• **Kde je naše miesto v oblasti vyzbrojovania v rámci NATO?**

V rámci plnenia záväzkov a povinností voči Aliancii venujeme veľkú pozornosť rozvoju spolupráce s NATO vo vyzbrojovaní. Sme si vedomí, že rozvoj tejto spolupráce je dôležitý z hľadiska zabezpečenia potrebnej úrovne kompatibility a interoperability zbraňových systémov a vojenskej techniky pri plnení prijatých cieľov síl. Nezastupiteľný význam z hľadiska harmonizácie výzbroje, techniky a systému plánovania vo vyzbrojovaní má plnohodnotná spolupráca s Konferenciou národných riaditeľov pre vyzbrojovanie (CNAD), ktorá je najvyšším orgánom NATO v oblasti vyzbrojovania. Štruktúra CNAD pozostáva z množstva odborných skupín v hierarchickej štruktúre a Slovenská republika je zapojená do činnosti v jej 55 pracovných skupinách. Spolupráca prebieha predovšetkým na báze transferu informácií zo skupín CNAD, pričom sa zabezpečuje koordinácia a realizácia úloh vyplývajúcich zo zapojenia sa do kľúčových programov a projektov spolupráce s NATO vo vyzbrojovaní, predovšetkým už v spomínanom projekte AGS.

• **Čo všetko si budú môcť pozrieť návštevníci výstavy IDEB v Bratislave, na ktorej organizácii sa podieľa aj ministerstvo obrany? Čo bude prezentovať náš rezort a čo od výstavy očakávate?**

Zámerom medzinárodného veľtrhu obrannej techniky IDEB 2008 je prezentovať špičkovú kvalitu ľudského a technického potenciálu slovenského a zahraničného obranného priemyslu a jeho schopnosť zabezpečiť vývoj, výrobu, testovanie, opravy a modernizáciu zložitých zbraňových systémov.

V tomto roku sa predpokladá rekordná účasť zbrojných spoločností vzhľadom na úsilie organizátora veľtrhu – Incheba Expo, a.s. a hlavného odborného gestora podujatia MO SR – pripraviť výnimočnú akciu s reprezentačným zastúpením, ktorá by zodpovedala oslavám 15. výročia vzniku Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Z tohto pohľadu vnímame veľtrh aj ako ideálnu príležitosť na prezentáciu dosiahnutých výsledkov v modernizácii OS SR a ich pripravenosti na plnenie úloh na území Slovenskej republiky a tiež záväzkov ako členského štátu NATO a EÚ. Expozícia rezortu obrany SR na veľtrhu IDEB 2008 je aj preto v podstatne väčšom rozsahu oproti predchádzajúcim ročníkom: cca 1 700 m² krytej plochy a využitie ďalšej vonkajšej plochy pre ťažkú vojenskú techniku.

Na zvýšenie vojensko-politického významu podujatia boli z úrovne národného riaditeľa pre vyzbrojovanie SR pozvaní národní riaditelia Českej, Poľskej a Maďarskej republiky, aby oficiálnou expozíciou svojich rezortov podporili zámer spoločnej účasti krajín V4 na veľtrhu IDEB 2008 a vyjadrili svoju pretrvávajúcu snahu o spoluprácu v rámci tohto zoskupenia.

Pevne verím, že výstava naplní predstavy vystavovateľov i návštevníkov a prispieje k dôstojnému rámcu osláv 15. výročia vzniku Ozbrojených síl SR.

Pavol VITKO
Foto **Peter DOVINA**

Lekári do Afganistanu

Pôsobenie príslušníkov Ozbrojených síl SR v misii ISAF sa rozšíri o chirurgický tím, ktorý do afganského Kábulu odletel 3. apríla.

Sedemčlenný chirurgický tím v zostave 2 chirurgov, jedného rádiodiagnostika, jedného anesteziológa a troch zdravotných sestier (všetko muži) budú na letisku KAIA v zostave českej poľnej nemocnice ROLE 2+. Ich úlohou bude zabezpečovať zdravotnícku službu v prospech vojsk ISAF, Afganskej národnej armády, Afganskej polície a v prípade potreby aj afganského obyvateľstva. Slovenský chirurgický tím bude pôsobiť v Afganistane 3 mesiace, potom ho vystrieda ďalší 8-členný chirurgický tím doplnený o lekára - internistu.

28. marca sa na slávnostnom nástupe v Ružomberku s chirurgickým tímom oficiálne rozlúčil náčelník Štábu riadenia operácií generálneho štábu OS SR generálmajor Jaroslav Vývlek.

kpt. Milan VANGA
Foto **Peter DOVINA**

bolo 219 profesionálnych vojakov, 23 páchatelov ešte z radov vojakov povinnej služby za trestné činy spáchané počas trvania tejto služby, ktoré z rôznych dôvodov nemohli byť ukončené v predchádzajúcom období (najmä pre zadržanie sa páchatelov v zahraničí). Medzi útvary s najväčšou trestnosťou patria: ženíjný prápor v Seredi, multifunkčný prápor v Hlohovci, mechanizovaný prápor v Martine a mechanizovaný prápor v Trebišove. Príslušníkov Policajného zboru bolo prerozkovaných 55, ďalej 7 colníkov, 3 príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže, 2 železniční policajti, jeden príslušník SIS a NBÚ a jeden civil. Pokiaľ ide o ozbrojené sily, trest-

podľa paragrafov 393 a 394 trestného zákona. V oboch prípadoch je príčinou pomerne slabé právne povedomie najmä profesionálnych vojakov na najnižších stupňoch. Vedia, že majú nastúpiť v určený deň do služby, napriek tomu večer predtým požívali alkoholické nápoje v takom množstve, že pri nástupe do služby kontrolné orgány zistili požitie alkoholu. Následne museli byť zo služby vystriedaní. Ďalšia časť vojakov sa dopustila aj porušovania povinností dozornej a strážnej služby podľa paragrafov 407 a 408 Trestného zákona, keď v roku 2007 bolo odsúdených 30 vojakov (rok predtým len 8). Väčšinou páchatelia v službe spali, alebo sa nezdržovali na stanovišti, kde mali byť podľa rozpisu služby. Laxne vykonávali dozornú a strážnu službu. Mysleli si, že sa im nič nemôže stať. Potom boli prekvapení keď ich kontrolné orgány, väčšinou príslušníci vojenskej polície, vyvedli z omylu. Ďalší, najmä pomerne čerstvo zregutovaní profesionálni vojaci v najnižších hodnostiach zabúdajú, že v ozbrojených silách platia iné pravidlá ako v civilnom živote. Tu im už veliteľ nemôže dať za to, že tri – štyri dni neprišli do práce, čiže absenciu ako majster. V spomínaných prípadoch hrozí postih za trestný čin vyhýbania sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby podľa § 401 Tr. zák.

• Spomenuli ste aj majetkovú trestnú činnosť...

V podmienkach ozbrojených síl majetkovú trestnú činnosť charakterizujú predovšetkým krádeže, ktoré sa vyskytli aj medzi vojakmi navzájom a podvody. V poslednom období najviac riešime rôzne druhy podvodov najmä na lízingových a úverových spoločnostiach. Páchatel si zoberie tovar na splátku (televízor, video a ďalšie druhy

Slabé právne povedomie profesionálov

Neoddeliteľnou súčasťou súdneho systému Slovenskej republiky sú aj vojenské súdy. Tri obvodové, v Bratislave, Banskej Bystrici a v Prešove a Vyšší vojenský súd v Trenčíne, ktorý pôsobí ako odvolací. Od 1. januára 2006 do 1. marca 2008 patrili pod pôsobnosť vojenských súdov nielen vojaci, ale aj príslušníci Policajného zboru, Železničnej polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Národného bezpečnostného úradu, Slovenskej informačnej služby a colníci. O problematike vývoja kriminality v ozbrojených silách a niektorých špecifikách vojenského súdnictva hovoríme s podpredsedom Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne plukovníkom JUDr. Františkom Kováčom.

• Pán plukovník, aký bol ten uplynulý rok z pohľadu vojenských súdov?

V roku 2007 vojenské súdy právoplatne vybavili celkom 312 osôb (oproti 235 osobám v roku 2006). Z toho

ná činnosť je v poslednom období stabilizovaná. Celkom bolo odsúdených 199 profesionálnych vojakov, 18 boli oslobodení a dvaja vybavení disciplinárne. To sú len trestné veci, ktoré sa dostanú k súdu po podaní obžaloby vojenským prokurátorom. Lebo aj vojenský prokurátor má právomoc podmienčne zastaviť trestné stíhanie, poprípade vec postúpiť príslušnému veliteľovi na disciplinárne riešenie.

• Aká je skladba trestných činov, ktorých sa dopúšťajú?

Jednoznačne dominujú vojenské trestné činy. Najrozšírenejšie je vyhýbanie sa vojenskej službe podľa paragrafov 401 a 402 trestného zákona. Za to bolo odsúdených 69 páchatelov. Oproti roku 2006, keď bolo odsúdených podľa uvedených paragrafov 35 páchatelov, došlo v minulom roku k takmer stopercentnému nárastu tejto trestnej činnosti. Nasleduje neuposlušnosť rozkazu

spotrebnej elektroniky), ale ich nespláca, často dokonca produkt hneď predá, čím uvedie firmy do omylu. Stalo sa, že páchatel neuviedol správne údaje (nepri znal splácanie ďalších úverov). Banka mu na základe nepravdivých údajov síce dala úver, ale ho nebol schopný splácať. Prakticky sa už nevyskytuje klasická majetková trestná činnosť, ktorá bola rozšírená v období, keď boli vojaci povinnej služby.

• Mohli by ste ju viac priblížiť?

Pomerne rozšírené bolo vykrádanie súkromných objektov vojakmi povinnej služby, ktorí dezertovali. Rozšírené boli aj krádeže pohonných hmôt, pneumatík a ďalšieho materiálu. Táto trestná činnosť sa rozmohla najmä po roku 1990 a kulminovala v obdobiach, keď sa postupne skracovala povinná služba a chystal sa prechod na profesionalizáciu ozbrojených síl. Vtedy bola pomerne vysoká aj násilná trestná činnosť. Predovšetkým konflikty na verejnosti pri rôznych zábavách, dovolenkách a opus-

teniach posádky boli bežné, často pod vplyvom alkoholu. Vojaci povinnej služby páchali aj trestnú činnosť v doprave počas dovoleniek. Dopúšťajú sa jej dnes aj profesionálni vojaci, ale v menšej miere. Ide o neobľúbenu trestnú činnosť, ktorú ovplyvňuje aj rastúca hustota dopravy a nie najlepší stav cestných komunikácií. Čo je pozitívne, len v jednom prípade sa zistilo požitie alkoholu. Ostatnú trestnú činnosť predstavujú ojedinelé prípady. Jeden páchatel sa snažil falšovať a pozmeniť identifikačné údaje na motorom vozidle, traja páchatelia boli odsúdení z trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov (fajčili konope). Kým boli vojaci povinnej služby, bola aj táto trestná činnosť rozšírejšia.

• **Ktoré kategórie profesionálnych vojakov sa najčastejšie dopúšťajú trestnej činnosti?**

Jednoznačne vojaci najnižších hodností. Teda vojaci (69 prípadov) a slobodníci (66 prípadov). Potom nasledujú poddôstojnícke a praporčícke hodnosti: 21 desiatnikov, 11 čatárov, 12 rotných, 7 rotmajstrov, 3 nadrotmajstri. Dôstojníkov je menej: 6 poručíkov, 17 nadporučíkov, 2 kapitáni, 7 majorov, jeden podplukovník a taktiež jeden plukovník sa dopustili trestnej činnosti. To jednoznačne signalizuje, že treba skvalitniť výber a prípravu nových profesionálnych vojakov a úroveň ich právneho povedomia. Aby nepriechádzali do ozbrojených síl s mylnými predstavami o profesionálnej službe. Tie potom môžu často vyústiť do rozhodnutia za každú cenu opustiť armádu. Využívajú pritom rôzne postupy, ako sa vyhnúť vojenskej službe.

• **Aké sú najpoužívanéjšie?**

Zo 69 prípadov až 31 páchatelov ako dôvod využilo vstup do politickej strany. Pritom pri vstupe do ozbrojených síl sú upozorňovaní, že podľa zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov nemôžu byť členmi žiadnej politickej strany. Vedia to, ale z rôznych príčin nechcú dodržať kontrakt, ktorý majú a chcú sa za každú cenu dostať z vojenskej služby. V takýchto prípadoch je veľmi ťažké preukázať úmysel, pokiaľ sa páchatel sám neprizná, prípadne ho iná osoba neusvedčí. Veľa takýchto prípadov sa skončilo dohodou s prokurátorom. A takáto dohoda o vine a treste predpokladá doзнание. Ďalší páchatelia situáciu riešia tak, že nechodia do práce, nepodávajú si žiadosť o predĺženie bezpečnostnej previerky. Je však veľmi ťažké dokázať, že tak urobili s úmyslom vyhnúť sa vojenskej službe. Mali sme aj prípad vojaka, ktorý sám seba poškodil, spôsobil si bodné poranenie brucha, aby nemusel nastúpiť do zamestnania. Takto sa snažil vyhnúť plneniu vojenských povinností.

• **Čo hrozí páchatelom?**

Väčšina prípadov sa skončila peňažným trestom (od 10 do 20 tisíc korún). V prípade nezaplatenia sa ukladá náhradný trest odňatia slobody (3 až 5 mesiacov). Mali

sme aj podmienené tresty odňatia slobody. Pri hodnotení ich výšky si treba uvedomiť, že ide o doposiaľ netrestané osoby a trest musí mať predovšetkým výchovný rozmer. Na druhej strane si páchatelia veľmi neuvedomujú, že v registri majú záznam aj keď peňažný trest zaplatia a hľadí sa na nich, ako keby neboli odsúdení. Časť z nich si to uvedomí až vtedy, keď chcú vykonávať službu v niektorých iných ozbrojených zboroch alebo v štátnej službe a dostanú zamietavú odpoveď.

• **Od začiatku roka 2006 patrili pod pôsobnosť vojenských súdov aj uniformovaní príslušníci rezortov vnútra, spravodlivosti i dopravy. V čom boli tieto prípady iné na rozdiel od vojakov a čo prinieslo toto obdobie pre prácu vojenských sudcov?**

Najskôr by som chcel poopraviť určitú fámu, ktorá sa rozširovala, že vojenské súdy stratia prácu, keď nebudú môcť súdiť policajtov a príslušníkov ďalších silových rezortov. Pravda je taká, že ich trestná činnosť tvorí len jednu pätinu všetkých prípadov. Na druhej strane treba povedať, že tieto prípady boli oveľa zložitejšie a komplikovanejšie ako u vojakov. Aj ťažšie prípady sa riešili a trestná činnosť sa zložitejšie dokazovala. Okrem iného aj preto, že policajti predsa len majú oveľa lepšiu znalosť trestného práva ako vojaci a vedľa sa účinnejšie a kvalifikovanejšie bránia. Pri tejto práci najmä naši mladí vojenski sudcovia získali potrebné skúsenosti. Chcel by som vyvrátiť aj ďalšiu fámu. Vraj sme boli prísnejší ako civilné súdy. Nie je to pravda. Z 55 prerokovaných prípadov príslušníkov PZ, 39 boli odsúdení, 11 oslobodení, u 4 bolo zastavené trestné stíhanie a 1 bol postúpený na disciplinárne vybavenie.

iba piatim boli uložené nepodmienečné tresty odňatia slobody. Išlo tu však o závažné zločiny, vraždy, lúpeže a dopravné nehody pod vplyvom alkoholu s následkom usmrtenia chodca. Pravdou je, že sme boli oveľa rýchlejší v riešení jednotlivých prípadov. Nevliekli sa u nás dlhé roky, ako na civilných súdoch, ktoré sú zväčša preťažené. A rýchlosť konania je veľmi dôležitá. Netreba zabúdať, že páchatelia kalkulujú s tým, že čím dlhšie sa bude prípad riešiť, tým viac budú svedkovia, ktorí ich usvedčili, zabúdať. Po niekoľkých rokoch si už ľudia všetko nepamätajú a ich výpovede šikovní obhajcovia dokážu tak prekrútiť, že napokon páchatel nie je odsúdený. Nie je žiadnym tajomstvom ani to, že príslušníci policajného zboru majú vo svojich regiónoch úzke pracovné a niekedy i personálne prepojenie na orgány štátnej správy a miestne súdy. Keď sme tieto prípady riešili my, takéto prepojenie nebolo možné.

• **Ozývajú sa aj hlasy volajúce po zrušení vojenského súdnictva, ako neefektívneho. Ako reagujete na takéto podnety?**

Náš sudca rieši priemerne 6 – 7 vecí do mesiaca, čo je naozaj neporovnateľne menej ako v civilnom súdnictve. Ale je to optimálne množstvo na to, aby bola jeho práca dostatočne rýchla a tým aj efektívna. Postupne by k takémuto stavu malo dospieť aj civilné súdnictvo. Veď našim cieľom by malo byť aby poškodení dlho nečakali, kým vôbec príde k súdному konaniu a následne k rozhodnutiu súdu. Sudca musí prípady riešiť rýchlo a včas. V opačnom prípade nahráva do karát páchatelom, ktorí spoliehajú na dlhoročné sa vlečúce pojednávania, postupné strácanie pamäti svedkov. Keby neboli vojenské súdy, takáto situácia by hrozila aj v prípadoch vojenských trestných činov. Úplne by sa vytratila prevencia. V útvaroch a vojenských kolektívoch by videli, že sa vlastne tomu, kto takýto čin spáchal nič nestane a keď aj, tak s takým veľkým časovým odstupom. Výchovný efekt by sa nadobro vytratil.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

ŽIVOTOPIS

Plukovník JUDr. František Kováč je rodákom z Nitry. V rokoch 1972 – 77 študoval právo na právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Základnú vojenskú službu vykonával na vojenskom obvodom súde v Brne. Prvého septembra 1979 nastúpil na Vyšší vojenský súd do Trenčína, kde dnes pôsobí ako podpredseda.

Generálplukovník v. v. Jozef Tuchyňa: Cesta smerom k NATO

• *Pán generálplukovník, keď ste v roku 1992 odchádzali z vojského veliteľstva Východ na post ministra vnútra Slovenskej republiky, očakávali ste, že sa vtedajšia spoločná republika a jej armáda budú deliť?*

Treba sa na tento problém pozrieť zo širších politických aspektov. Nebol som proti bývalej federácii. Tak ako mnohí ďalší. Po rastúcej sume poznatkov o stave federácie, o vývoji, o názoroch druhej strany, kde takisto nehralo všetko v prospech spoločného štátu, som dospel k názoru, že to bolo jediné možné riešenie, ktoré garantovalo požiadavky Slovákov a následne ambície samostatnej Slovenskej republiky. No a na druhej strane aj vývojový potenciál Českej republiky. Ako sa ukázalo s odstupom času – a to a najmä po vstupe oboch štátov do EÚ, jednoducho to bola optimálna cesta. Vždy sme si boli s českým národom blízki – a dnes sme si možno v mnohých veciach ešte bližší. Aj preto, že sa už nemôžeme vyhovárať jeden na druhého. Kto na koho dopláca, kto komu čo dal alebo nedal. Sme dva samostatné zvrchované štáty, ktoré preukázali, že si vedia riadiť svoje veci doma a že sa dokážu obracať aj na medzinárodnom poli.

• *Po vašom návrate do vojenskej uniformy v roku 1994 ste sa stali náčelníkom novozriadeného Generálneho štábu, pričom dovtedajší veliteľ armády genpor. Július Humaj bol vašim zástupcom. Ako sa vám opätovne naskakovalo do takpovediac armádnej loďky, ktorá už plávala na hladine, ale ešte stále riadne rozkľávaná...?*

Do armády som sa vrátil v máji 1994. Istý čas som pracoval na ministerstve obrany a k 1. 9. 1994 ma prezident republiky vymenoval za náčelníka generálneho štábu. S generálom Humajom sme vždy mali korektné, dobré priateľské vzťahy. Nepamätám si na žiadne služobné alebo ľudské spory či problémy. Vznikajúci generálny štáb bol pomerne v neľahkej pozícii. Každý riadiaci pracovník vie, že nie je jednoduché naskočiť do rozbehnutého vlaku a zároveň

formovať pomerne veľký kolektív pracovníkov štábu. Ak by som situáciu porovnal s Českou republikou – tam sa na generálnom štábe vymenilo zopár ľudí – a fungoval, ako keby sa takmer nič nedialo. U nás bola situácia oveľa zložitejšia. Už od roku 1990 sa uvoľňovali niektoré kasárne po Sovietskej armáde, na Slovensko sme sťahovali viaceré útvary z Čiech a podobne. Napokon – o sťahovaní, materiálnom etablovaní útvarov, nedostatku bytov pre dôstojníkov vracajúcich sa z Čiech a podobne, ste písali už v predchádzajúcich častiach tohto seriálu. Nebudem sa teda opakovat'. Treba však dodať, že na jednej strane sme skutočne s nadšením budovali – a na strane druhej sme boli viazaní Viedenským dohovorom o počte výzbroje, osôb a techniky – a museli sme znižovať počty armády a zničiť stovky a tisíce kusov zbraňových systémov a výzbroje. V neposlednom rade generálny štáb vzhľadom na novú situáciu musel sumarizovať základné teoretické poznatky, pripraviť plány a vojenskú stratégiu obrany štátu. Veď sme boli v situácii, keď sme nemali ani spojencov v rámci koalícií, ani partnerov, ktorí by sa zaručili za našu bezpečnosť.

• *S odstupom času by ste možno definovali aj kroky, ktoré neboli šťastné...*

Nedá sa povedať, že neboli šťastné. Opakujem, nemohli sme robiť všetko naraz. Snažiť sa získať z Čiech čo najviac pripravených slovenských vojenských odborníkov a nemať pre nich hotové byty? Áno, viem si predstaviť aj šťastnejšie riešenie – keby nám štát hneď po svojom vzniku tie byty dal. Lenže ich nemal. Respektíve – relatívne pohotovo ich začal odkupovať alebo budovať. O to viac by dnešné ozbrojené sily mali byť vďačné dôstojníkom, ktorí sa podieľali na kreovaní novej armády a „ustáli“ nie najjednoduchšie chvíle. Občas sa stretnem s polemikou okolo vysielania ľudí do kurzov. Od začiatku bolo zrejme, aká mimoriadne dôležitá bude pre dôstojníkov angličtina. Do kurzov sme vysielali tých, ktorí na

sebe tvrdo pracovali už predtým. Mohli hneď študovať na odborných školách a budovali si skvelú pozíciu na ďalší rast. Zároveň treba priznať, že v tom čase, v nie málo prípadoch, boli do zahraničia vyslaní aj tí, bez ktorých sa na útvoroch ich veliteľia v tom náročnom období zaobíšli. Skrátka – najlepší, takpovediac „prvosledoví“ dôstojníci budovali armádu a tí, čo neboli až takí nenahraditeľní, odchádzali študovať. Taký je niekedy život. Ak mali kapacitu na svoje zlepšenie, ak získané vedomosti dokázali v armáde využiť, ak nehládali dajaký úskok ako z vojska po návrate zo zahraničia odísť bez odovzdania skúseností – tak tu nie je žiadny problém. Samozrejme, vlna tých so školami sa následne celkom hravo prevalila cez ostatných – život predsa musí ísť ďalej. Hoci – jednu vec si predsa neodpustím: ak nemá veliteľ dostatočné riadiace a odborné skúsenosti aj z vlastných ozbrojených síl a z vlastného teritória, napriek všetkým zahraničným kurzom ostane chromý na jednu nohu. To ho totiž nikto na svete nenaučí.

• *V rokoch 1994 až 1998, keď ste boli náčelníkom generálneho štábu, bolo mimoriadne významné kreovanie vojenských vzťahov s NATO. Vzťah k Aliancii z pozície vtedajšej vlády však možno charakterizovať ako vajatanie. Čím to bolo, že armáda to mala v tomto smere oveľa jasnejšie? Potvrdili to aj výskumy verejnej mienky, z ktorých vychádzalo, že vojaci podporujú naše členstvo v NATO viac ako ostatná populácia.*

Vojaci sú vecní ľudia. Dokážu si spočítať, koľko je jedna a jedna. Slovensko ako malá krajina nemala nikdy šancu samostatne vojensky sa brániť alebo samostatne vojensky operovať. Naše garancie, garancie vojenskej obrany sme vždy videli v rámci spoločenstva krajín. Je to jednoducho tak. To bola jediná cesta nielen z hľadiska historického, ale aj z hľadiska konkrétnej situácie. Vojaci sa veľmi rýchlo zorientovali a dokázali definovať, že v novej geopolitickej situácii, ktorá sa formovala aj v našom priestore, je perspektívou naše členstvo v NATO.

• *Podme však predsa len viac do vnútra ľudí, k ich emóciám. Vráťme sa k tomu, že celý dôstojnícky stav a ostatní profesionálni vojaci boli takmer bez výnimky štyri desaťročia formovaní v tom, že okrem obrany vlasti slúžia aj záujmom Varšavskej zmluvy – a NATO je ich nepriateľ. Najperspektívnejší dôstojníci vrátane vás absolvovali školy vo vtedajšom Sovietskom zväze. Politické štruktúry sa v armáde starali o tú „správnu“ výchovu a klímu. Ako ste dokázali zmeniť vnútorné nastavenie slovenskej armády? A vôbec – s akými pocitmi ste vo Washingtone v roku 1998 preberali ako vôbec prvý slovenský vojak vysoké americké vyznamenanie Za zásluhy, ktoré vám na návrh predsedu Zboru náčelníkov štábov ozbrojených síl USA udelil americký prezident Bill Clinton?*

Opakujem, čo som už povedal. Vojaci sú pragmatickí ľudia. Vzhľadom na novú situáciu videli viac ako ostatní nevyhnutnosť zapojenia Slovenska do medzinárodného bezpečnostného systému. Zároveň musím zdôrazniť, že až na pár ľudí, spravidla z bývalého politického aparátu, bol náš dôstojnícky stav vysoko profesionálny, ľudia svojej roboty rozumeli a boli skvelými odborníkmi na svojich miestach – a boli pripravení na novú situáciu. A to nie je žiadna samochvala, pretože vzápätí nás takto hodnotili aj naši budúci partneri. Isté obdobie sme v deväťdesiatych rokoch boli dokonca z odborného hľadiska hodnotení ako jedna z absolútne najlepšie pripravených armád spomedzi štátov ašpirujúcich na členstvo v NATO. To, že sa proces nášho prijatia oddialil, už nebolo v rukách vojakov. Opätovne zdôrazňujem, že my sme sa nikdy nespovedali z takých alebo onakých názorov. Boli sme v NATO hodnotení podľa toho, čo vieme. Naši partneri pochopili hneď, že majú do činenia s dobre pripravenými odborníkmi a profesionálmi. Vedeli

ocenit, čo sme ako dôstojníci dosiahli. Len ako ilustračná perlička – keď v rámci môjho predstavovania bývalý veliteľ 5. amerického armádneho zboru počul, že som bývalý veliteľ tankovej divízie, absolvent Akadémie Generálneho štábu spojených ozbrojených síl Sovietskeho zväzu, tak s úctou zasalutoval a potom mi komentoval, prečo... A mimoriadne pozitívne hodnotil aj úroveň našej armády. Toto však nebolo len v oblasti slovných deklarácií. My sme skutočne išli cestou vysokej a náročnej pripravenosti i vojsk.

• **Áno, treba potvrdiť, že armáda bola v prvých rokoch samostatného štátu kľúčovým reprezentantom Slovenska v zahraničí a veľkou mierou prispela k nášmu etablovaniu sa v medzinárodných štruktúrach...**

Som rád, že si to aspoň niekto uvedomuje. Skvelé meno sme v rámci medzinárodných misií získali zásluhou zenijného vojska, ktoré sa osvedčilo v krajinách bývalej Juhoslávie. Z hľadiska budovania našej medzinárodnej pozície rovnako dôležitá bola skutočnosť, že naša republika hneď v prvých rokoch svojej existencie dokázala vyslať do mierovej misie pripravený 600-členný vojenský prápor. To bola výborná demonštrácia nielen schopností armády, ale aj životaschopnosti celej republiky. Okrem toho si spomeňme, že v tom čase sme mali majstra sveta v pilotovaní vojenských prúdových lietadiel. Mali sme víťazov pretekov prieskumných skupín. Vojenský športovci tvorili základ reprezentácie štátu. Nikdy sme pred medzinárodnou verejnosťou nezahmlievali. Náš záujem bol skôr prezentovať to, čo dokážeme. Pamätám si napríklad na prvé štábne cvičenie generálneho štábu. Pozval som naň aj všetkých vojenských pridelencov akreditovaných na Slovensku. Keď videli spôsob štábného nácviku, ako aj úroveň ľudí, ktorí sa zaoberali vojenskou problematikou, skladali klobúky a strúhali poklony. Išlo skrátka o to, ukázať ostatným, že sme dobrí profesionáli. Zároveň bolo absolútne dôležité udržať a posilniť v rámci armády vnútornú hrdosť a sebavedomie. Žiadne sebahodnotenie, nijaké vzdychy! Hlava hore a vpred! Ak by som vtedy nevelil v takomto

postoji, asi by som sa dnes aj trochu hanbil. Nuž – a že som bol ocenený spomenutým vysokým americkým štátnym vyznamenaním? To bola taká symbolická bodka za mojím snažením, prijal som ho rád, ale oveľa dôležitejšie bolo to, čo som povedal v predchádzajúcich vetách.

• **Vidíte – a napriek tomu všetkému vám neudelili štvrtú generálsku hviezdu. Nebolo to práve preto, že ste si dokázali ako náčelník GŠ udržať značnú dávku autonómie voči stranicko-politickým vplyvom? Nepochybne aj preto bola v čase vtedajšej politickej polarizácie spoločnosti armáda významným stabilizujúcim prvkom štátu...**

To, že som nedostal štvrtú hviezdu, to ma bolí najmenej. Nezakladal som si na tom, čo mám na pleciah, ale čo mám v hlave. No a pravdaže – išlo aj o tú guráž odolať viacerým tlakom. Do funkcie náčelníka GŠ som prišiel v roku 1994, keď sa dvakrát striedali vlády, boli predčasné voľby. Zároveň tu bola jednoznačná požiadavka našich spojencov, že treba zachovať neutralitu Armády SR. Nie apolitickosť – veď vojaci plnia politické ciele štátu. V straníckych veciach však armáda musí byť neutrálna, lebo sa môže zneužiť. Nie, nebolo to jednoduché a ani sa nepodarilo všetko celkom tak, ako som si predstavoval. Čo je však ideálne? V každom prípade sa napokon po štyroch rokoch ukázalo, že tie tlaky som aj s absolútnou väčšinou mojích kolegov utlmil a ozbrojené sily ostali stranicky neutrálné, profesionálne a medzinárodne akceptované.

• **Ešte by sa patrilo dodať, že vojaci si vtedy vybudovali skvelý kredit v očiach domácej verejnosti a vysoká dôveryhodnosť kráča s ozbrojenými silami odvtedy až dodnes. V tomto smerе bol skutočne výborný krok, keď ste založili Radu náčelníka GŠ pre spoluprácu s verejnosťou, v ktorej boli zastúpené najvýznamnejšie osobnosti vtedajšieho spoločenského života s kľúčovým vplyvom na verejnú mienku. Armáda vtedy – a vlastne až dodnes, obsadzovala prvé priečky v prieskumoch najdôveryhodnejších inštitúcií. Mali ste prácu s verejnou mienkou našťudovanú, alebo, ako sa hovorí, ste skrátka na ňu mali nos?**

Po politických zmenách v roku 1989 mi bolo jasné, že ak sa chceme začleniť do formujúceho sa demokratického mechanizmu, tak nemôžeme stáť bokom diania. Veď čo by nám to bolo platné, keby armáda zostala za bránami kasární, uzavretá do seba – a v očiach ľudí by stratila svoje opodstatnenie a miesto v spoločnosti. Preto sme sa otvárali všetkým ľuďom a okamžite hľadali mechanizmus, ako sa etablovať aj v otvorenej demokratickej spoločnosti. Veď netreba hovoriť, že predtým bol skutočný život v armáde pre ostatnú spoločnosť tabu. Dajaké jej spochybňovanie či hoci aj konštruktívna kritika neexistovala – a propaganda, akú poznali ľudia aj vo vzťahu k armáde predtým, nám bola v nových podmienkach nanič. Možno aj preto boli niektorí ľudia až prekvapení, ako sme sa snažili byť smerom k civilnej verejnosti otvorení, konštruktívni a úprimní. No a pokiaľ ide o Radu pre spoluprácu s verejnosťou, tú som vytvoril už na začiatku 90-tych rokov – ešte ako veliteľ Východného vojenského okruhu. Schádzali sme sa štyri razy ročne, vždy v inom vojenskom útvere – a títo ľudia mohli na vlastné oči vidieť, ako armáda

žije a o čo jej ide. Veľmi korektné vzťahy sme nadviazali s novinárskou obcou. Pre žurnalistov sme pripravovali trebárs aj školenia, aby mohli získať vo vojenskej oblasti trochu väčší rozhľad. Organizovali sme viacero podujatí, pričom ich hlavným cieľom bolo spoznať sa, vedieť o sebe. Dôležité tiež bolo, že sme vedeli okamžite reagovať a pomôcť ľuďom v prípade živelných pohrôm či priemyselných havárií. Skrátka – keby sme v tých kľúčových rokoch, bez akejkoľvek vlastnej aktivity iba čakali, ako nás začne verejnosť vnímať, nemuselo by to dopadnúť dobre. Je to totiž tak trochu aj o tom, aký o sebe vytvoríte prvý dojem. Keď je pozitívny, ľahšie sa v ňom pokračuje...

• **Pán generál – na záver vaše posledné hodnotenie budovania našich ozbrojených síl do roku 1998...**

Pre vtedajšiu armádu to nebolo ľahké obdobie, ale na druhej strane ho hodnotím ako úspešné. Ozbrojené sily sa etablovali doma aj v zahraničí, dosahovali sme výborné výsledky a získavali dobré hodnotenia. Dodnes ma mrzí každý život, ktorý sme vtedy stratili. Osobne si často spomeniem na vojakov základnej služby, ktorí zahynuli pri požiari nákladného auta vo vojenskom výcvikovom priestore Javorina. Mrzelo ma aj nepoznanie do NATO v prvom kole spolu s ostatnými krajinami V-4, hoci to išlo na účet politikov. A aj keď hodnotenie toho obdobia je už pomaly vecou historikov, myslím, že so svojimi kolegami môžeme byť na našu prácu hrdí. Touto cestou zároveň ešte raz všetkým svojim bývalým spolupracovníkom ďakujem a dnešným ozbrojeným silám želim všetko najlepšie.

Pavol VITKO

Foto autor a Dušan OVÁDEK

Generálplukovník Jozef Tuchyňa sa narodil 11. 11. 1941 v Krásnej Vsi, okres Bánovce nad Bebravou. Maturoval na 11-ročnej strednej škole (dnes gymnázium) v Bánovciach. Následne sa na kariéru profesionálneho vojaka pripravoval vo vojenskom učilišti a špecializoval sa na protichemickú ochranu. Od roku 1960 v Červenej Vode okr. Šumperk, Bratislave, Českých Budějoviach a v Topoľčanoch, kde bol zástupca chemického náčelníka tamtojšej divízie. V roku 1974 začal študovať Vojenskú akadémiu v Brne, vševojskový smer. V roku 1984 bol vyslaný na štúdium do Vojenskej akadémie ozbrojených síl Sovietskeho zväzu v Moskve. Po návrate bol náčelník štábu a neskôr veliteľ topoľčianskej tankovej divízie. 15. novembrom 1990 sa stal veliteľom Východného vojenského okruhu v Trenčíne. Aj predtým pôsobil na tomto stupni velenia ako náčelník operačného oddelenia, zástupca veliteľa a náčelník štábu. Po voľbách v roku 1992 prerušil výkon vojenskej služby a prevzal funkciu ministra vnútra SR. Od jari 1994 pracoval na ministerstve obrany SR a od 1. 9. 1994 do septembra 1998 bol prvým náčelníkom novozriadeného Generálneho štábu Armády SR. Od roku 1998 bol štyri roky poslancom NR SR. Nevstúpil do Klubu generálov, ale už ako vojenský dôchodca bol zvolený viceprezidentom Zväzu vojakov Slovenskej republiky, ktorý má ambíciu združovať a obhajovať záujmy všetkých vojakov bez rozdielu hodnosti.

Jozef Tuchyňa je ženatý, má dve deti a štyri vnúčatá. K jeho záľubám patrí poznávanie nových krajín, záhradkárstvo a chalupárčenie, vojenská teória, legislatíva atď.

Na začiatku bol šport

Keď sa v roku 1978 žiak základnej školy Ondřej Novosad rozhodoval na akú strednú školu ísť, martinská vojenská stredná škola vyhrala práve preto, lebo ponúkala veľmi dobré športové možnosti. Okrem toho – vždy inklinoval k strojom. Škola mu splnila aj toto želanie. Hneď po jej skončení pokračoval vo Vyškove na vysokej vojenskej škole. Aj tam ho sprevádzal šport. Dnes priznáva, že vtedy z rôznych dôvodov nepocítoval veľké nadšenie zostať vojenským profesionálom. Nasledovalo prvé pôsobisko, ktorým sa stala seredská ženijná brigáda. Šťastím bolo, že v ňom stretol veliteľov, ktorí v Ondřejovi prebudili záujem o vojenské povolanie.

Veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády brigádny generál Ondřej Novosad na základe tejto skúsenosti hovorí, že práve prvé pracovné pôsobisko a vzťahy v ňom rozhodujú, či človek získa k svojmu povolaniu ten správny vzťah.

ABY SA ZA MŇA PODRIADENÍ NEHANBILI

„Ak nie sú tieto vzťahy dobré, takýto mladý veliteľ je vo väčšine prípadov pre ozbrojené sily stratený. A to je škoda,“ pripomína brigádny generál Novosad. Tohto kréda sa držal aj vo svojich ďalších útvaroch: v žilinskom pluku špeciálneho určenia, martinskom prápore okamžitej reakcie, aj ako veliteľ seredského ženijného práporu. Vždy sa snažil, aby sa jeho podriadení nehanbili za svojho veliteľa, ale naopak boli na neho hrdí.

V roku 1996 odchádza na svoju prvú zahraničnú misiu ako zástupca veliteľa ženijného práporu do misie UNTAES vo východnom Slavónsku. „Mal som šťastie, že som pôsobil po boku veliteľa, vtedy podplukovníka Jangla, ktorý bol zároveň aj mojim prvým veliteľom v Seredi a významnou mierou prispel k tomu, že som napokon zostal v armáde. Zahraničná misia bola pre mňa novou výzvou. Asi by som to prirovnal k hráčovi, ktorého síce tréner stále chváli, ale na najdôležitejšie zápasy ho nenasadí. Po prvý raz v živote som tam zažil situáciu, keď som ako vojak mohol pomôcť obyčajným ľuďom vo vojnu zničenej krajine. Zároveň slovenskí vojaci úspešne zvládli obrovské odminovacie projekty. Azda najväčšie od čias druhej svetovej vojny, keď sa odminovala Dukla a kraj okolo nej. Nebola to ľahká práca, ale teší ma, že som bol pri tom,“ zdôrazňuje rodák z moravského Jeseníka Ondřej Novosad.

OTVÁRAL KOSOVO AJ IRAK

V roku 1999 ako veliteľ slovenského kontingentu v silách KFOR v Kosove zažil prvú misiu pod vedením NATO a nabral prvé skúsenosti z riadenia operácií pod taktovkou Aliancie. Najmä jej začiatok vo vojnu zničenej a značne zamínovanej krajine nebol jednoduchý. Slovenskí vojaci v spoločnom rakúsko-švajčiarsko-slovenskom prápore v Suva Reke v južnej časti Kosova znova

všetkých presvedčili o svojej vysokej odbornosti pri plnení úloh. Aj o štyri roky neskôr, v roku 2003, práve jemu zverili úlohu otvárať misiu v operácii Iracká sloboda. Misia v Iraku bola v mnohých smeroch pre slovenských vojakov prelomová. Vtedy po prvý raz na vlastnej koži zažili, že aj oni môžu byť zranení, prípadne prísť o život pri plnení úloh. Dovtedy si veľmi túto možnosť nepripúšťali. „Ako veliteľ som neustále premýšľal nielen nad tým, ako splniť úlohy, ale ako byť zároveň čo najmenej zraniteľný. Vedel som, že ak sa budeme presúvať v rovnaký čas, či po rovnakej trase, celkom iste budeme napadnutí,“ spomína Ondřej Novosad.

Po návrate z Iraku mal možnosť na svojom ďalšom pôsobisku, v Centre riadenia operácií Generálneho štábu získať potrebný prehľad o riadení zahraničných operácií a zároveň využiť všetky predchádzajúce skúsenosti. Veľmi dobre vedel, čo vojak potrebuje pri plnení úloh v misii a čo je zbytočné. Brigádny generál Novosad však priznáva, že nie všetko sa dá okamžite zabezpečiť. Najväčším limitom boli financie. Teší ho, že najmä na základe poznatkov z Iraku nastal pozitívny zlom v bojovom chovaní našich vojakov, začali sa uplatňovať nové, progresívne formy výcviku. V súčasnosti sa už aj logistické jednotky presúvajú inak. Spravajú sa bojovo. Veď práve logistické kolóny boli v Iraku najčastejšie terčom útokov a stali sa najzraniteľnejšími.

NOVÉ VÝZVY

Pred niekoľkými mesiacmi nastali v profesionálnom živote brigádneho generála Ondřeja Novosada dve podstatné zmeny. Bol menovaný do prvej generálskej hodnosti a začal veliť prešovskej mechanizovanej brigáde. Dovtedy bola jeho kariéra orientovaná výlučne len na vojenské útvary a zariadenia v západnej časti Slovenska. Je to pre neho nová výzva, ďalšia v poradí.

„Mechanizovaná brigáda je živý, rôznorodý mechanizmus. Práve tento výcvikový rok, keď štáby práporov pracujú podľa nových metodík, je v mnohých smeroch pre-

lomový. Brigáda v uplynulom období zamerala svoje úsilie predovšetkým na plnenie úloh v zahraničných misiách a výcvik bol orientovaný do úrovne čaty. V tomto roku sa situácia zmenila. Úsilie venujeme predovšetkým polnému výcviku, príprave veliteľov a štábov práporov. Len tak môžeme úspešne zvládnuť všetky úlohy polného výcviku smerujúce k príprave bojových skupín EÚ a príprave prápornej skupiny do NATO (cieľ síl 0035). Október, keď bude vo VVP Lešť národná certifikácia nášho príspevku do spoločnej česko – slovenskej bojovej skupiny Európskej únie, sa nezdáťateľne blíži a náš michalovský mechanizovaný prápor má na prípravu neporovnateľne menší časový priestor, ako keď plnili obdobné úlohy práporu topolčianskej brigády. Napriek tomu som presvedčený, že uspějeme,“ s presvedčením v hlase hovorí brigádny generál Ondřej Novosad.

Celý život ho sprevádzal aj vo vojenskej kariére šport. Dlhé roky sa venoval závodné karate a niektorým ďalším bojovým umeniam, ale aj potápaniu, zoskokom na padáku. Dnes je to hlavne vysokohorská turistika a potápanie. Ako porúčik bol veľkým skeptikom ohľadne ďalšej perspektívy v armáde, dnes je optimista. Verí, že aj napriek mnohým problémom a prekážkam sa postupne podarí zaviesť v útvaroch progresívne formy výcviku, ktoré by viac zodpovedali súčasným bezpečnostným výzvam vo svete.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

túto oblasť, musia vyvíjať nemalé úsilie, aby predpísaný objem prác kapacitne stihli a splnili všetky požiadavky útvarov. Pre približenie – na tento rok máme na kontrolu naplánovaných 653 elektrických zariadení. V tomto počte však nie sú zahrnuté iba jednotlivé kusy, ale aj súpravy, komplety, elektrocentrály či dielne. Tým treba, samozrejme, venovať oveľa viac času než napríklad samostatnej vrtáčke či brúske. Situácia ale nie je neriešiteľná. Jedným z možných efektívnych riešení by bolo, keby si útvary nechali vyškolit svojich vlastných revíznych technikov. Tí by potom mohli náradie a elektrospotrebiče fundovane skontrolovať. Nás by to výrazne odbremenilo a útvary by mali náradie a elektrospotrebiče prakticky stále k dispozícii a nemuseli by čakať, až sa vráti od nás,” prezradil Ing. Považan.

NIE JE ŽIAROVKA AKO ŽIAROVKA

Aj keď materiálne vybavenie oddelenia zatiaľ vyhovuje potrebám a spĺňa všetky požiadavky na kontroly zariadení a prístrojov zavedených do ozbrojených síl, už dnes podľa slov šéfa OddOTDaM treba myslieť do budúcnosti. Ako vraví – vývoj neustále napreduje a do ozbrojených síl sú

Strážcovia bezpečnosti a presnosti

Aby technické zariadenia a meracie prístroje fungovali tak, ako majú – čiže maximálne presne a bezpečne, musia v stanovených intervaloch prechádzať precíznou kontrolou. O tom, že často ide o zdĺhavý proces vyžadujúci si trpezlivosť hodinárskeho majstra, vedia svoje príslušníci martinského Oddelenia odborného technického dozoru a metrologie (OddOTDaM).

Oddelenie je začlenené do organizačnej štruktúry Centra materiálového manažmentu a opráv Zásobovacej základne zásobovacej triedy 5 Martin a tvoria ho dve pracoviská – pracovisko odborného technického dozoru a pracovisko metrologie. „Prioritou našej práce je prevenciu bezpečnosti technických zariadení pri oprave, montáži, prevádzke, údržbe, ako aj pri manipulácii s nimi. Dbáme tiež na jednotnosť a správnosť meraní s cieľom zabezpečiť spoľahlivosť takticko-technických charakteristík výzbroje a techniky,” vysvetlil vedúci oddelenia Ing. Ján Považan. Rozmenené na drobné – posudzujú stav technických zariadení a ich častí z hľadiska funkcie, bezpečnosti a prevádzkovej spôsobilosti v Ozbrojených silách SR. Vykonávajú tiež metrologický dozor nad pracovnými meradlami, ich kalibráciu a opravy.

NENUDIA SA

Trom pracovníkom metrologického pracoviska prejdú cez ruky ročne stovky rôznych meracích prístrojov. Okrem digitálnych sú totiž oprávnení kontrolovať takmer všetky druhy analógových meracích prístrojov, ktoré podliehajú kalibrácii a používajú sa v ozbrojených silách. Ide napríklad o pneumerače z automobilovej techniky, rôzne manometre, momentové kľúče a podobne. „Vykonávali by sme aj kontroly digitálnych prístrojov, ale na tie, žiaľ, nemáme potrebné zariadenia a vybavenie. Keďže ide o moderné prístroje, ich zaobstaranie by pri aktuálnych cenách stálo asi dva milióny korún.

Kontroly digitálnych prístrojov v súčasnosti vykonáva Metrologický a skúšobný ústav logistiky Žilina, ktorý potrebné zariadenie má,” objasnil Ing. J. Považan.

Ani štyria zamestnanci odborného technického dozoru sa na nedostatok práce nemôžu sťažovať. Do ich kompetencie patria odborné prehliadky a skúšky elektrických zariadení pojazdových prostriedkov a elektrických strojov, prístrojov, rozvádzačov do 1 000 V a aj elektrických zariadení strelníc, ako aj revízie rôznych skupín mobilných zdvíhacích zariadení. Odborné posúdenia vykonávajú tiež na vzduchojermoch kompresorov a cestných vozidiel, fliaš na dopravu plynov do 40 litrov – stlačený vzduch so skúšobným pretlakom do 40 MPa a vzduchojermoch ruskej výrobky. Uvedené činnosti vykonávajú v prospech vlastného útvaru, určených útvarov a zariadení OS SR a skladových zásob ozbrojených síl. (podobné pracoviská odborného technického dozoru a metrologie existujú aj v rámci vzdušných a pozemných síl OS SR – pozn. red.).

„Dost náročné je zvládnuť veľký počet prehliadok a skúšok najmä elektrických zariadení. Pravidelným kontrolám totiž podlieha ručné elektrické náradie, elektrospotrebiče a vybavenie kancelárií. A toho je v útvaroch doslova neúrekom. Naši pracovníci, ktorí zodpovedajú za

zavádzané novšie a modernejšie typy zariadení a prístrojov. Budúcnosť teda nevyhnutne prinesie aj potrebu obnovy a modernizácie kontrolných zariadení, čo sa nezaobíde bez investovania pomerne výrazných finančných prostriedkov. Práve cena niektorých špeciálnych detekčných a diagnostických prístrojov robí odborníkom z oddelenia vrásky. „Ide hlavne o problémy pri obstarávaní takzvaných spotrebných súčiastok nevyhnutných na prevádzkovanie týchto cenovo drahších nástrojov. Materiál môžeme klasifikovať ako spotrebný, ak jeho obstarávacia cena nepresiahne 1 000 Sk. V prípade, že túto cenu presahuje, musí sa už materiál evidovať a viesť o ňom aj potrebná dokumentácia. Zoberme si špeciálne halogénové žiarovky do endoskopu. Cena jednej malej žiarovky v súčasnosti prevyšuje uvedených tisíc korún. Rovnako napríklad rôzne tesnenia či „obyčajné“ poistky. Drahší prístroj jednoducho vyžaduje aj drahší spotrebný materiál. Ak si uvedomíme neustály rast cien, výrazným uľahčením práce by bola úprava legislatívnych nariadení a predpisov tak, aby bol systém obstarávania pri týchto špeciálnych zariadeniach flexibilnejší,” zdôraznil Ing. J. Považan.

A čo je v práci inšpekčného či revízneho technika alebo metrologa-špecialistu najdôležitejšie? Keďže manipulujú s elektrickými, vysokotlakovými a zdvíhacími zariadeniami, je to jednoznačne dodržiavanie bezpečnostných opatrení. „To je u nás prvoradé,” vyzdvihol šéf oddelenia. „Na neposlednom mieste to je aj neustále samovzdelávanie! Štúdium nových zákonov, Slovenských technických noriem, odbornej literatúry či internetových zdrojov je pre nás nevyhnutnosťou. Naši pracovníci sa tiež pravidelne zúčastňujú na rôznych odborných školeniach a seminároch, kde sa oboznamujú s novinkami a trendom vývoja vo svojej odbornosti,” doplnil vedúci OddOTDaM Ing. Ján Považan.

Pracovníci OddOTDaM vykonávajú aj školenia, kurzy a zácviky:

- revíznych technikov pre zdvíhacie zariadenia
- revíznych technikov pre tlakové zariadenia
- revíznych technikov pre elektrické zariadenia
- prevádzkovateľov a obsluh vyhradených technických zariadení
- viazačov bremien
- osôb poučených pre prácu s el. zariadeniami (podľa Všeob-21-2 čl. 78-81)
- riadiacich a výkonných metrologov
- odborných pracovníkov na meradlá a meracie prístroje

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Sloboda pre Bratislavu

Hlavné mesto Slovenska si 4. apríla pripomenulo 63. výročie oslobodenia spod nemeckej okupácie Červenou armádou. Pamiatku padlých osloboditeľov Bratislavy si na Slavíne uctil premiér Slovenskej republiky Róbert Fico a predseda vlády Ruskej federácie Viktor Zubkov. Vence k pamätníku položili aj delegácie prezidenta republiky, veľvyslanectiev akreditovaných v SR, zástupcovia samosprávy, štátnej a obecnej správy. R. Fico vyjadril hlbokú úctu padlým vojakom všetkých národností a vyzval na zvyšovanie spolupatričnosti a čínorodého vlastenectva. Premiér V. Zubkov uviedol, že si prišiel pripomenúť tých, ktorí vydobyli slobodu pre Európu. Zdôraznil, že ani Rusko a ani Slovensko nepripustia zneuctenie pamiatky tých, ktorí položili svoje životy za slobodu. V bojoch o Bratislavu padlo 742 sovietskych, 470 nemeckých a maďarských vojakov a približne 120 civilistov.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto Peter DOVINA

Štvrté výročie vstupu do NATO

Ukážky výcviku vojenských profesionálov, statické ukážky techniky, ale aj prelet vojenských vrtulníkov či vystúpenie hudobnej skupiny Hex boli 28. marca v Nitre súčasťou osláv 4. výročia vstupu Slovenska do NATO.

„Náš vstup do Severoatlantickej aliancie bol jednoznačne pozitívny krok“, zdôraznil pred občanmi mesta vo svojom vystúpení minister obrany Jaroslav Baška. Uviedol, že v rámci tohto najdôležitejšieho obranného zoskupenia na svete, náš štát a jeho voiaci ukázali odhodlanie a vyspelosť stať sa plnoprávnym členom. Zdôraznil pri tom aj našu povinnosť prispievať k bezpečnosti vo svete a to v rámci misií NATO, EÚ či OSN. „Je to tvrdá práca, ale je to práca v prospech mieru, slobody, civilizačných hodnôt aj životov ľudí v krízových oblastiach“, povedal minister a poďakoval sa všetkým vojakom, ktorí prispeli k dobrému menu Slovenska a jeho ozbrojených síl. Zároveň sa poďakoval primátorovi Nitry Jozefovi Dvončovi za výbornú spoluprácu mesta s útvarmi dislokovanými v nitrianskej posádke. Osláv sa zúčastnili aj minister hospodárstva Ľubomír Jahnátek, štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň (na fotografii s pridelencom obrany USA na Slovensku pplk Davidom A. gallesom), generalita ozbrojených síl, vojenská a letecká pridelenci akreditovaní v Slovenskej republike.

Text a foto Pavol VITKO

Spomienka na tragédiu

Spišská Nová Ves si 28. marca pripomenula 69. výročie tragických udalostí – bombardovanie mesta maďarským kráľovským letectvom v marci roku 1939. Pri tejto príležitosti sa na mestskom cintoríne pri Martýriu uskutočnila pietna spomienková slávnosť, na ktorej sa zúčastnili zástupcovia mesta Spišská Nová Ves, Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Matice Slovenskej, Okresného veliteľstva PZ SR v Spišskej Novej Vsi a zástupcovia ďalších spoločenských organizácií, občianskych združení a spolkov. Všetci prítomní si pripomenuli udalosti známe aj pod názvom Malá vojna, keď maďarské horthyovské vojská začali krátko po vyhlásení Slovenského štátu obsadzovať východné Slovensko. Vzdali tak úctu pamiatke tých, ktorí počas marcových dní pred 69 rokmi prišli o to najcennejšie čo človek má – o svoj život.

JUDr. Tibor DEMMER
Foto Peter DOVINA

Naši v Kosove

Kosovo jednostranne vyhlásilo nezávislosť 17. februára 2008. Následky tohto konania nenechali na seba dlho čakať. V napätom ovzduší operuje aj naša jednotka na základni Šajkovac na severe Kosova.

Médiá celého sveta informovali o eskalujúcej situácii v krajine. Približne mesiac po vyhlásení nezávislosti Kosova vypukli na severe krajiny v Kosovskej Mitrovici, meste s množstvom srbského obyvateľstva, silné nepokoje. Pri násilnostiach prišiel o život jeden medzinárodný policajt. Dvadsaťpäťročný Ukrajinec, príslušník zvláštnej jednotky zomrel na poranenie hlavy spôsobené ručným granátom. Jeden Srb bojuje o život s vážnym strelným zranením hlavy, zranené boli desiatky ľudí, demonštrantov a príslušníkov OSN i NATO.

DOBRE VZŤAHY S DOMÁCIIMI

Naši vojaci operujúci v Kosove vo farbách medzinárodných síl KFOR pod velením podplukovníka Zoltána Iboša, v tých dňoch vzorne plnili úlohy vyplývajúce z ich mandátu. Tak ako ostatné jednotky KFOR, aj oni už pred dňom vyhlásenia nezávislosti Kosova, počas neho a aj po tomto dni, prezentovali svoju silu a pripravenosť eliminovať každý útok.

„Na základe priebehu operácie musím vysloviť spokojnosť s plnením operačných úloh našimi vojakmi,“ povedal pplk. Iboš. Počas hektických dní, keď sa o uda-

losti v Kosove zaujímal takmer celý svet, sa vojaci museli vyrovnávať aj s prozaickejším problémom – extrémnymi poveternostnými podmienkami. Teploty vzduchu klesali na -14 až -20 stupňov

Celzia. Situácia v operačnom priestore slovenskej Echo roty bola po vyhlásení nezávislosti Kosova relatívne pokojná. „Nezaznamenali sme žiadne nepokoje alebo útoky na vojakov KFOR. Je to výsledok nášho pôsobenia medzi miestnymi ľuďmi – Srbmi aj Albáncami – a svedčí to o dobrých vzťahoch našich vojakov k miestnemu obyvateľstvu,“ skonštatoval veliteľ 170 členného slovenského kontingentu. „Je dôležité, aby vojaci prezentovali – a stále prezentujú – neutrálny a objektívny postoj vojsk KFOR. Nie je vhodné hodnotiť situáciu, prípadne o nej polemizovať, dôležité je zotrvať v objektívnom prístupe

a ukázať toto stanovisko Albáncom aj Srbom bez rozdielu.“

Ako hovorí pplk. Iboš, obyvateľstvo nového štátu pozorne monitoruje miestne médiá a sleduje postoje jednotlivých krajín k nováčikovi na mape sveta. „Darmo si budeme niečo nahovárať, kosovski Albánci nás vnímajú ako vojakov KFOR zabezpečujúcich stabilitu, ale aj ako občanov krajiny, ktorá ich nezávislosť neuznala. Kosovski Srbi sa nás zase pozerajú ako na garantov bezpečnosti srbskej menšiny. Aj tieto súvislosti formujú postoj obyvateľov voči nám.“

VELKÁ NOC V MISII

Veľkonočné sviatky prežili naši v Kosove plnením úloh. V rámci osobného voľna mali vojaci možnosť zúčastniť sa všetkých bohoslužieb. Konali sa každý deň, celebraval ich český duchovný.

Veliteľ kontingentu zorganizoval pre vojakov na Veľkonočnú nedeľu aj stretnutie, ktoré nazval Posedenie priateľov. „Všetci vojaci bez rozdielu hodnosti, veku či pohlavia spoločne posedeli, podebatovali, porozprávali sa inak ako v každodennom pracovnom zhone. Prišli k nám aj Poliaci, Česi, Fini a pobudli spoločne s nami,“ opísal veľkonočnú pohodu pplk. Iboš. Samozrejme, ani v Kosove sa nezabúda na tradičné slovenské zvyky. „Naše tri kolegyně sa museli hádam 30 krát prezliekať,“ povedal s úsmevom pplk. Iboš. „Určite to pre ne bolo dosť náročné, keďže tri ženy chcelo poliať 130 chlapov.“ Keďže im ani počas Veľkonočného pondelka neprialo pekné počasie, polievali ich vedrami vody a vodné delo zostalo tentoraz nepoužitú.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto **npor. Mária SAKÁČOVÁ**

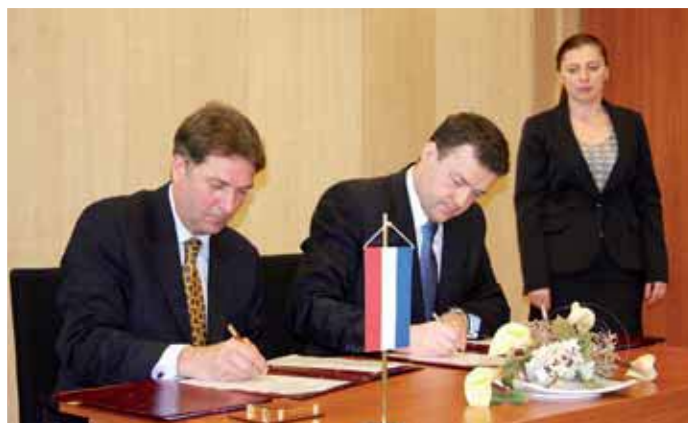
Slovensko – holandská spolupráca

Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Holandského kráľovstva podpísal 14. marca minister obrany Jaroslav Baška. Ministra obrany Holandského kráľovstva pri podpise zastúpil mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Holandského kráľovstva v Slovenskej republike Rob Swartbol.

Memorandum, ktoré sa týka budúceho pripojenia jednotky Ozborených síl SR k jednotkám Ozborených síl Holandského kráľovstva v operácii ISAF, upravuje podmienky, na základe ktorých budú jednotky oboch krajín spoločne pôsobiť v provincii Uruzgan v južnom Afganistane.

Jednotky ISAF zabezpečujú bezpečnosť a stabilitu v krízovej oblasti na základe oprávnenia vlády Afganistanu. Obzvlášť v problematike južnej provincie je táto podpora rozhodujúca pre budúcnosť tohto regiónu a celého Afganistanu.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Rozvíjanie vzťahov

S cieľom naďalej rozvíjať bilaterálnu spoluprácu Slovenska a Rumunska pricestoval 12. marca na trojdňovú oficiálnu návštevu Slovenskej republiky náčelník Generálneho štábu Ozborených síl Rumunska, admirál Gheorghe Marin. Náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík informoval rumunského partnera o dosiahnutom pokroku v transformácii slovenskej armády, o stave jej integrácie do štruktúr NATO/EÚ a zapojení sa do operácií medzinárodného krízového manažmentu. Partneri v rámci rozhovorov načrtli ďalšiu bilaterálnu spoluprácu ozbrojených síl v budúcnosti. V rámci programu navštívil rumunský admirál Leteckú základňu Sliač a pluk špeciálneho určenia v Žiline. Základom rozvoja bilaterálnej spolupráce s Rumunskom je Dohoda medzi Ministerstvom obrany SR a Ministerstvom národnej obrany Rumunska o spolupráci vo vojenskej oblasti, ktorá bola podpísaná na úrovni ministrov obrany 8. novembra 1993. Súčasťou bilaterálnej spolupráce s Rumunskom je vojensko-technická oblasť.

(r)

Foto **Peter DOVINA**

Príslušníci Ozborených síl SR a Ozborených síl Maďarska, ktorí spoločne plnili úlohy v Sektore 4 v misii UNFICYP na Cypre, 27. marca na Vrtulníkovej základni v Szolnoku opäť spoločne nastúpili, aby si prevzali medaily za službu v misii.

Medaily maďarských ozbrojených síl si z rúk štátnej tajomníčky Ministerstva obrany Maďarskej republiky Ágnes Vadaiovej prevzalo 29 vybraných príslušníkov slovenského kontingentu misie UNFICYP. Spolu s príslušníkmi misie si medaily prevzali aj príslušníci Centra riadenia operácií generálneho štábu OS SR a bývalý veliteľ slovenského kontingentu misie UNFICYP. Slávnostného ceremoniálu sa zúčastnil aj náčelník Generálneho štábu maďarských ozbrojených síl generál András Havril, náčelník Štábu riadenia operácií Generálneho štábu Ozborených síl SR generálmajor Jaroslav Vývlek a hlavní poddôstojníci Ozborených síl Slovenskej republiky a Maďarskej republiky Richard Fabricius a Tibor Bogdán. Slovenskí vojaci pôsobia na Cypre od júna 2001. Po realizovanej redukcii počtov misie v januári 2005 pôsobi v misii UNFICYP 196 príslušníkov Ozborených síl SR. Z tohto počtu je 135 slovenských vojakov dislokovaných v severovýchodnom Sektore 4 a 61 príslušníkov pôsobi v štruktúrach veliteľstva misie. Okrem Slovákov plní úlohy v Sektore 4 aj 63 príslušníkov maďarských ozbrojených síl a 4 chorvátski dôstojníci.

Do dnešného dňa sa v mierovej misii UNFICYP vystriedalo spolu 1507 príslušníkov Ozborených síl SR, z toho 54 vojačiek.

Text a foto **Milan VANGA**

Maďarské ocenenia

Slávnosť v afganskom Kandaháre

Medaily za spoluprácu s NATO si 29. marca z rúk veliteľa základne v Kandaháre Air Commodora Roberta W. Judsona prevzalo 39 príslušníkov slovenského kontingentu misie ISAF v Afganistane za účasti veľvyslanca SR v Iráne s akreditáciou pre Afganistan a Pakistan Antona Hajduka. Veľvyslanec odmenil príslušníkov OS SR ďakovným listom za vzornú reprezentáciu a šírenie dobrého mena SR v tejto operácii. Po ceremónii nasledovala neformálna diskusia s predstaviteľmi velenia základne Kandahár (COMKAF). Veľvyslanec sa v tábore príslušníkov slovenskej ženijnjej rotý zaujímal o bezpečnostnú situáciu, štruktúru, úlohy, vybavenie a spôsobilosti ženijnjej rotý pôsobiacej v Kandaháre. Veliteľ základne Air Commodore Robert W. Judson ho oboznámil s predbežnými plánmi rozvoja základne a všeobecnej bezpečnostnej situácii základne a blízkeho okolia. Diskusia sa týkala aj všeobecnej spoločenskej a politickej situácie krajiny a predbežného plánu zvýšiť počty príslušníkov OS SR pôsobiacich na území Afganistanu.

Text a foto **kpt. Milan VANGA**

Medaily za službu v misiách

Za príkladné plnenie úloh a vzornú reprezentáciu Slovenskej republiky minister obrany Jaroslav Baška 17. marca odmenil medailami za službu v mierových pozorovateľských misiách I. a II. stupňa kapitána Petra Satera a nadporučíka Rastislava Mäsiara, ktorí pôsobili v afganskom Pol-e-Khomri v rámci maďarského Provinčného rekonštrukčného tímu (PRT). Ďalší dvaja príslušníci Ozbrojených síl SR zároveň odchádzajú plniť úlohy do PRT v provincii Uruzgan na juhu Afganistanu, kde budú pracovať pod holandským vedením. Činnosť PRT si vyžaduje náročnú koordináciu medzi operujúcimi vojenskými jednotkami, civilným obyvateľstvom v mieste dislokácie a medzi civilnými organizáciami.

Príslušníci Ozbrojených síl SR pôsobia v zostave maďarského PRT ako dôstojníci štábu pre Civilno-vojenskú spoluprácu (CIMIC – Civil-Military Cooperation) od mája 2007.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Nové pravidlá

Na základe „Štandardných operačných postupov – SOP-1.0-1“ 9 (ďalej len SOP) platných od 1. 1. 2008 bol stanovený jednotný postup výberu a personálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov (PrV) OS SR pri plnení úloh mimo územia Slovenskej republiky.

Obsadenie funkcií sa robí na základe rozhodnutia veliteľa zodpovedného za výber a personálne zabezpečenie konkrétnej operácie (str. 3 hl.1 čl. 2 SOP). Veliteľ je zodpovedný za určenie vojenskej jednotky zodpovednej za personálne obsadenie rotácie operácie. Spravidla ide o vojenskú organickú jednotku alebo jej časť z OS SR, ktorej je oznámený zámer zvyčajne 12 mesiacov pred vyslaním s výhľadom na ďalších 12 mesiacov.

Cieľom je doplnenie určenej jednotky o potrebný personál z iných súčastí OS SR. Nie je teda nevyhnutné poslať žiadosti o zaradenie do databázy, pretože prehľad PrV, ktorí spĺňajú podmienky na zaradenie do misií a vojenských operácií je v právomoci veliteľa, ktorý bol určený na personálne obsadenie konkrétnej misie.

Na operatívne riešenie obsadenia neobsadených funkcií z iných útvarov v podriadenosti GŠ OS SR ako boli určené, je vhodné viesť prehľad PrV, ktorí spĺňajú kritériá zaradenia na voľné funkcie, ktoré nemohol určený veliteľ obsadiť. O ponuke voľných pozícií sú ostatné súčasti OS SR informované prostredníctvom zaslania informácie na GŠ OS SR a ostatné podriadené útvary a zariadenia. Podľa uvedeného SOP profesionálni vojaci v operáciách musia od skončenia predchádzajúceho pôsobenia v operáciách vykonávať štátnu službu v útvaroch a zariadeniach OS SR najmenej 12 mesiacov. SOP rieši aj výber, kritériá výberu, personálne záležitosti misií vrátane pozorovateľských misií a pôsobenia v misiách, ako i PrV zaradených do štruktúr NATO a EÚ.

mjr. Miroslav BELANSKÝ
Veliteľstvo pozemných síl OS SR

Príplatky v eurách

Vojaci budú príspevok za službu v zahraničných misiách dostávať od 1. júna v eurách a to vo výške od 400 do 4000 eur. Doposiaľ boli príspevky vyplácané v amerických dolároch vo výške od 500 do 5000 USD. V prípade pozorovateľskej misie sa výška príspevku mení z 1000 USD na 800 eur.

Poslanci NR SR túto zmenu schválili pri hlasovaní o zákone o zrušení Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadíka. Akadémia sa včlení do Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. Poslanci na marcovej schôdzi schválili aj vládnú novelu zákona o vojenských obvodoch, ktorou chce rezort obrany upraviť právne vzťahy k nehnuteľnostiam, vodným tokom, poľnohospodárskej pôde vo vojenských obvodoch. Zákon umožní využívať vojenské obvody, stavať v nich napríklad cesty, mosty, rozvody plynu či kanalizácie a prevádzkovať ich. Vlastník stavby bude povinný zachovať účelové určenie pozemku pre zabezpečenie úloh obrany štátu, uviedol pri predkladaní návrhu minister obrany.

Parlament tiež súhlasil s prítomnosťou príslušníkov zahraničných ozbrojených síl na území Slovenska v rámci projektu Medzinárodného kurzu pre štábnych dôstojníkov (International Staff Officers Course - ISOC).

(r)

Dvanásťminútová hrozba pre ženy

Košické stredisko výberu personálu vzniklo v auguste 2003 aj preto, lebo sa ukázalo, že dlhodobý je najväčší záujem o vstup do ozbrojených síl práve na východe Slovenska. S jediným dovtedajším strediskom v Nitre si preto teritoriálne podelili republiku na dve časti. Košické stredisko dodnes obhospodaruje okresy Prešovského a Košického kraja, ale aj časť okresov Banskobystrického kraja (Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Poltár, Brezno), ako i Žilinského kraja (okresy Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Tvrdošín, Dolný Kubín a Námestovo).

Podľa jeho náčelníka majora Miloša Kubicu košické stredisko realizuje presne vymedzenú časť výberového konania pre žiadateľov o prijatie do štátnej služby profesionálneho vojaka.

ZVÝŠIL SA ZÁUJEM

„Pozývame všetkých žiadateľov, ktorí vyhovelí podmienkam prvého stupňa výberu v príslušnom regrutačnom stredisku. U nás absolvujú previerky psychickej spôsobilosti a fyzickej zdatnosti, ako aj posúdenie zdravotnej spôsobilosti. V priebehu uplynulého roku 2007, najmä v jeho druhej polovici, sme aj vďaka novele zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov zaznamenali

zvýšený záujem o vstup do ozbrojených síl. Hlavne zavedenie príspevku na bývanie pre kategóriu mužstva a príplatku za vyvedenie do výcvikového priestoru prinieslo určité zatraktívnenie služby. Zaregistrovali sme aj zvýšený záujem zo strany bývalých profesionálnych vojakov a príslušníkov policajného zboru. Najviac ľudí sa nám hlásilo z okresov: Michalovce, Trebišov, Rožňava, Sobrance, Prešov, Košice-okolie, Liptovský Mikuláš a Ružomberok,“ konštatuje major Kubica.

Súčasnou výberového konania pri prijímaní občanov do služobného pomeru profesionálneho vojaka je aj previerka psychickej spôsobilosti uchádzača. Robí sa psychodiagnostickými metódami. Jej cieľom je posúdiť pracovno-psychickú spôsobilosť každého uchádzača. V Košiciach vyšetrenia robia bývalí profesionálni vojaci, skúsení, odborne zdatní psychológovia PaedDr. Jozef Smerecký, CSc. a Mgr. Michal Lukačko. Posudzujú tie vlastnosti, ktoré majú priamu súvislosť s výkonom profesie profesionálneho vojaka. Veľmi dôležitým faktorom posudzovania vhodnosti uchádzača je aj jeho motivácia. Podľa Jozefa Smereckého najväčší počet uchádzačov uvádza najmä sociálne istoty, výhody, ale aj pravidelný a z pohľadu verejnosti na východe republiky relatívne adekvátny finančný príjem, ako aj možnosť kariérneho rastu a účasť v medzinárodných misiách. Práve pre možnosť účasti v zahraničných misiách vy-

berajú predovšetkým takých uchádzačov, ktorí disponujú dostatočnou integritou osobnosti, výraznou schopnosťou adaptácie na prostredie a charakter plnených úloh, ako aj nadpriemernú schopnosť odolnosti proti záťažovým faktorom a optimálnu schopnosť tímovej práce.

RIZIKOVÍ NEPREJDÚ

Medzi najčastejšie dôvody vyradenia uchádzača patrí predovšetkým nízke psychomotorické tempo pri riešení úloh, vysoká chybovosť pri riešení úloh v záťažovej situácii, ako aj niektoré negatívne osobnostné vlastnosti. Najmä vysoká emocionalita, rizikovosť konania, nízka miera zodpovednosti a flexibility na nové prostredie a podmienky. V poslednom období býva dôvodom aj požívanie psychotropných látok. Z uvedených dôvodov bolo v roku 2007 z celkového počtu 850 uchádzačov vyradených 126 osôb (14,8 percenta). Štyri pätiny vyradených tvorili muži. Psychodiagnostické vyšetrenie je platné po celé obdobie služby v ozbrojených silách. V prípade, že v ňom uchádzač neuspje, môže ďalšie vyšetrenie absolvovať až po uplynutí dvanástich mesiacov.

Posúdenie zdravotnej spôsobilosti majú na starosti posudkoví lekári strediska, medzi nimi aj MUDr. Michal Privara, ktorý predtým pôsobil v okresnej vojenskej správe v Humennom, neskôr v Prešove v krajskej vojenskej správe.

V minulom roku v stredisku vyšetřili 760 uchádzačov, z toho sedem stoviek mužov. Nespôsobilých vykonávať štátnu službu bolo šesťdesiat mužov a len jedna žena. Medzi najčastejšie príčiny získania „D“, čiže nespôsobilosti z rozličných zdravotných dôvodov a diagnóz vykonávať štátnu službu patria nedodané požadované doplňujúce vyšetrenia, užívanie drog, choroby zubov a ústnej dutiny, ochorenia kože a choroby srdca. Podľa posudkových lekárov je každá diagnóza špecifická. Niektoré žiadateľa doživotne vyradia z okruhu uchádzačov o vstup do ozbrojených síl, ďalšie sú vyliečiteľné a po ich odstránení môže byť žiadateľ zaradený do skupiny „A“ – čiže byť spôsobilý vykonávať štátnu službu, ale najskôr po uplynutí polročnej lehoty. Platnosť lekárskeho posudku je 12 mesiacov. Po uplynutí polročnej lehoty musí každý žiadateľ, ktorý v uvedenom období nebol prijatý do štátnej služby a opakovane sa prihlási do výberového konania, podpísať čestné vyhlásenie o tom, či sa mu zdravotný stav zmenil, alebo nie.

NAJŤAŽŠÍ ORIEŠOK

Ďalším z predpokladov prijatia do radov ozbrojených síl je úspešné absolvovanie previerky fyzickej zdatnosti. Pozostáva z troch disciplín, povinného dvanásťminútového behu a dvoch voliteľných disciplín. Na výber je ľah – sed alebo kľuky, člnkový beh 10 krát 10 metrov alebo skok do diaľky s odrazom z miesta znožmo. Podľa štatistiky, ktorú má k dispozícii major Miloš Kubica, je jasné, že najproblémovejšou disciplínou je jednoznačne dvanásťminútový beh. Najmä medzi ženami. Len niečo viac ako polovica z nich úspešne zdolá nástrahy jednotlivých disciplín. Medzi mužmi je úspešnosť neporovnateľne vyššia, až 84-percentná.

Atletický ovál košíckych kasární i blízka telocvičňa, ktoré si pamätali ešte lepšie časy z nedávnej minulosti, keď patrili bývalej Vojenskej leteckej akadémii, boli miestom ďalšieho, opakovaného preskúšania tých adeptov, ktorí v uplynulom období neuspeli.

V januári neuspela v dvanásťminútovom behu ani Alica Holovková z Ladomírovej. Tentoraz bola 22-ročná absolventka ekonomického smeru strednej priemyselnej školy zo Sniny úspešná. „Minule mi chýbalo len dvadsať metrov. Trochu som doma medzitým potrénovala a dnes to konečne vyšlo. Do ozbrojených síl ma láka najmä vidina zaujímavej, celkom dobre platenej práce. Aspoň v porovnaní s tým, aké platy sú u nás, na východe. Svojim spôsobom ma inšpiroval bratranec, ktorý je profesionálnym vojakom. Ďalšie informácie som si zohnala na internete. Ak všetko dobre pôjde aj na zdravotnej prehliadke, mala by som nastúpiť na funkciu strelec, prípadne obsluha mínometu,“ hovorí Alica, ešte celá udýchaná z behu. Iveta Saladiaková zo Sobraniec na rozdiel od nej nebola úspešná ani dnes. „Polovica kola mi chýbala. Nič to, skúsím to na budúce. V teplejšom jarnom počasi sa bude aspoň lepšie behať,“ vyhlasuje neúspešná adeptka a snaží sa skryť viditeľné sklamanie.

Absolvent stredného poľnohospodárskeho učilišťa Jaroslav Varga v previerke fyzickej zdatnosti úspeš. Bývalý manipulant firmy na hygienické potreby v Gemerskej Hôrke by mal posilniť útvár čestnej stráže prezidenta.

OD BOEINGOV K VRTUĽNÍKOM

Rodák zo Spišskej Novej Vsi Ján Barč absolvoval v košickom železničnom učilišti špecializáciu letecký mechanik.

Pracoval na letisku v Prahe i Bratislave, najmä na Boeingoch 737. „Je to zaujímavá práca i veľké moderné mašiny, ale mňa to skôr ťahá do armády. Tam sú sociálne istoty a väčšia perspektíva. Keď to bude možné, rád by som sa dostal na leteckú základňu v Prešove a pracoval na vojenských vrtuľníkoch,“ zdôrazňuje 22-ročný Ján, ktorý by sa tak stal prvým profesionálnym vojakom v rodine.

Rodák z Vojčíc v okrese Trebišov David Baran po ukončení stredného odborného učilišťa, kde sa vyučil za kuchára-časnika, robil príležitostne ako brigádnik na stavbách. „Chcel som stáť, zaujímavejšiu prácu. K rozhodnutiu stať sa profesionálnym vojakom ma inšpirovali moji kamaráti, ktorí už pôsobia vo vojenských útvaroch v Trebíšove a v Michalovciach. Nie je pre mňa problém ísť na strelca, ale i kuchára. A keďže som slobodný, nebudem sa brániť ani umiestneniu v niektorom útvaru na západe Slovenska,“ vyhlasuje 21-ročný David. Rovnako premýšľa aj rodák z Trebíšova Ján Džudža. V poslednom období, keďže doma prácu nenašiel, pracoval ako robotník v Čechách, v mladoboleslavskej škodovke. „Nezarobím síce zle, ale je to len na zaplätanie obdobia bez práce, nie na dlhodobější perspektívu. Tú by som podobne ako môj brat chcel hľadať práve v ozbrojených silách. Ak nebude miesto v niektorom z útvarov na východe, pôjdem aj na západ Slovenska,“ s rozhodnutím v hlase hovorí 20-ročný Ján a dodáva, že neskôr by sa rád zúčastnil aj na niektorých zo zahraničných misíí.

NAJVIAC LÁKA VÝCHOD

Treba pripomenúť starú známu pravdu, že najväčší záujem majú uchádzači o službu v profesionálnych ozbrojených silách práve o útvary v najbližšom okolí svojho bydliska. A keďže väčšina uchádzačov je z regiónu východného Slovenska, celkom logicky sa najmä vojenské útvary a zariadenia v Trebíšove, Michalovciach, Rožňave, ale aj v Prešove tešia ich najväčšej priazni. Mnohí velitelia útvarov topolčianskej mechanizovanej brigády veľmi dobre poznajú aj prípady, keď takýto nový profesionál z východu síce nastúpi k ich útvaru, ale ihneď ich začne bombardovať žiadostami o premiestnenie na východ.

Väčšina záujemcov, ktorí úspešne prešli previerkami psychického i fyzického stavu, ako aj zdravotnou prehliadkou, je predurčená predovšetkým na funkcie vodič, vodič-strojník, vodič-mechanik, vodič-obsluha a potom na funkcie strelec a guľometník. V útvaroch je veľký dopyt aj po vodičoch strednej a ťažkej automobilovej techniky. V tomto prípade je však požadované vodičské oprávnenie minimálne skupiny C, prípadne ešte aj skupiny E. A vhodných uchádzačov s takouto kvalifikáciou je nedostatok. Aj preto, že získanie spomínaných oprávnení predpokladá určitú vodičskú prax, a takito

vodiči si vedia aj v civile na Slovensku, alebo v zahraničí získať lepšie finančné ohodnotenie, ako im môžu ponúknuť ozbrojené sily. Určitým riešením problému je obsadiť miesta vodičmi s oprávnením skupiny B a umožniť im na náklady ozbrojených síl získanie oprávnenia na skupinu C.

Pokiaľ ide o ženy, väčšinou sa podľa skúseností majora Miloša Kubicu a ďalších pracovníkov košíckeho strediska výberu personálu zaujímajú nie o kancelárske, ale skôr akčnejšie pozície. Napríklad strelca, ale i obsluhy mínometu. Zatiaľ zriedkavým javom je žena ako vodička strednej či ťažkej automobilovej alebo pásovej techniky. Ženy so zdravotníckym vzdelaním zasa inklinujú skôr k zdravotníckym pozíciám. Nežnejšie polovičky prakticky bez problémov zvládajú previerku psychickej spôsobilosti a posúdenie zdravotnej spôsobilosti. Najväčší kameň úrazu u nich predstavuje previerka fyzickej zdatnosti, najmä dvanásťminútový beh.

Major Kubica poznamenáva, že sa im osvedčila aj spolupráca s konkrétnymi vojenskými útvarmi. V uplynulom roku sa táto spolupráca zamerala predovšetkým na spracovanie konkrétnych požiadaviek útvarov na regrutáciu. Aby mohlo stredisko podľa nich zaraďovať uchádzačov na funkcie presne podľa spomínaných požiadaviek. Osvedčilo sa aj pozývanie zástupcov útvarov priamo na výberové konanie v stredisku, aby si mohli urobiť reálny prehľad o kvalitách žiadateľov.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Euro pod lupou

Ako bude vyzeráť naša nová mena? Aké má nominálne hodnoty a aké sú jej ochranné prvky? Je veľmi pravdepodobné, že od 1. januára 2008 budeme používať ako našu novú menu euro. Preto je dôležité, aby sme túto menu dobre poznali. Môžeme sa tak vyhnúť rôznym problémom pri platení, prijímaní výdavkov, či dokonca pokusom o podvod pri hotovostnom platobnom styku.

Slováci už euro poznajú. Do styku s ním prichádzajú najmä počas zahraničných dovolení, pri nákupoch v zahraničí. Vojaci, ktorí boli nasadení do zahraničných operácií by nemali mať s prijatím novej meny problémy, pretože v mieste operácie sa v hotovostnom platobnom styku používajú najmä silné meny (euro, dolár). Majú teda dostatok skúseností s prepočtom kurzov i so správou cudzích bankoviek a mincí.

Eurové platidlá sa skladajú zo siedmich eurobankoviek a ôsmich euromincí. Ich nominálne hodnoty sú 500, 200, 100, 50, 20, 10 a 5 eur pri bankovkách a 2 eur, 1 eur, 50, 20, 10, 5, 2, 1 cent pri eurominciach. Ak vám v obchode pri vydávaní ponúknu bankovku v nominálnej hodnote tisíc, prípadne 300 euro, radšej ich odmietnite.

EUROBANKOVKY

Každá eurová bankovka predstavuje jeden architektonický štýl. Sú na nich zobrazené stavebné slohy siedmich období európskych kultúrnych dejín v kombinácii s vlajkou Európskej únie. Je to umelecké dielo Róberta Kalinu, ktorý s týmito motívmi vyhral celoeurópsku súťaž pri zavádzaní eura v roku 1996. Každá eurobankovka predstavuje jeden architektonický štýl. Od 5-eurovej bankovky, na ktorej je zobrazený klasický sloh, cez románsky, gotický, renesančný sloh, baroko a rokoko, vek železa a skla, podľa stúpajúcej hodnoty bankoviek až po

modernú architektúru 20. storočia, ktorá je vyobrazená na bankovke s najvyššou nominálnou hodnotou – 500 eur. Na líčnej strane bankoviek sú zobrazené okná a brány, ktoré sú symbolom európskeho ducha otvorenosti a spolupráce. Zaujímavosťou je, že architektonické motívy na bankovkách nenájdete nikde v Európe. Boli vytvorené iba na bankovky spoločnej európskej meny. Dvanásť hviezd Európskej únie vyjadruje dynamiku a harmóniu súčasnej Európy. Mosty, ktoré sú hlavným motívom na rubovej strane bankoviek, symbolizujú komunikáciu medzi európskymi národmi a medzi Európou a zvyškom sveta. Na eurobankovkách nie sú žiadne národné motívy jednotlivých štátov eurozóny.

EUROMINCE

Euromince majú lícnu stranu spoločnú – rovnakú pre všetky mince v obehu a národnú stranu. O vzhľade národnej strany rozhodla krajina, ktorá mincu vydala. Spoločná strana mince predstavuje mapu Európskej únie. Na jej pozadí sú hviezdy európskej vlajky. Pozíciu Európy vo svete zdôrazňujú 1, 2 a 5-centové mince, zatiaľ čo 10, 20 a 50-centové predstavujú Európsku úniu ako spoločenstvo národov. Eurové mince s najvyššou hodnotou zobrazujú Európu bez hraníc. Spoločnú stranu mincí navrhol Luc Luycx z Belgickej kráľovskej mincovne. Rubová strana mincí je určená pre národné symboly, ktoré si každý členský štát zvolí sám.

Národné strany slovenských eurových mincí vybrala Národná banka Slovenska na základe výsledkov celonárodnej ankety v decembri 2004. Víťazom ankety sa stal motív dvojkríža na trojvrší – štátneho znaku Slovenska, ktorý bude na jedno a dvoj eurových minciach. Na 50, 20 a 10 centových minciach bude Bratislavský hrad a na 5, 2 a 1 centových minciach Kriváň. Autormi návrhov sú Ivan Řehák (dvojkríž na trojvrší), Ján Černaj a Pavel Károly (Bratislavský hrad) a Drahomír Zobeck (Kriváň).

Na pokrytie potrieb našej krajiny bude vyrobených 650 ton mincí. Všetky euromince sú platné na území všetkých štátov eurozóny, bez ohľadu na to, ktorý štát ich vydal.

npor. Martin FARKAŠ

starší dôstojník Odboru rozpočtu a financovania
GŠ OS SR

BRATISLAVSKÝ HRAD

dominanta hlavného mesta SR,
národná kultúrna pamiatka
a najznámejší symbol Bratislavy.

Autori: Ján ČERNAJ,
Pavel KÁROLY

DVOJKRÍŽ NA TROJVRŠÍ

štátny znak Slovenskej republiky.
Pozadie tvorí reliéf štylizovaných skál,
ktoré sú vyjadrením stálosti a pevnosti
štátu.

Autor: Ivan ŘEHÁK

KRIVÁŇ

tatranský štít je spätý s významnými
historickými udalosťami slovenského
národa. Je symbolom boja za národné
uviedenie.

Autor: Drahomír ZOBEK

Ochranné znaky

Všetky eurobankovky sú proti falšovaniu chránené najmodernejšími ochrannými prvkami a špecifickým papierom, ktorý sa na dotyk výrazne odlišuje od bežného. V podstate to ani nie je papier, ten by častú manipuláciu, ako je to v prípade bankoviek, ani nevydržal. Materiál z ktorého sú eurobankovky vyrobené je bavlna. Keď máte dostatočne dobrý hmat, môžete cítiť rozdiel už na prvý dotyk. Účinnými ochrannými znakmi eurobankoviek sú reliéfná tlač (vytlačená pomocou špeciálnej technológie tlače, tzv. hĺbkotlač), vodoznak, ochranný prúžok, súťažná značka, hologram a buď zlatistý pruh (nižšie hodnoty) alebo opticky premenlivú farbu (vyššie hodnoty). Eurobankovky obsahujú aj špeciálne prvky pre nevidiacich a zrakovo postihnutých, aby rozoznali rôzne nominálne hodnoty. Každá zo siedmich bankoviek má navyše mierne odlišné rozmery, čo má nevidiacim a zrakovo postihnutým pomôcť pri ich rozlišovaní.

Najlepší inštruktor roka 2007

Vznik súťaže o najlepšieho inštruktora Síl výcviku a podpory Ozbrojených síl Slovenskej republiky inicioval v roku 2006 terajší veliaci poddôstojník ozbrojených síl štábný nadrotmajster Richard Fabricius. Hneď v tom istom roku už mala súťaž aj svojho prvého víťaza. Bol ním rotmajster Marek Kuruc z Odbornej výcvikovej školy letectva v Košiciach. Spomínaná škola sa zároveň stala usporiadateľom druhého ročníka súťaže.

„Samotná súťaž sa skladá z dvoch kôl. Každá výcviková škola vyšle jedného inštruktora. Spoločne potom súperia o primát najlepšieho inštruktora. Prvé kolo sa skladalo z fyzických previerok a zo strelieb. V druhom kole sa testovali znalosti a skúsenosti z vedenia zamestnania a celá súťaž vyvrcholila ústnym pohovorom“, objasňuje pravidlá zápolenia najlepší inštruktor v uplynulom roku rotmajster Milan Lesay zo Základnej výcvikovej školy v Martine.

SÚŤAŽ MEDZI ŠKOLAMI

Okrem už spomínaného víťaza rotmajstra Lesaya sa na súťaži zúčastnili nadrotmajster Milan Halach z martinskej odbornej výcvikovej školy, rotmajster Stanislav Karaffa z martinskej poddôstojníckej akadémie a nadrotmajster Marcel Bobovský z košickej odbornej výcvikovej školy leteckej. Všetci spomínaní najskôr prešli základnými kolami a stali sa najlepšími inštruktormi vo svojich školiaciach zariadeniach. Až potom sa mohli popasovať o titul najlepšieho inštruktora trenčianskeho Veliteľstva síl výcviku a podpory OS SR. „Aj takáto súťaž prospieva zdravému súpereniu v útvaroch. Pomáha motivovať človeka v podávaní najlepších výkonov“, dodáva Lesay.

Rotmajster Milan Lesay je v ozbrojených silách už od roku 1999, keď nastúpil do Liptovského Mikuláša na praporečku školu. Po jej ukončení štyri roky pôsobil vo vajnorskej mechanizovanej brigáde. V roku 2004 zmenil svoje pôsobisko. Prešiel do martinskej základnej výcvikovej školy, kde prechádzajú všetci budúci profesionálni vojaci základným výcvikom. Je starším inštruktorom výcviku tretej výcvikovej roty. „Do Martina som prišiel s mnohými očakávaniami. Práca s novými vojakmi, ktorí získavajú prvé vojenské skúsenosti, síce veľa ráz nie je práve najjednoduchšia, ale som spokojný. Najmä s tým, že sa nám za tých deväť týždňov u nás podarí väčšinu frekventantov kurzu doviesť do jeho úspešného ukončenia,“ hovorí ocenený inštruktor.

UROBIŤ Z CIVILA VOJAKA

Úlohou jeho i ďalších inštruktorov a veliteľov v martinskej škole je spraviť z „civila“, ktorý sa rozhodne vstúpiť do ozbrojených síl, vojaka. Musí ho pripraviť na budúci život vo vojenských útvaroch, oboznámiť s používaním všetkých súčastí výstroja a výzbroje, naučiť strieľať, pochodovať, vštepiť mu základné vojenské návyky. Byť inštruktorom je náročné nielen na „fyzickú“, ale najmä po psychickej stránke. Každý človek je iná osobnosť, inak vníma niektoré problémy vyplývajúce z každodenného výcviku.

Dobry inštruktor musí byť aj svojim spôsobom psychologom. Najjednoduchšie by totiž bolo pri prvom zaváhaní človeka počas výcviku vyhodiť. Nebolo by to však dobré ani správne riešenie. Preto sa snaží rotmajster Lesay ku každému pristupovať osobitne a nájsť v ňom predovšetkým pozitíva. Samozrejme, na to nie je sám, spoločne s ním sa na plnení tejto úlohy podieľa celý kolektív ľudí v martinskej základnej výcvikovej škole.

Ročne mu prejde rukami v niekoľkých kurzoch viac ako stovka frekventantov. Ohlasy zo samotných útvarov sú rôzne. „My sa snažíme každého pripraviť na jeho budúce pôsobenie v armáde čo najlepšie. Bez patričnej odozvy zo strany samotného frekventanta a jeho úsilia to však nejde. Podľa mojich skúseností sa neskôr stali dobrými vojenskými profesionálmi aj tí, ktorí pri príchode do Martina nemali najlepšie výsledky. Ale nechýbala im snaha pracovať na sebe, zlepšiť sa. Na druhej strane, keď sa rozprávame s veliteľmi v útvaroch, kam naši vojaci po ukončení základnej výcvikovej školy odchádzajú, neustále im prizvukujeme, že nedostali hotového profesionála. To by ani za tých deväť týždňov nebolo dosť dobre možné. Vojaci získali u nás základy, ktoré musí ich nový veliteľ ďalej rozvíjať. Samozrejme, usilujeme sa čo najviac poznať a námetov, ktoré majú velitelia útvarov o príprave nových vojakov, zapracovať do našich výcvikových plánov. Koniec koncov pripravujeme ich predovšetkým na konkrétne podmienky, ktoré majú jednotlivé zložky ozbrojených síl,“ zdôrazňuje rotmajster Milan Lesay.

BUDE POROTCOM

Najlepší inštruktor roka 2007 veľmi dobre vie, že musí naďalej pracovať aj na svojom odbornom raste. Túži po ďalšom kvalifikačnom a odbornom raste, už teraz pozerá po mieste veliaceho poddôstojníka v jednotke. Neskôr hádam aj v celej výcvikovej škole. Roky a hodnosť mu ešte umožňujú byť na doterajšej pozícii, a tak získava skúsenosti, absolvuje kurzy potrebné na kvalifikačný rast.

„Len tak sa dá hýbať dopredu. Zatiaľ sa môžem odborne i funkčne vzdelávať. Pripravovať sa na obdobie, keď pôjdem do konkurenčného výberu na veliaceho poddôstojníka. Netajím sa, že v tomto úsilí mi pomôže aj získanie ocenenia najlepší inštruktor za rok 2007. Nemuselo by byť posledné. Ale pravidlá mi ho nedovoľujú obhajovať hneď, ale až o rok. Ako víťaz budem totiž v tomto roku sedieť v porote,“ dodáva rotmajster Lesay.

Text a foto **poručík Martin URBAN**

Kultúrne a metodické centrum OS SR Trenčín pozýva na celorezortnú výstavu „MODELY-HOBBY 2008“.

Uskutoční sa v dňoch 6.- 30. júna 2008 vo foyer KaMC Trenčín.

Zaujímavé exponáty z oblasti militárie, modelárskych odborností, zberateľstva, kuriozít, hobby činností, ľudových remesiel, výtvarného umenia môžete prihlásiť do 20. 5. 2008.

Viac na www.domarmady.sk

Pakistan má ďalšie JF-17

Lietadlo je dlhé 15 metrov, rozpätie krídiel je 9,5 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 12 700 kg. Stroj dosahuje rýchlosť Mach 1,8 a jeho bojový dolet je 1350 km. JF-17 môže niesť celú škálu výzbroje od rakiet vzduch-vzduch rôzneho dosahu, cez protilodné strely až po navádzané bomby.

Z Číny dodali do Pakistanu ďalších šesť nadzvukových ľahkých viacúčelových lietadiel JF-17. Stroje prišli práve včas, aby sa predstavili 23. marca na veľkých oslavách Dňa Pakistanu. Spolu s dvomi strojmi, ktoré dodali minulý rok, už má Pakistan osem týchto lietadiel. Všetky slúžia na testovanie v Pakistanskom aeronautickom komplexe v meste Kamra. Práve tam sa začiatkom tohto roka začala sériová výroba strojov, ktoré zaradia do bojových jednotiek.

JF-17 je výsledkom spoločného vývoja Číny a Pakistanu, ktorý sa začal v 90. rokoch. Prvý prototyp letel už v roku 2003, následné úpravy si však vyžiadali viac času. V Číne stroj nazývajú FC-1 Zúrivý drak, v Pakistane má bojové meno Hrom.

V Kamre budú do roku 2010 vyrábať 60 percent draku lietadla a 80 percent avioniky. Prvých 50 lietadiel bude mať prístrojové vybavenie a výzbroj čínskeho a pakistanského pôvodu, ďalšie dostanú európske radary a ďalšie systémy. Pakistan už o tom rukuje s britskými, francúzskymi a talianskymi firmami.

Pakistanské letectvo dostane v prvej fáze 150 lietadiel JF-17, neskôr sa tento počet môže zvýšiť až na 250. Ročná kapacita výroby má dosiahnuť 25 kusov do roku 2011. Lietadlo má aj exportné úspechy. Záujem oň prejavilo viac ako desať krajín vrátane Azerbajdžanu, Egypta, Iránu či Libanonu.

Juhokórejská armáda bojuje s cenami paliva

Južná Kórea má nového nepriateľa - rastúce ceny paliva. Krajina je 100-percentne závislá od dovozu ropy a ropných produktov. Je dokonca v tejto oblasti piatym najväčším importérom na svete.

Cena za barel ropy však teraz dosahuje rekordné hranice a aj juhokórejské vojsko sa rozhodlo šetriť. Všetky tri zložky ozbrojených síl vypracovali program, ktorý má ročne ušetriť viac ako 50 miliónov dolárov.

Armáda sa rozhodla spojiť viaceré podobné cvičenia do jedného. Vozidlá s vysokou spotrebou budú tráviť viac času v garážach. Ušetrí sa aj na kúrení - v kasárňach bude iba 18 stupňov Celzia.

Námorníctvo takisto nechá staršie lode s vysokou spotrebou odpočívať v prístavoch. Pri cvičných plavbách zas bude obmedzená rýchlosť, aby sa šetrilo palivo.

Juhokórejské letectvo obmedzí počet cvičných letov. Piloti mali doteraz v optimálnom prípade naliať ročne najmenej 160 hodín, po novom to bude maximálne 135 hodín ročne. Zvyšok budú dohádzať na tréningoch. Na snímke je juhokórejské nadzvukové cvičné lietadlo T-50 Golden Eagle.

Poľsko vyváža do Číny a Indie

Čína kupuje 150 helikoptér od poľskej firmy PZL-Świdnik. Väčšina z nich bude typu W-3 Sokół, čo je prvý v Poľsku vyvinutý a sériovo vyrábaný vrtuľník. Jeho výroba sa pomalým tempom rozbehla v roku 1985, stroj sa však osvedčil a postupne sa presadzuje aj vo svete. Používa ho napríklad české a mjanmarské vojenské letectvo.

Klasická transportná verzia má maximálnu vzletovú hmotnosť 6400 kg, rýchlosť 260 km/h a dolet 745 km. Stroj uvezie okrem dvojčlennej posádky 12 ľudí. Táto transportná verzia stojí iba 4 milióny dolárov.

V bojovej verzii (na snímke) má W-3 pancierovanú podlahu, nesie radar a protiraketové systémy. Výzbroj tvorí pohyblivý gulomet kalibru 12,7 mm, na štyri závesníky pod pomocným krídlom možno umiestniť neriadené i riadené rakety.

Čína objednala aj niekoľko menších strojov PZL Kania so vzletovou hmotnosťou 3550 kg a PZL SW-4 (1800 kg).

Poľsko slávi exportné úspechy aj v Indii. Firma Bumar informovala o obchode za 1,2 miliardy dolárov. Poliaci modernizujú tisíc indických tankov T-72 a dodajú pre ne náhradné motory. India dostane 200 ženíjnych tankov WZT-3, osemdesiat odminovacích strojov Kroton a sto protiletadlových tankov Loara s dvojhlavňovým kanónom kalibru 35 mm a radarom. Poliaci dodajú indickej armáde aj sto samohybných húfnic kalibru 155 mm.

České BVP-2 sú v Afganistane

Česká armáda vôbec prvýkrát nasadila v Afganistane ťažkú techniku. Do provincie Lógar prepravili štyri BVP-2, ktoré predtým prešli úpravami vo Vojenskom opravárenskom podniku v Šternberku. Najviditeľnejšou zmenou je pieskový náter. „Bévépéčka“ však predtým pri generálke prakticky kompletne rozobrali, niektoré súčiastky opravili a niektoré vymenili. Vozidlá dostali nové doplnky - špeciálnu tepelnú izoláciu, nové gumové blatníky pre piesčité terén a vylepšenú optiku vrátane prístrojov na nočné videnie pre vodiča i strelca.

Vozidlá slúžia na ochranu základne Shank, kde pôsobí rekonštrukčný tím. Českí vojaci okrem BVP-2 používajú aj vozidlá Humvee, ktoré im požičali Američania.

BVP-2 vyvinuli v 80. rokoch v Sovietskom zväze zo staršieho BVP-1. Obojživelný stroj váži 14 ton, dosahuje maximálnu rýchlosť 65 km/h na ceste, 45 km/h v teréne a 7 km/h pri plávaní vo vode. To však v Afganistane zrejme nebude potrebovať. Výzbroj tvorí kanón kalibru 30 mm a guľomet kalibru 7,62 mm. Okrem trojčlennej posádky môže vozidlo prepravovať sedem vojakov. Vo výzbroji ich majú desiatky krajín vrátane Slovenska.

V-22 dostávajú výzbroj

Americké veliteľstvo špeciálnych operácií SOCOM začalo vyzbrojovať svoje lietadlá V-22 so sklopnými rotormi. Pod trup dostávajú diaľkovo ovládanú vežičku so šesťhlavňovým rotačným guľometom GAU-2B kalibru 7,62 mm. Systém má kadenciu 3000 výstrelov za minútu (50 rán za sekundu) a má dosah 1500 metrov. Zásoba munície je 4000 nábojov.

Lietadlá V-22 sa po dlhom vývoji dostávajú do výzbroje. Americká námorná pechota dostane 171 kusov MV-22 a pre SOCOM je určených 31 strojov CV-22. O ich výzbroji sa uvažovalo už dlhšie. Pôvodne mali niesť vežičku s guľometom kalibru 12,7 mm, ktorý má väčší dosah, ale zväčšila vyššia kadencia GAU-2B. Zbraň ovláda zvnútra lietadla člen posádky pomocou konzoly pripomínajúcej videohru. Slúži najmä na obranu lietadla proti hrozbám v nepriateľskom teréne, V-22 totiž nie je zamýšľaný ako útočný stroj. Rovnaké diaľkovo ovládané vežičky by mali dostať aj niektoré typy vrtuľníkov.

„Mariňácke“ MV-22 môžu niesť 24 vojakov na vzdialenosť 700 km. CV-22 majú oproti nim viac elektroniky a zväčšené nádrže. Sklopné rotory im umožňujú kolmý štart a pristátie ako vrtuľníkom, vodorovne letia ako klasické lietadlo.

Austrálske fiasko

Ešte v roku 1997 Austrália podpísala objednávku za 667 miliónov austrálskych dolárov na 11 vrtuľníkov SH-2G-A Super Seasprite od americkej firmy Kaman. Mali slúžiť z palúb vojnových lodí. V roku 2003 predstavili prvý kus, odvtedy však Austrálčania odhalili 40 nedostatkov, ktoré bolo treba vyriešiť. Najväčšou chybou bola neschopnosť operovať v zlom počasi.

Od objednávky tak prešlo už 11 rokov a helikoptéry stále neslúžia. Iba ich cena sa zatiaľ vyšplhala na 1,1 miliardy austrálskych dolárov. Dokončené budú najskôr v roku 2010 a treba na to ešte asi 150 miliónov.

Predchádzajúca austrálska vláda sa rozhodla v projekte napriek všetkému pokračovať. Prišli však voľby, politické vedenie sa vystriedalo a zmenil sa aj názor na potrebnosť Super Seaspritov. Nová vláda sa dohodla s firmou Kaman o zrušení kontraktu. Jedenást vrtuľníkov ostane vo vlastníctve spoločnosti, ktorá ich spolu s náhradnými dielmi ponúka na voľný predaj. Peniaze za ne si austrálska vláda a Kaman rozdeľia na polovicu.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **PAF, ROKAF, NATO**

Krátko

Kolumbia sa rozhodla posilniť svoje letectvo. Od Izraela kúpila 24 používaných stíhačiek Kfir a jeden Boeing 767 upravený ako tanker na dopĺňanie paliva počas letu. Boeing je takisto z druhej ruky. Dodávky sa začnú v priebehu roka.

Kfir vyvinul Izrael z francúzskych strojov Mirage III. Kolumbia už v roku 1989 kúpila 12 strojov Kfir C7, doteraz je v službe 11 z nich. Teraz kúpi verziu C10 s lepším radarom. Cena má byť okolo 8 miliónov dolárov za kus. Tanker bude stáť 60 miliónov dolárov a umožní Kfírom mimoriadne predĺžiť misie. Normálne majú bojový dolet 700 km.

Britské pásové bojové vozidlá pechoty Warrior nasadené v Iraku dostávajú nový prídavný pancier. Na úpravy ich posielajú do Kuvajtu. Na prednú stranu a boky dostávajú nový „nečitlivý“ reaktívny pancier – jeho bloky sú zabezpečené proti náhodnému výbuchu.

Reaktívny pancier používajú aj Američania na pásovcích vozidlách Bradley. Na kolesových obrnencoch Stryker však v Iraku uprednostňujú dodatočné kovové „klietky“ ako ochranu proti kumulatívnym strelám.

Nové vrtuľníky MH-60R amerického námorníctva dostanú ako hlavný protiponorkový senzor sonary AN/AQS-22. Tie pracujú na nižšej frekvencii a so silnejšími vlnami ako existujúce prístroje. Nový sonar pokryje štyrikrát väčšiu plochu ako súčasné systémy. Z vrtuľníka do vody ho spúšťa a dvíha navijak s káblom dlhým 760 metrov. Celý systém obsahuje aj aktívne a pasívne zvukové bójy či zariadenie na komunikáciu pod vodou.

Britské ministerstvo obrany podpísalo s firmami Lockheed Martin a BAE Systems zmluvu na spravovanie a údržbu simulátorov CATT (Combined Arms Tactical Trainer) v Británii a v nemeckom Sennelageri. Za päť rokov im zaplatí 24,5 milióna libier.

Systém CATT zaberá plochu asi troch futbalových ihrísk. Tvorí ho 170 simulátorov. Polovica z nich napodobňuje tanky Challenger II, bojové vozidlá Warrior či prieskumné Scimitary. Zvyšok môže predstavovať celú škálu iných vozidiel či vrtuľníkov. So systémom môže naraz cvičiť až 700 vojakov. Počítače pre nich vytvoria simuláciu bitky na priestore tisícov štvorcových kilometrov.

Izrael musel zastaviť cvičné lety svojich nových stíhačiek F-16. Dôvodom je formaldehyd, ktorý uniká do kokpitov a spôsobuje nevoľnosť pilotov. Pri dlhšom pôsobení môže formaldehyd vyvolať aj rakovinu. Izrael teraz žiada amerického výrobcu, aby našiel a opravil chybu. Doteraz vo svete lieta vyše 4000 F-16 a takýto problém sa ešte nevyskytol. Porucha preto môže súvisieť s novými úpravami pre Izrael. Ten dostáva dve nové F-16 mesačne od roku 2004 a spolu ich bude mať 102. Izrael používa aj 125 starších F-16, ktoré majú prejsť modernizáciou.

Americké námorníctvo objednalo prvé dva torpédoborce novej triedy DDG 1000 „Zumwalt“. Každý z nich bude stáť 3,3 miliardy dolárov. Do služby vstúpia o päť rokov. V súčasnosti Američania plánujú stavbu siedmich lodí tejto triedy, zvyšných päť by malo stáť po dve miliardy dolárov.

Predchádzajúca trieda torpédoborcov DDG 51 mala výtlač 9200 ton a 360-člennú posádku. Nové DDG 1000 budú úplne odlišné. Pri výtlaču 14 000 ton budú mať vďaka vysokej automatizácii iba 142 členov posádky. Výzbroj tvoria dva kanóny kalibru 155 mm a 80 vertikálnych šácht na vypúšťanie protilodných či protiletadlových rakiet. Lode ponese aj dva vrtuľníky a tri bezpilotné prostriedky RQ-8A.

UD M42 Marlin v SNP

Na povstaleckom území Slovenska sa na jeseň 1944 objavila zbraň, ktorú by tu málokto odborník očakával. Išlo o samopal v Európe nie príliš známej americkej firmy Marlin – United Defense UD M42 (farebná kresba). Mnohých miatlo, že vzhľadom dosť pripomínal slávny „gangsterský“ samopal Thompson M1921, ktorý v podobe modernizovaných typov M1928A, M1 a M1A1 zasiahol i do 2. svetovej vojny.

ZROD SAMOPALU MARLIN

Firma Marlin vyrábala zbrane už od roku 1888 a jej konštruktér Carl Swebilius sa stal známym koncom 1. svetovej vojny, keď z nekvalitného guľometu Colt M1895, prezývaného „Potato Digger“ (Výrovač zemiakov), urobil celkom slušný guľomet Marlin M1918, ale k samopalom sa dostala akoby náhodou. Swebilius síce v rokoch 1938 – 1940 vyvinul samopal, ktorým chcel konkurovať Thompsonovi, no keďže USA sa do 2. svetovej vojny príliš nehrnuli, nebol oň záujem. Až po Pearl Harbore generáli zistili, že produkcia samopalov Thompson zo zbrojoviek Auto Ordnance a Savage nestačí a treba hľadať ďalších výrobcov. Do hry vstúpili tri nové firmy a to Harrington & Richardson so samopalom Reising Model 50/55, Hyde so samopalom, ktorý označili ako M2 a Marlin s United Defence UD M42.

Najväčší úspech, hoci nešlo o príliš vydarenú ani vojakmi obľúbenú zbraň, zaznamenal Reising, ktorého vyrobili okolo 100-tisíc kusov, najmä pre americkú námornú pechotu. Úplným fiaskom bol M2, ktorého výrobu zastavili po 500 kusoch. Jeho konštruktéra George Hydea však poverili zostrojením novej zbrane a tak ešte v roku 1942 vznikol síce neohrabaný, ale spoľahlivý a lacný samopal M3, ktorý sa preslávil ako „Grease Gun“ (Olejníčka). Najzaujímavejší osud postihol Marlinov UD M42. Ten na rozdiel od samopalov Thompson, Reising a M2, ktoré strieľali typickým americkým pištoľovým nábojom kalibru .45 ACP (Auto Colt Pistol – 11,43 mm), používal 9 mm strelivo Parabellum, resp. Luger, rozšírené viac v Európe. A tak asi 15-tisíc vyrobených samopalov UD M42 skončilo v skladoch OSS (Office of Strategic Services), predchodkyne dnešnej CIA, ktorá s nimi mala svoje zvláštne plány.

MARLIN NA SLOVENSKU

Samopal UD M42 bol drahá zbraň a aj preto sa jeho produkcia obmedzila na 15-tisíc kusov. Väčšinu jeho oceľových súčiastok totiž vyrábali trieskovým obrábaním, pričom za zbytočný prepych možno považovať i pažbu a predpažbie z kvalitného orechového dreva. Zaujímavo riešené boli aj jeho 20-nábojové schránkové zásobníky, ktoré sa vďaka špe-

ciálnym kolajničkám dali spájať do dvojíc, čo zvyšovalo palebnú kapacitu zbrane. Všeobecne však možno povedať, že išlo o zbraň klasickej konštrukcie, strieľajúcu z otvoreného závěru, na ktorého plávajúci úderník narážalo bicie kladívko. Jeho pomerne vážnym nedostatkom bola možnosť vniknutia nečistôt cez vyhadzovacie okienko pri natiahnutom závěre.

Ako sme už spomenuli v januárovej Obrane, počas SNP dvakrát – 17. septembra a 7. októbra 1944 – na letisku Tri Duby pristáli americké bombardéry B-17G z talianskych základní, aby zo Slovenska evakovali zachránených spojeneckých letcov a na povstalecké územie dopravili príslušníkov styčného a spravodajského tímu OSS. Okrem toho Američania priviezli aj 24 ton zbraní a ďalšieho materiálu a to ako „spojenecký dar povstaniu“, pretože právo na vojenské dodávky povstalcov si striktne vyhradil Sovietsky zväz.

V prvej 8-tonovej dodávke, ktorú priviezli dve lietadlá B-17G, bolo o. i. 12 pitotankových bazúk so 192 raketami a 120 samopalov Marlin s 84-tisíc nábojmi. Druhá zásielka s hmotnosťou 16 ton na palubách šiestich bombardérov bola už, čo sa týka zbraní, oveľa väčšia a obsahovala 150 bazúk s 2 800 raketami, 100 samopalov Marlin so 100-tisíc nábojmi, 99 guľometov Bren so 75-tisíc nábojmi a sedem debien výbušnín, vrátane rozbušiek k nim.

Tak sa teda na Slovensku objavilo 220 pomerne exotických samopalov UD M42 Marlin, ktoré OSS počas vojny zhadzovala najmä príslušníkom odbojových hnutí v západnej Európe v oblasti Stredozemného mora (na ČB fotografii partizáni na Kréte), ale najmä v bývalých holandských kolóniách v Tichomorí. Kde všade sa Marliny dostali v rámci SNP, dnes už ťažko vystopovať, ale isté je, že ich používali napríklad aj niektorí francúzski partizáni bojujúci v Strečnianskej tiesňave a pri Vrútkach.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

United Defense UD M42 Marlin: americký samopal kalibru 9 mm; celková dĺžka – 820 mm; dĺžka hlavne – 279 mm; hmotnosť (prázdny) – 4,13 kg; náboj – 9 mm Para/Luger; kapacita zásobníka – 2 x 20 nábojov; kadencia – 700 výstrelův/min.; účinný dostrel – 120 m.

Thompson M1: americký samopal kalibru .45 (11,43 mm); celková dĺžka – 813 mm; dĺžka hlavne – 268 mm; hmotnosť (prázdny) – 4,74 kg; náboj – .45 ACP; kapacita zásobníka – 20 alebo 30 nábojov; kadencia – 700 výstrelův/min.; účinný dostrel – 120 m.

Reising Model 50: americký samopal kalibru .45 (11,43 mm); celková dĺžka – 959 mm; dĺžka hlavne – 279 mm; hmotnosť (prázdny) – 3,06 kg; náboj – .45 ACP; kapacita zásobníka – 12 alebo 20 nábojov; kadencia – 550 výstrelův/min.; účinný dostrel – 120 m.

Sten Gun Mk II: britský samopal kalibru 9 mm; celková dĺžka – 762 mm; dĺžka hlavne – 197 mm; hmotnosť (prázdny) – 3,0 kg; náboj 9 mm Para/Luger; kapacita zásobníka – 32 nábojov; kadencia – 550 výstrelův/min.; účinný dostrel – 70 m.

MP40: nemecký samopal kalibru 9 mm; celková dĺžka (s vyklopenou ramennou opierkou) – 830 mm; dĺžka hlavne – 251 mm; hmotnosť (prázdny) – 4,03 kg; náboj – 9 mm Para/Luger; kapacita zásobníka – 32 nábojov; kadencia – 500 výstrelův/min.; účinný dostrel – 70 m.

Divízny generál

Ján IMRO

Narodil sa 24. marca 1897 v Kovačici, okres Banát (Srbsko), v rodine Ondreja Imra a Zuzany rodenej Vereskej. Obecnú školu navštevoval v Kovačici a v rokoch 1909 –1915 študoval na klasickom gymnáziu s vyučovacou rečou maďarskou v Sarvaši.

V polovici júla 1915 sa ako jednoročný dobrovoľník prezentoval v 7. honvédskom pluku vo Vršaci a na jeseň absolvoval Školu pre dôstojníkov pechoty v zálohe (ŠDPZ) v Lugoji. Koncom marca 1916 odišiel ako veliteľ čaty 7. honvédskeho pluku na ruský front. V septembri 1916 bol odvelený na rumunský front, kde v druhej polovici októbra 1916 utrpel zranenie v boji. 29. júna 1917 ppor. Imra preveli do 62. pešieho pluku cisárskej a kráľovskej armády a vo funkcii veliteľa čaty odoslali na taliansky front. Tam 18. augusta 1917 pri Floundar prebehol do talianskeho zajatia.

LEGIONÁR

V novembri 1917 sa prihlásil do čs. légie v Taliansku a v máji 1918 ho zaradili do 7. roty 33. čs. streleckého pluku. V septembri sa por. Imro ako veliteľ čaty a útočného oddielu „ardito“ 33. čs. streleckého pluku zúčastnil prudkých bojov o Doss Alto, jednu z kót horského masívu Monte Baldo v severnom Taliansku. Po skončení prvej svetovej vojny bol 31. novembra 1918 menovaný na npor. a v rámci 10. transportu čs. légie z Talianska sa 19. decembra vrátil do vlasti.

Následne sa Imro, v rámci kmeňového legionárskeho pluku, do júla 1919 zúčastnil bojov o Slovensko. Potom pôsobil ako informačný dôstojník 21. pešej brigády a od januára 1920 bol pridelený ako referent osobnej a sťažnostnej komisie na MNO v Prahe. V novembri 1921 ho povýšili na kapitána pechoty (pech.), v decembri 1926 na štábného kapitána. Od júla 1922 slúžil v pešom pluku 39 ako Výzvedný generála Grazianiho v Bratislave, kde postupne prešiel viacerými veliteľskými funkciami. V decembri 1927 bol pridelený do 2. spravodajského oddelenia štábu Zemského vojenského veliteľstva v Bratislave a v januári 1930 premiestnený do pešieho pluku 23 Amerických Slovákov rovnako v bratislavskej posádke. 31. decembra 1936 nasledovalo prevelenie do pešieho pluku 26 v Banskej Bystrici a ustanovenie za zástupcu veliteľa ŠDPZ. V januári 1937 ho povýšili na mjr. pech. V čase všeobecnej mobilizácie čs. brannej moci, od 24. septembra do 6. októbra 1938, bol pridelený na Hlavné veliteľstvo (HV) do Vyškova a neskôr Prostějova. Krátky čas velil pochodovému práporu v Banskej Bystrici a od 16. októbra 1938 bol určený za zástupcu veliteľa práporu Stráže obrany štátu v Lučenci a styčného dôstojníka delimitačnej komisie na okresnom úrade

v Pukanci. Od polovice decembra 1938 až do rozbitia ČSR pôsobil ako inštruktor brannej výchovy a zástupca čs. vojenskej správy na Oblastnom veliteľstve Hlinkovej gardy v Bratislave.

Po vzniku Slovenského štátu bol major Imro 15. marca 1939 pridelený do VII. zboru v Banskej Bystrici, kde prevzal jeho velenie a uskutočnil reorganizáciu na Vyššie veliteľstvo 2. V polovici mája 1939 bol premiestnený do pešieho pluku 3 vo Zvolene a 17. mája povýšený na pplk. pech. Pred začiatkom ťaženia slovenskej armády proti Poľsku sa 28. augusta 1939 stal veliteľom 2. divízie v Poprade. V prvej dekáde septembra 1939 ho odvolali a zároveň ustanovili za veliteľa Rýchlej skupiny Kalinčiak v Humennom. Koncom októbra 1939 začal v Banskej Bystrici organizovať Vojenskú akadémiu, ktorá sa v septembri 1940 premiestnila do Bratislavy. V júli 1940 bol povýšený na plk. pech. a v septembri prevelený do Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici ako inšpektor pechoty. Od mája 1941 zároveň pôsobil aj ako inšpektor Civilnej protiletectkej ochrany (CPO). Na rozkaz ministra národnej obrany generála Čatloša sa tesne pred začiatkom ťaženia proti ZSSR stal šéfom CPO. 30. novembra 1941 bol Imro premiestnený do Veliteľstva vzdušných zbraní a opätovne ustanovený za veliteľa CPO v Bratislave. Od decembra 1943 pôsobil ako prednosta Predpisovej a názvoslovnej komisie a súčasne aj veliteľ posádky v Banskej Bystrici.

TALIANSKA ANABÁZA

Ilegálni odbojoví pracovníci počítali s jeho zapojením do protifašistického odboja. V apríli 1944 ho predstaviteľia ilegálnej SNR, spolu s plk. gšt. Viliamom Talským, poverili zastupovaním pplk. gšt. Jána Goliana vo Vojenskom ústredí. Jeho postavenie sa však v tejto povstaleckej vojenskej hierarchii nikdy nevyjasnilo. V lete 1944 bol prevelený do Talianska, kde 7. júla prevzal velenie nad slovenskou 2. technickou divíziou. Rátal s tým, že pri vhodnom okamihu prevedie celú divíziu na stranu západných Spojencov. Bola to však neriešiteľná úloha, pretože slabo vyzbrojená divízia sa nachádzala ďaleko od frontu a prístupy boli do hĺbky niekoľkých kilometrov zaminované. Po troch týždňoch sa Imrovi podarilo, spolu so stotníkom pech. Augustínom Hujšom, v priestore neďaleko Florencie prejsť k spojencom. V polovici augusta 1944 bol už v Anglicku, kde požiadal div. gen. Rudolfa Viesta, aby ho zobral na Slovensko. Viest však odmietol. Zotrval v Londýne a ako pplk. pech. bol 15. augusta 1944 prijatý do čs. zahraničnej armády. Stal sa členom Štábu na vybudovanie brannej moci. V novembri 1944 ho vyslali na sťaž do 1. čs. samostatnej obrnenej brigády pri Dunkerque. Po Novom roku 1945 ho prideliť 3. operačnému oddeleniu HV v Londýne, kde pôsobil ako

prednosta výcvikovej skupiny. V marci 1945 bol povýšený na plk. pech. (s poradím od 15. 8. 1944). Do vlasti sa vrátil 18. apríla cez Istanbul a Constancu a v Košiciach sa hlásil u generála Ludvíka Svobodu.

Plukovníka Imra 22. mája 1945 ustanovili za veliteľa 2. divízie v Banskej Bystrici. 1. júna 1945 bol povýšený na brig. gen., avšak v októbri zbavený velenia a odoslaný na dovolenku. Do služby bol povolaný 8. októbra 1946 a určený za dočasného 2. podnáčelníka Hlavného štábu v Prahe. Od januára 1947 túto funkciu zastával už plnohodnotne. V apríli 1947 ho povýšili na div. gen. V novembri 1947, po horúcej slovenskej politickej jeseni, Imro vystúpil z KSČ. Od decembra 1947 velil III. zboru v Plzni a v septembri 1948 prevzal velenie IV. zboru v Brne. Stál čestnú stráž pri katafalku prezidenta republiky Edvarda Beneša. Na základe udania ho v apríli 1949 zbavili vojenskej služby, v júli 1949 preradili do výslužby a vypovedali z brnianskeho bytu. Jeho pobyt v Bratislave bol označený za nežiaduci. Na základe vykonštruovaného disciplinárneho uznesenia Disciplinárneho výboru pre generálov z 11. augusta 1950 bol potrestaný odňatím vojenskej hodnosti. S manželkou Annou (rodenou Kubanyovou) a synmi sa odsťahoval najskôr do Dolného Kubína a potom do Sučian. Zamestnal sa v martinskej Osvete, kde pracoval ako pomocný redaktor a neskôr ako knihovník v MS v Martine. Uplatnil sa aj ako prekladateľ a tlmočník. Nakoniec však na základe hodnotenia komisie ÚV KSS dostal v Matici výpoveď. Musel nastúpiť ako pomocný robotník v Prefe Sučany. Riaditeľ podniku ho postupne preraďoval na miesto pomocného skladníka, expedienta, až napokon na vedúceho evidencie hotových výrobkov a odborného technického kontrolóra. Jeho jazykové schopnosti však ani tam neostali bez povšimnutia a pre podnik prekladal talianske a nemecké texty. Súkromne vyučoval cudzie jazyky. V roku 1965 ho rehabilitovali a vrátili hodnosť divízneho generála. Odsťahoval sa do Brezna, kde 17. januára 1990, prakticky zabudnutý, vo vysokom veku zomrel.

pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.
Vojenský historický ústav

Zbrane

Od druhej svetovej vojny sa spôsob výskumu a výroby moderných zbraní značne zmenil. Najmodernejšie zbrane a ich využitie majú na starosti súkromné spoločnosti a vládne agentúry, ktoré sa zaoberajú aj vyhľadávaním potenciálne využiteľných informácií pre ďalší vedecký a technologický výskum.

Jednou z najväčších vládnych agentúr v dejinách je americká DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency), ktorej predpokladaný ročný rozpočet na rok 2008 je 3 085 617 000 USD. Jej predchodcom bola agentúra ARPA, ktorá stála pri zrode internetu, pôvodne nazývaného ARPAnet. Primárnou úlohou agentúry je sledovať dianie na poli výskumu a vyhľadávať vynálezy a technológie, ktoré by bolo možné nasadiť do ozbrojených konfliktov. Väčšina projektov podlieha prísnemu utajeniu, no o niekoľkých z nich je verejnosť informovaná. Úlohou agentúry je taktiež vyhľadávať vedcov a podporovať projekty, ktoré môžu priniesť výsledky v podobe nových technológií.

Agentúra DARPA priamo organizuje konferencie, na ktorých prezentuje ďalší vývoj a smerovanie výskumu v oblasti vojnových konfliktov. Nové materiály a technológie sú však vhodné aj pre iné sektory. Príkladom je snaha o vytvorenie materiálu, ktorý je schopný meniť svoju štruktúru. Využitie sa nájde napríklad pri vesmírnom programe, kde by takýto materiál znamenal revolúciu najmä pri konštrukcii opakovateľne použiteľných nosných

né zbrane a komunikačné zariadenia a reálne nasadenie je len otázkou času. Rozdiel je však v tom, že projekt Land Warrior je určený najmä na riešenie organizácie a vzájomnej komunikácie vojakov.

a koordinovaný výskum

rakiet a vesmírnych lodí. Zlepšil by schopnosť lodí pri vstupovaní do atmosféry a podstatne by sa premietol aj do zníženia nákladov na vesmírne lety.

KVALITA VÝZBROJE

S a m o z r e j m e takýchto projektov je v rámci agentúry DARPA oveľa viac a sú rozdelené podľa oddelení, pod ktoré patria. Práve inžinieri pracujúci na týchto projektoch, určujú akým smerom sa bude uberať kvalita výzbroje americkej vojnovkej mašinerie. Typickým príkladom je projekt THE ULTIMATE Q, ide o projekt na vytvorenie super výzbroje pre vojakov a veľkou inšpiráciou sú najmä filmové snímky Jamesa Bonda. Projekt okrem doplnkov výzbroje zameraných na zvýšenie efektivity pohybu až po osobný počítač zahŕňa aj modifikáciu zbraní a vzájomnú prepojenosť velenia s vojakom. Obdobným projektom je napríklad projekt Land Warrior, ten beží už od roku 1991 a primárne je zameraný na vytvorenie vzájomne prepojenej pozemnej armády, dostupné sú už aj samotné zbrane a komunikačné zariadenia a reálne nasadenie je len otázkou času. Rozdiel je však v tom, že projekt Land Warrior je určený najmä na riešenie organizácie a vzájomnej komunikácie vojakov.

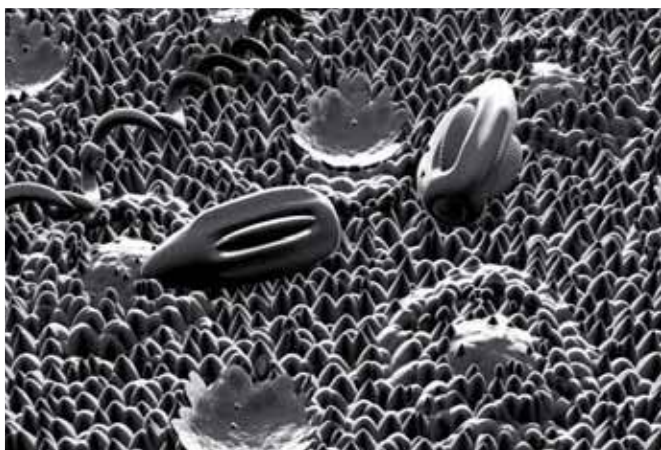
Ďalším pomerne zaujímavým pokusom agentúry DARPA je konštrukcia inteligentných vozidiel, ktoré sa budú schopné samy navigovať v rámci bojového poľa. Tie budú schopné prepravovať vojakov na miesto určenia a samy odvážať ranených z bojiiska. Tu je, samozrejme, dôležité okrem výkonného výpočtového systému aj vysoká odolnosť vozidla a schopnosť pre pohyb v teréne. Vozidlo CRUSHER je jedným z prototypov, ktoré by sa v budúcnosti mohli po bojiisku prehŕňať.

VÝROBA A VÝVOJ

Veľkou výzvou, ktorá najmä v posledných rokoch nabera realitu, je vytvorenie autonómnych bojových robotov schopných samostatne sa pohybovať a eliminovať nepriateľské jednotky. Takéto roboty už existujú a DARPA nie je jediná, ktorá sa zaoberá ich výrobou a vývojom. Veľmi ďaleko je izraelská armáda, tá používa takéto roboty na stráženie hraníc, vybavené sú skutočnými zbraňami a majú vysokú účinnosť pri eliminácii nepriateľa. Taktiež Čína je v oblasti robotického výskumu veľmi ďaleko, keďže ide o krajinu s najväčšou pozemnou pechotou na svete a autonómne bojové roboty predstavujú dobrú podporu.

Projektov, ktoré táto organizácia zastrešuje, je veľmi veľa a dotýkajú sa takmer všetkých aspektov ozbrojeného konfliktu. DARPA však neznamená len vojenský výskum, ale aj civilný. Veľa technológií vyvinutých touto organizáciou sa postupne dostáva do civilného sektora a zvyšuje kvalitu života ľudí a celkový technický pokrok civilizácie.

NANOBOTS - Nanoboty predstavujú budúcnosť z hľadiska existencie nových materiálov a umožnia aj kompletnú zmenu štruktúry materiálu presunom jednotlivých subatomárnych častíc.

CRUSHER - Takmer nezničiteľné auto, ktoré si poradí v každom teréne; toto vozidlo sa vyvíja s podporou DARPA a o vývoj sa stará National Robotics Engineering Center. Vozidlo je ovládané diaľkovo a pracuje sa na implementácii modulu pre autonómny chod.

Nové projekty

Dnešné zbrane čaká v niekoľkých nasledujúcich rokoch revolúcia nevidaných rozmerov. Hovoríme najmä o základných zbraniach, ktoré sú súčasťou výbavy každého vojaka. Prichádzajú totiž úplne nové technológie, ktoré nahradia dnešné typy a princípy používané stáročia.

Najprv sa budeme venovať laserovej technológii, ktorá raz zrejme nahradí dnes používané zbrane. Jedným z prvých modelov laserových zbraní je model PHaSR (Personnel Halting and Simulation Response). Pritom nejde o zbraň v pravom zmysle slova. Dokáže totiž nepriateľa oslepiť a následne eliminovať. Zbraň vyvinuli na americkej základni Kirtland Air Force Base. Vývoj laserových zbraní má už svoju históriu, skutočné prenosné zbrane, ktoré budú mať účinky porovnateľné s dnešnými bežne používanými zbraňami, sú však

XM8-Designated-Marksman

otázkou desiatok rokov. Oslepujúce zbrane v inej forme sa používajú aj dnes, väčšinou ide o vyhotovenie vo forme kapsule či granátu. Asi najznámejším modelom kapsúl je Saber 203 dazzler, ktorý použili počas operácie Spojený Štít v Somálsku v roku 1995. V americkej výzbroji sa tieto oslepovacie granáty značne presadili a najpoužívanejšími modelmi sú momentálne kapsule kompatibilné s granátometom pušky M-4, ktorá je základnou zbraňou amerických pozemných jednotiek.

Najväčším problémom dnešných vojnových konfliktov nie je účinnosť zbraní, ale skôr doktrína, s akou sa vojny vedú. Najmä malé skupinky ozbrojencov využívajúcich princípy gerilovej vojny sú veľkým problémom pri asimilácii urbanizovaného územia. Jedným z efektívnych pomocníkov najmä pri boji v meste je puška izraelsko-americkej spoločnosti s označením Corner Gun. Túto zbraň predstavili v roku 2003. Primárne bola určená na použitie s modernými ručnými zbraňami. Možno použiť modely Glock 17/18/19, browning Hi-Power, SIG Sauer P226/228 a Beretta M9/92F/M93R. V inovovanej verzii ponúka možnosť pripojenia 40 mm vrhača granátov. Na zamierenie je určený LCD displej, na ktorom vidí strelec za roh a nevystavuje sa tak možnosti zásahu nepriateľom. Zbraň tohto typu je vysoko

efektívnym nástrojom pri eliminácii nepriateľa v meste.

Každý čitateľ isto pozná zbraň Kalašnikov AK47. Patrí do siene slávy a ešte dnes slúži najmä chudobnejším krajinám ako základ výzbroje. Táto zbraň mala v čase svojho vzniku taký potenciál, že prakticky nemala v histórii obdobu. Jej najväčším konkurentom bola azda len útočná puška M-16 od amerického výrobcu Colt. Táto zbraň sa podobne ako AK47 zachovala v mnohých variáciách až dodnes, no už sa za ňu chystá náhrada. S najväčšou pravdepodobnosťou pôjde o model XM8. Táto zbraň predstavuje solídneho nástupcu zastaranej M-4, ktorá je ešte stále základnou zbraňou amerických ozbrojených síl a vychádza z pôvodného modelu. Za vývojom zbrane stojí známa nemecká firma Heckler & Koch. Pôvodne sa mala ako

náhrada štandardnej pechotnej zbrane použiť útočná puška XM29 OICW, ktorú tiež vyvíjala firma Heckler & Koch, no pre cenu a veľkosť bol jej vývoj pozastavený. O nástupcovi hlavnej pechotnej zbrane sa v americkej armáde

hovorí už dlho, uvidíme, či sa ňou nakoniec stane táto nemecká puška.

BRNENIE AKO ZO STREDOVEKU

Mohlo by sa zdať že éra brnení je už dávno za nami, veď patria do minulosti a ich terajšie využitie by nemalo v skutočnom boji nijaký význam. Napriek tomu existuje niekoľko projektov na výrobu moderných brnení, ktoré sa označujú ako Exoskeletony. V ideálnom prípade predstavuje Exoskeleton pohybovú a operačnú jednotku vojaka, v ktorej sa vojak priamo nachádza. Umožňuje masívne zvýšenie fyzických atribútov, integráciu rôznych druhov senzorov a vytvorenie samostatného prostredia, v ktorom je možné prežiť aj niekoľko mesiacov. Momentálne sú však k dispozícii modely, ktoré ponúkajú len niektoré vlastnosti.

Ich terajšie nasadenie bude najvhodnejšie najmä pri monitorovaní v urbanizovaných oblastiach. Zaria-

XM8-MWSF-Carbine

XM8-MWSF-compact

denie je odolné voči väčšine ručných zbraní či výbušnín. V tomto prípade však ide o modely bez vlastnej pohonnej jednotky, čo znamená značné zvýšenie námahy pre nositeľa Exoskeletonu. Najväčším problémom pri vytváraní samostatného pohybového mechanizmu je energetická náročnosť, ktorú terajšie technológie nevedia kompenzovať. V budúcnosti sa však dá očakávať príchod nových typov akumulátorov, ktoré umožnia konštrukciu reálnych Exoskeletonov.

Projekt BLEEX predstavuje jeden z prvých projektov na zostrojenie autonómneho pohybového systému, ktorý umožní vojakovi niesť ťažké bremená. Tento prototyp Exoskeletonu váži 45 kilogramov. Projekt vyvíjajú na Berkeley University of California. Významnou je najmä skutočnosť, že tento prototyp nie je potrebné ovládať špeciálnym rozhraním a všetky pohyby sa vykonávajú len pohybom nôh operátora.

Ďalším projektom vojenského Exoskeletonu je model Sarcos vyvíjaný americkou armádou. Postavený je na princípe mini turbíny, ktorá pomocou pneumatických súčastí umožňuje pohyb a manipuláciu s objektmi. Výhodou projektu je, že obsahuje len jeden motor a dokáže niesť palivo až na 24 hodín. Vďaka tomu je vhodný aj na skutočné nasadenie v teréne. Tento druh pohybového systému bude možné integrovať do viacerých typov brnení.

EFEKTÍVNA KOMUNIKÁCIA A ELIMINÁCIA

Jedným z najznámejších projektov, ktorý sa venuje komplexnému vývoju vojaka budúcnosti, je projekt FFW (Future Force Warrior). Ide o projekt, ktorý zahŕňa všetky najnovšie objavy na poli vedy a techniky a následne ich spája na vytvorenie reálne nasaditeľného výstroja a výzbroje vojaka. Jednou z častí tohto projektu je vytvorenie nového typu komunikačného rozhrania, ktoré umožní prenos taktických informácií priamo do osobného počítača vojaka. Okrem týchto informácií bude prenášaný aj zdravotný stav a iné parametre. Pre tento typ komunikácie však treba splniť niekoľko podmienok. Tou najdôležitejšou je špecializované zariadenie vojaka, ktoré umožňuje efektívne zobrazenie informácií. Spôsob zobrazenia bude zrejme realizovaný na základe displeja integrovaného priamo do helmy vojaka. Podobný princíp je použitý v projekte Land Warrior americkej vládnej agentúry DARPA (Defensive Advance Research Projects Agency).

Dvojstranu pripravil **Peter KMEŤO**

Foto archív autora

Angličtina v Mikuláši

Vo vyšších ročníkoch majú študenti možnosť zvoliť si výberový predmet konverzácie v anglickom jazyku. Tento výberový predmet je k dispozícii aj v ruštine, nemčine či francúzštine. Záleží na študentovi a jeho ambíciách a chuti na seba pracovať.

ÚSPEŠNOSŤ

Prečo si v Mikuláši zvolili takýto systém? „Okrem samotnej pripravenosti študentov máme ambície, aby vo vyšších ročníkoch čítali časť odbornej literatúry v angličtine. V anglickom jazyku im na katedre manažmentu už skúšobne prednášali niektoré predmety.

Isto zaujímavé je porovnanie predchádzajúceho a nového systému. Nemusi byť vo všetkom objektívne, ale predsa len skúsme. Takže - vlašajší štvrtáci, ktorí mali pri výstupnom preskúšaní úroveň znalosti jazyka poväčšine medzi 1+ a 2+, boli v rovnakom meraní tesne za prvákmi. Teda za študentmi, ktorí premiérovú absolvovali nový spôsob výučby. Takže ak mladí nepočúvajú, budú na záver štúdia v jazyku oveľa ďalej, ako ich predchodcovia...

V ústave jazykovej prípravy (<http://www.aoslm.sk/ujp/>) v súčasnosti pôsobi 15 učiteľov. Prorektor Jurčák konštatuje, že všetci sú vysoko kvalifikovaní a otvorene ich chváli. Má na to totiž aj ďalší dôvod: „V rámci intenzívnych jazykových kurzov, ktoré sme vlni realizovali v prospech generálneho štábu, bola úroveň na Stanag 1 úspešnosť našich frekventantov 81% a na Stanag 2 to bolo výborných 83,7%“. Na otvorenie „trojky“ nebolo vlni dosť záujemcov.

PODMIENKY A EURÓPSKE HODNOTENIE

Možno dodať, že podmienky na štúdium cudzej reči sú na AOS skvelé aj vďaka Centra samoštúdia jazykov. Otvorili ho na jeseň 2006 a je jediné svojho druhu v ozbrojených silách. A ešte niečo. Vlni v novembri medzinárodná komisia Európskej univerzitnej asociácie realizovala komplexné hodnotenie Akadémie ozbrojených síl. Asociácia vydala príslušnú správu v januári tohto roka (celú si ju môžete prečítať na http://www.aoslm.sk/eua/hodnotiaca%20sprava_AOS_SK.pdf). Je v nej o. i. uvedené: „Komisia bola ohromená jazykovou úrovňou a zdatnosťou v anglickom jazyku predvedenou študentmi, s ktorými sa stretla...“ Zároveň v správe nájdete odporúčanie: „Použiť zdroje Ústavu jazykovej prípravy na zlepšenie jazykovej spôsobilosti v angličtine aj u ďalších zamestnancov a to v oveľa širšej miere, ako je to v súčasnosti.“ Nuž – a to nie je malá úloha.

Pavol VITKO

Foto Soňa JAROŠOVÁ

S cieľom vyhovieť zvýšeným požiadavkám na jazykovú pripravenosť absolventov prešli pred dvoma rokmi v Akadémii OS SR v Liptovskom Mikuláši na iný systém výučby. Ozrejmi nám ho prorektor AOS pre vzdelávanie prof. Ing. Vojtech Jurčák, CSc.

„Predtým sme mali približne po 300 hodín výučby jazyka rozdelených do všetkých štyroch ročníkov. Teraz sa vyučovanie cudzieho jazyka sústredilo na prvý ročník, pričom sa značne zvýšil objem hodín. Počas zimného semestra majú študenti v prvom ročníku 214 hodín. V letnom je 216 hodín,“ konštatuje prorektor. Dodáva, že za tento čas sa ich znalosti merané skúškou typu „stanag“ zvýšia takmer vždy o jeden stupeň a viac.

Prehliadka záujmových úspechov

Plesová tanečná choreografia otvorila 28. marca prehliadku záujmovej umeleckej a technickej činnosti krúžkov, hudobných skupín a klubov v Posádkovom klube v Liptovskom Mikuláši. Pohybové tanečné choreografie vytvárali na parkete členovia tanečného štúdia Maestro a vystúpenie mix chlapčenského krúžku Break Dance. Náročné pohybové zostavy v gymnastických ukážkach predviedli dievčatá z Klubu športovej gymnastiky. Príbehy zakomponované do pohybu diváci vnímali vo vystúpení krúžku Capoeira, ktorý umelecky stvárnil príchod otrokárov do Afriky až po vzburu Afričanov proti útlaku, ako aj v stvárnení mongolskej ľudovej svadby v podaní tanečno-kreatívnej skupiny Tensing. Folklórny súbor VÁH sa predstavil v pútavej ukážke typológie tancov z pravidelných nácvikov. Hudobnú časť tvorila metalová skupina Meat so speváčkou Martinou, rock-popová hudobná skupina C.I.T. (t.j. Celkom Inteligentný Tím). Prehliadku uzavrelo profesionálne číslo Tanečnej školy Maestro - dvojica Norika Mišatová a Jaroslav Magura pretancovala sálou v rytme latino. Svoje aktivity prezentovali aj raketomodelársky a leteckomodelársky klub, klub zberateľov a Amafilm Nicolaus.

Text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Jedinečné cvičenie na Lešti

V týždni od 10. do 15. marca 2008 prebiehalo v priestoroch záchranného sektora JAKUB VILAGE vo VVP Lešť ojedinelé a pravdepodobne aj prvé cvičenie svojho druhu na Slovensku. Išlo o zjednotenie riadenia, organizáciu a zladenie vojenských a civilných záchranných zložiek pri rôznych modelových situáciách.

Na cvičení Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku Lešť a Multifunkčného práporu Hlohovec sa zúčastnila aj Záchranná služba Slovenského Červeného kríža a Slovenská zdravotnícka univerzita z Banskej Bystrice. „Cvičenie malo tri zadania. Najskôr to bola fingovaná hromadná havária autobusu, nákladného auta s osobnými automobilmi. Druhý námet pred-

stavoval teroristický útok s následným oslobodením rukojemníkov. Pri ňom nám asistovali aj príslušníci Vojenskej polície. Podarilo sa im vytvoriť naozaj bojové podmienky pre všetkých účastníkov cvičenia a cvičiaci na vlastnej koži spoznali, že je niečo iné zachraňovať a podávať odbornú zdravotnú pomoc v „pokoji a mieri“ a iné pod „palbou“. Posledný námet predstavovalo zemetrasenie. Pre väčšiu autentickosť sa jedna tretina cvičení odohrávala v nočných hodinách bez umelého osvetlenia,“ objasňuje riaditeľ ÚŠZV Lešť brigádny generál MUDr. Pavol Maslík, PhD.

„Moja čata nadobudla prax pri vynášaní zranených a mŕtvych z miesta ohrozenia, ich triedenie podľa vážnosti zranení a následného odsunu na rozličné etapy zdravotníckej pomoci. Cvičenie si všetci pochva-

ľujeme. Malo vysokú profesionálnu úroveň a bolo najmä realistické. Výborné bolo aj zosúladenie s civilnými záchrannými zložkami. Budem len rád, ak sa takéto cvičenie bude organizovať pravidelne niekoľkokrát do roka“, skonštatoval veliteľ čaty evakuácie z 1. multifunkčnej rotý poručík Ing. Radoslav Špiriak.

Námet a metodiku cvičenia vypracovali a riadili kapitán MUDr. Peter Kyseľ, kapitán MUDr. Ladislav Neubert a nadporučík MUDr. Peter Zachar. „Cvičenie dopadlo nad očakávania dobre. Všetci zúčastnení boli spokojní, počuli sme iba pozitívne ohlasy. Cvičiaci ukázali vysokú profesionálnu pripravenosť. Mrzia ma však zbytočné technické a administratívne komplikácie a problémy pri príprave cvičenia. Dúfam, že tieto nácviky si nájdu pevné miesto v kalendároch kurzov ÚŠZV Lešť a budú pripravovať zdravotníkov na svetovej úrovni nasaditeľných v akýchkoľvek situáciách,“ zhodnotil na záver kapitán Kyseľ.

por. Martin URBAN

Foto por. Martin STOROŠKA

Tiene minulosti

V trenčianskom Kultúrnom a metodickom centre Ozbrojených síl Slovenskej republiky sa v dňoch 27. a 28. marca uskutočnila medzinárodná vedecko-odborná konferencia: Fenomén holokaustu – ideové korene, príčiny, priebeh a dôsledky. Záštitu nad ňou prevzal podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovič. Zorganizoval ju Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Múzeum židovskej kultúry, Múzeum SNP a Vojenský historický ústav MO SR.

Medzi vyše 120 účastníkmi konferencie nechýbali ani dve desiatky osôb, ktoré prežili holokaust, veľvyslanci Poľska a Izraela, zástupcovia veľvyslanectiev Ruskej federácie a Ukrajiny, predstavitelia Židovskej obce na Slovensku, vedecko-pedagogickej obce zo slovenských univerzít a Slovenskej akadémie vied, ako aj historici zo Slovenska, Českej republiky i Švédska, zaoberajúci sa problematikou holokaustu.

Predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Karol Pitka odovzdal čestnému hosťovi konferencie Paulovi Strassmannovi z USA medailu M. R. Štefánika III. stupňa. Rodákovi z Trenčína, ktorý sa spoločne so sestrou ako jediný zachránil z početnej rodiny a ako šestnásťročný sa zapojil na jeseň 1944 do odbojovej činnosti na strednom Považí, v roku 1948 emigroval do USA, kde sa zaoberal informačnými technológiami v mnohých popredných amerických firmách, v oblasti informatiky bol poradcom niekoľkých amerických prezidentov, zblahoževal aj podpredseda vlády Dušan Čaplovič.

So zaujímavými diskusnými príspevkami vystúpili aj vojenski historici: Jozef Bystrický, podplukovník Miloslav Čaplovič, Igor Baka, ale napríklad aj viceprezident Zväzu vojakov SR generálplukovník v. v. Jozef Tuchyňa, či podplukovník v. zál. Peter Švanda. Konferencia sa konala v čase 66. výročia prvých židovských transportov zo Slovenska do koncentračných táborov. Jej účastníci si tieto smutné udalosti pripomenuli učením ich pamiatky pri pamätnej tabuli na trenčianskej synagóge, ako aj otvorením výstavy Tiene minulosti v trenčianskom múzeu.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Vojenská misia čs. zahraničného vojska v decembri 1918 v Prahe. V prvom rade uprostred Pavel Varsík, po jeho pravici Rudolf Gábriš, zľava Gustáv Košťál a Jozef Martin Kristin, všetko Slováci.

Legionárske tradície

Môjmu otcovi v roku 1948 v Prahe, kde slúžil, navrhli, aby vstúpil do komunistickej strany. Povedal nie. Zrejme ho chceli mať veľmi medzi sebou, tak mu dali tri mesiace na rozmyslenie. Vraj aj preto, lebo má päť detí. Opäť odmietol. Následne ho vyhodili z armády, degradovali, zbavili akýchkoľvek náležitostí za vojenskú službu a v roku 1951 ho po vykonštruovanom procese poslali do ťažkého žalára, s úctou aj s bolesťou si na svojho hrdého a statočného otca generála Jozefa M. Kristína zaspomínala dcéra Eva Kristínová.

Stalo sa tak na pôde bratislavského Slovenského národného múzea, kde sa v rámci skvelej výstavy Ako sme žili – Slovensko v 20. storočí, uskutočnila beseda Legionárske tradície na Slovensku a ich nositelia. Jej spoluorganizátorom bol Vojenský historický ústav a hosťami Milan Píka – syn generála Holiodora Píku, Eva Kristínová, dcéra generála Jozefa M. Kristína a Igor Imro, syn generála Jána Imra. Historickú obec zastupovali plk. Miloslav Čaplovič z Vojenského historického ústavu a Pavol Kanis, historik a exminister obrany.

Hovorili o neoceniteľných zásluhách slovenských a českých legionárov pri zakladaní prvej Československej republiky, ako aj o ich perzekúciách po roku 1948.

Otec sa do légii prihlásil v Spojených štátoch amerických na výzvu generála Milana Rastislava Štefánika, pokračovala v spomienkach skvelá herečka Eva Kristínová. Po prvej svetovej vojne ostal v armáde. Pred tou druhou bol ako major veliteľom trenčianskej divízie. V roku 1939 tento odvážny muž osobne zabránil v Kubrej pri Trenčíne odvozu vojenského materiálu z bývalých československých vojenských skladov do Hitlerovho Nemecka. Nacisti a ich domáci komplici mu to však nezabudli. Zámienka sa našla už v roku 1940. Do roku 1945 ho väznili v Leopoldove. „V rokoch 1945 až 1948 sme zažívali konečne opäť trochu rodinného šťastia, pričom otec už pracoval ako dôstojník na vysokej pozícii v Prahe. No a keď sa v 50. rokoch vrátil zo žalára, kde kopal štôlne pre baníkov, ledva na Slovensku zohnal miesto v pozemných stavbách ako robotník... To boli tie strašné paradoxy minulého storočia, ktoré, dúfam, sa už nikdy nevrátia, ale na ktoré netreba zabúdať“ dodala dcéra generála Jozefa M. Kristína.

Pavol VITKO
Foto archív VHÚ

Zemplín ukazuje cestu

Mnohí z nás, ktorí služobne cestujú po Slovensku a využívajú na ubytovanie rôzne ubytovacie možnosti, medzi nimi aj ubytovne BARMO, sa v nich stretávajú s rôznym prostredím. Niekde s lepším, inde s horším. Na niektoré ubytovne sa doslova tešíme, lebo si oddýchneme v príjemnom prostredí, pri iných si len povieme, nejako to prečkám...

A veľakrát to ani nezávisí od toho, či je budova nová, alebo staršia, ale od prístupu ľudí, ktorí v nej pracujú. Trebišovská ubytovňa Zemplín na okraji okresného mesta neďaleko železničnej trate, patrí medzi najnovšie a najmodernejšie vojenské ubytovne. Zjednodušene by sa dalo povedať, že majú aj oveľa menej problémov s udržiavaním nedávno zrekonštruovanej budovy a jej okolia. Jej pracovníkom sa ale podarilo ešte niečo navyše. Vytvoril už v priestoroch po vstupe do ubytovne príjemné, kultivované prostredie. Nedávno, v časoch pred veľkonočnými sviatkami každého návštevníka ubytovne víťala pekná, nevťieravá výzdoba. Ozdobené kraslice, kyticky, halúzky so stužkami. Ako povedala recepčná Marta Jurášová, aj takýmto spôsobom sa snažia v priebehu celého roku vytvoriť pre všetkých ubytovaných čo najlepšie prostredie. Keď k tomu pripočítame, že ubytovaný má možnosť ráno, už od pol siedmej sa aj naraňajkovať v bufete (je otvorený až do pol desiatej večer), v prípade potreby mu operú či vyžehlia, môže navštíviť saunu i masáž a na každom poschodí je pomerne slušne vybavená kuchynka, nezostáva nič iné, len súhlasiť s tým, že sa im to darí.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Nové trendy krízového riadenia

Počas druhého marcového týždňa sa v priestoroch Centra krízového riadenia na MO SR uskutočnilo školenie riadiacich funkcionárov rezortu v oblasti krízového manažmentu. Bol to vôbec prvý kurz pre riadiacich pracovníkov s týmto zameraním. Jeho cieľom bolo zefektívniť prácu manažérov v oblasti krízového riadenia, ukázať spôsoby riešenia kríz a predstaviť štruktúru a oblasti pôsobnosti. Riadiaci pracovníci získali cenné informácie o spôsoboch riadenia v krízových situáciách v čase vojny a počas mieru, o bezpečnostných rizikách a ohrozeniach, o ochrane obyvateľstva, ekonomiky a hospodárstva krajiny v prípade krízy. Kurz bol zameraný na prezentáciu nových trendov v krízovom riadení a na možnosti ich realizácie v rezorte ministerstva obrany. Účastníci dostali certifikát o absolvovaní. Projekt pripravilo Centrum krízového riadenia MO SR a katedra manažmentu AOS M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši.

Text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Protokol v praxi (28) Vyznamenávanie

Odvodzďavanie vyznamenávaní a ocenení je jednou z najslávnejších protokolárnych aktivít. Pre mnohých je to vyvrcholenie ich práce, preto je nevyhnutné venovať týmto slávnostným aktom veľkú pozornosť.

Keď dostaneme zoznam ocenených, stanovíme dátum, hodinu a miesto konania slávnostného aktu. Výberu miesta venujeme dostatočnú pozornosť, majúť na zreteli najmä množstvo pozvaných osôb, stravovacie možnosti, parkovacie a iné potreby. Všetkých ocenených, ich rodinných príslušníkov a hostí pozývame písomne. Dôležité je aj potvrdenie účasti. Ak pripravujeme zasadací poriadok, potrebujeme vedieť, s kým môžeme na slávnostnom akte počítať. Pozornosť pri potvrdzovaní účasti venujeme aj manželkám alebo manželom hostí, tak aby sme mohli vyčleniť dostatočný počet miest pre všetkých prítomných.

Každá slávnosť má presne stanovený scenár, podľa ktorého sa ceremoniál riadi. Osoba, ktorá ocenenia a vyznamenania odovzdáva, by mala vedieť, že najskôr sa oceňovanému podáva ruka a až potom vyznamenanie. Už pred samotným odovzdávaním by sme mali vedieť, aký druh ocenenia sa bude odovzdávať, aké veľké je ocenenie, koľko váži a kto nám ho podá. Pri ceremoniáli by nemala chýbať hosteska.

Pred oficiálnym aktom si urobíme malú generálku, kde vysvetlíme všetkým zainteresovaným úlohy a priebeh slávnostného aktu.

Po príchode hostí, ktorých usadíme podľa protokolárneho poriadku, prichádza čestná jednotka so zástavou a príchod hlavného predstaviteľa. Uvítacie slovo moderátora a prejav hlavného predstaviteľa otvára slávnostný ceremoniál. Po skončení prejavu určený pracovník prečíta rozhodnutie o udelení vyznamenania alebo ocenenia. Menovaní vystúpia na určené miesta a moderátor požiada o odovzdanie ocenení. Po odovzdaní ocenení nasleduje podákovanie jedného z ocenených. Pri takýchto príležitostiach nezabúdame ani na blízkych rodinných príslušníkov (manželky, manželov), pretože aj oni majú veľký podiel na úspechu partnera.

Takýto scenár môžeme použiť aj pri organizácii ďalších protokolárnych aktivít, ako je napríklad skončenie pôsobenia vo funkcii, menovanie do funkcie, ocenenie osôb za prikladný čin pri záchrane života atď.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

V sobotu 24. mája 2008 sa uskutoční 14. ročník Memoriálu Jozefa Gabčíka v behu na 13 km cross. Organizátorom je 5. pluk špeciálneho určenia Žilina a Klub vojenských výsadkárov SR. Súťaž sa bude v kategóriách „A“ muži do 39 rokov, „B“ muži od 40 do 49 rokov, „C“ muži od 50 do 59 rokov, „D“ muži od 60 rokov, „E“ ženy a „F“ vojaci. Prihlásiť sa je možné na adresách **MUDr. Ján Hanák, Hečkova 32, 010 01 Žilina, Dušan Gábor, VÚ 2790, Rajecká cesta 2836, 010 01 Žilina**, prípadne telefonicky na číslo **0960 44 24 80**, najneskôr však hodinu pred štartom v športovom areáli 5. pluku špeciálneho určenia.

Propozície na požiadanie poskytnie: **Mário Pažický**
e-mail: **mario.pazicky@mil.sk, 0905 217 090.**

Ako prezentovať armádu

Otvorená komunikácia s verejnosťou je dôležitou súčasťou politiky každej organizácie. Ozbrojené sily SR nie sú výnimkou. Korektná komunikácia s publikom s využitím všetkých komunikačných kanálov pomáha budovať pozitívny vzťah občanov k vojakom. Armáda hrdoprezentuje svoje úspechy, dokáže však otvorene hovoriť aj o neúspechoch, ktoré vníma ako výzvu na zlepšenie. Je otvorená a približujúca sa ľuďom, udržiava a zlepšuje si svoje postavenie, kredit a vysokú dôveryhodnosť v očiach verejnosti.

Participovať na akciách, vykonávať počas nich statické a dynamické ukážky výzbroje, techniky a výcviku, je časovo, finančne a materiálne náročné. Zároveň to kladie zvýšené nároky na ozbrojené sily, ktoré zabezpečujú najmä plnenie plánovaných úloh vyplývajúcich nielen zo zákonov, ale aj z medzinárodných záväzkov SR. Aj takáto prezentácia a pôsobenie na trhu práce je v mozaike celkového obrazu o ozbrojených silách v očiach verejnosti v rozumnej miere potrebná.

Marketing, teda propagáciu ozbrojených síl na verejnosti a komunikáciu s verejnosťou prostredníctvom marketingových aktivít rieši v našom rezorte Oddelenie marketingu a vzťahov s verejnosťou, spadajúce pod Komunikačný odbor Kancelárie ministra obrany SR. Základom jeho činnosti je realizácia verejných podujatí, ktoré majú prezentovať ozbrojené sily a pomáhať procesu regrutácie.

AKCIE, OSLAVY, PODUJATIA

Oddelenie, ktoré plní množstvo úloh počas celého roka, ale najmä v lete, keď počet podujatí kulminuje, pozostáva z piatich ľudí. Na čele marketingového tímu MO SR stojí Elena Hollánová (na fotografii v strede). „Chceme dosiahnuť posun v myslení ľudí. Je dôležité, aby verejnosť nebrala ozbrojené sily ako nejakú hrubú silu, ale aby ľudia videli, že každý vojak je predovšetkým človekom. Stále pociťujem prítomnosť akejsi bariéry, pre ktorú sú profesionálni vojaci vnímaní „starým“ pohľadom, ako stroje vykonávajúce rozkazy. Chceme prelomiť túto stenu a viac sa priblížiť ľuďom,“ zhrnula poslanie tímu. Z hľadiska regrutácie nových

profesionálnych vojakov najmä medzi mladými ľuďmi je dôležité dať im možnosť nahliadnuť do zákulisia práce vojakov, informovať ich, že existuje možnosť pracovať pre túto organizáciu a stále zlepšovať povedomie mladých o armáde a o potrebe štátu, mať ju na čo najvyššej úrovni.

Pri organizovaní akcií sa oddelenie marketingu riadi Plánom aktivít na podporu regrutácie a prezentácie Ozbrojených síl SR. Tento plán spracoval Personálny úrad OS SR. „Na akciách, kde sa prezentujú ozbrojené sily, si ľudia môžu zblízka prezrieť vojenskú techniku, dotknúť sa jej. Vojak, ktorý je ochotný ľuďom techniku predstaviť slovami, im zväčša dovolí sadnúť si dnu, vyskúšať si pocit „bojovníka“, keď stláča ovládače spúšťajúce tú ohromnú silu. Toto je veľmi príťažlivé nielen pre deti, ale aj dospelých,“ hovorí E. Hollánová.

Vojenský čin roka a oslavy vstupu SR do NATO sú v tomto roku už za nami. Marketingový tím má predbežný plán, ktorý zahŕňa Oslavy 15. výročia pôsobenia slovenských vojakov v zahraničných mierových misiách, Boje o Dargov a Deň breznianskych delostrelcov v máji, letecký deň historických lietadiel pod názvom AEROVÍKEND Košice 2008 v júni, TEKOV 2008 – Boje o Hron a festival Pohoda v júli. „Počet a charakter pripravovaných podujatí je oveľa rozsiahlejší a rôznorodejší a je pripravený tak, aby sme v priebehu roka dokázali posilniť dôveryhodnosť rezortu, aby

sme si pripomenuli významné historické míľniky Slovenskej republiky, uctili si tradície a zároveň, to hlavne –zabojovali o pracovnú silu,“ stručne vyjadruje cieľ marketingu vedúca oddelenia.

Najdôležitejšou udalosťou tohto roka je 15. výročie vzniku Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Všetky aktivity, ktoré oddelenie marketingu organizuje, sa kajú s podtónom tohto významného výročia. Vyvrcholením budú oslavy Dňa OS SR sa uskutočnia v hlavnom meste SR – Bratislave. „Vzhľadom na to, že ide o 15. výročie, pripravujeme tieto oslavy pod vedením genpor. Petra Gajdoša, zástupcu náčelníka GŠ OS SR, v podstatne väčšom rozsahu, ako to bolo v minulých rokoch. Konkrétnu predstavu však zatiaľ neprezradím, bude to trošku prekvapenie.“

SPOLUPRÁCA NADOVŠETKO

Bez siete kontaktov a dobrých vzťahov na Generálnom štábe OS SR a na operačných veliteľstvách by bola práca marketingového tímu zložitá. Veľa vecí pri verejných podujatiach zabezpečujú priamo ozbrojené sily. „Ak je to čo len trochu možné, vyžiadame si stanoviská, čo je možné a kedy, aby sme nenarušili chod ozbrojených síl a nezasahovali do plnenia plánovaných úloh. Termín všetkých akcií, na ktorých sa má zúčastniť minister obrany, sa usilujeme prispôbiť tak, aby bol akceptovateľný zo strany MO SR a zároveň, aby termín vyhovoval aj ozbrojeným silám.“ Oddelenie marketingu úzko spolupracuje s Kanceláriou NGŠ, konkrétne oddelením protokolárnej a mediálnej podpory. „Máme skúsenosti, že ak sa snažíme vychádzať ľuďom v ústrety, vyjdú v ústrety aj oni nám. Som veľmi rada, že v poslednom čase sa pri príprave podujatí stretávame s profesionálnym prístupom manažérov OS SR pôsobiach na riadiacich funkciách, ktorí si uvedomujú, že marketing a komunikácia s verejnosťou nie je samoúčelná a že práve prezentácia OS SR, ich personálu, techniky na marketingových podujatiach vytvára pre OS SR priaznivé podmienky na pôsobenie na trhu práce.“

Okrem Regrutačných stredísk spolupracujú pracovníci marketingu aj s klubmi vojenskej histórie, mestami a obcami, s občianskymi združeniami a mimovládnyimi organizáciami (tretím sektorom), ktoré majú profesijný vzťah k armáde. Marketing k svojim podujatiam pripravuje aj vlastné grafické návrhy, plagáty, pozvánky, billboardy a brožúry.

ČO RIEŠI ODDELENIE

- prezentáciu OS SR na verejnosti formou organizovania verejných podujatí
- napomáhaniu procesu regrutácie
- organizácia osláv štátnych sviatkov a pamätných dní SR
- správa dotácií neziskovým organizáciám
- zodpovedá za plnenie zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.

OSLAVY KROK ZA KROKOM

Slovensko 28. marca v Nitre oslávilo štvrté výročie

vstupu do Severoatlantickej aliance. Oslavy organizoval tím Eleny Hollánovej ako neplánovanú aktivitu - samostatné celodenné oslavy. Nitrianske Regrutačné stredisko malo plánované na regionálne oslavy vstupu Slovenska do NATO apríl. Celú svoju aktivitu presunulo na spomínaný termín. Nitra už bola v podstate pripravená, napokon však museli reagovať operatívne na zmenu – minister bude v Nitre celý deň. Regrutačné stredisko, ktoré malo program plánovaný v inom rozmere, reagovalo veľmi flexibilne. Zorganizovalo akciu na strednej škole, pre študentov pripravili prezentáciu o výhodách práce profesionálnych vojakov. Ich vystúpenie podporil svojou prítomnosťou a diskusiou so študentmi aj minister obrany J. Baška.

ÚSPECH SPOČÍVA V DETAILOCH

Realizácia každej akcie je na začiatku pomerne byrokraticky náročná, tento proces však nesmú podceňiť. Oddelenie marketingu si takmer vo všetkých prípadoch vyžiada stanovisko náčelníka generálneho štábu, čo je v konkrétnom termíne možné realizovať a za akých podmienok. Pri nitrianskych oslavách pre krátkosť času museli vyžiadanie stanoviska vynechať a pustiť sa náhradnou cestou. „Máme veľmi dobré kontakty s dôstojníkmi pre styk s verejnosťou na veliteľstvách, či už na brigádach alebo na silách,“ hovorí E. Hollánová. „Zavolali sme do Topoľčian Gabike Škvareninovej, a tá mi povedala: vtedy sme schopní zabezpečiť to a to.“ Na základe informácií priamo z brigády pripravili informačnú správu pre ministra obrany s úlohovým listom pre náčelníka generálneho štábu, urobili návrh programu a po súhlase NGŠ sa mašinéria rozbehla – úlohový list prešiel na náčelníka Kancelárie NGŠ a odtiaľ putovali úlohové listy znova na nižšie úrovne. „Až potom, po schválení a vydaní úloh sa z prípravy akcie stane dynamický proces. Nasledovalo stretnutie s predstaviteľmi mesta, na ktorom doladili úlohy organizátorov. „Povedali sme si, kto je ochotný zabezpečiť zdravotnícku službu, kto reklamu. V Nitre si pódium a priestory vzalo na starosť mesto. My sme zabezpečili dynamické a statické ukážky techniky a prezentáciu armády“.

Už pri plánovaní musia pracovníci marketingového oddelenia dávať pozor na množstvo detailov, ktoré dokopy vytvoria celú akciu. Napríklad pohyb ťažkej techniky na námestiach má svoje pravidlá, pretože poškodzuje dlažbu. Výfukové splodiny môžu z bezprostrednej blízkosti zašpiniť fasádu domov. Na každej akcii musia byť ľudia z marketingu dlho pred začiatkom a dohliadať na úspešný priebeh. Samozrejme, na akcii zostávajú až do konca.

PROGRAM, KTORÝ ZABAVÍ

Najdôležitejšie pri realizácii každého podujatia je mať vhodný program, zabezpečené priestory, pódium, zvukára a moderátora. Dobrý moderátor vie pritiahnúť ľudí a priblížiť aj menej atraktívnu ukážku zábavným spôsobom. Dôležité sú aj samotné ukážky. Elena Hollánová si pochvaľuje spoluprácu s vojakmi: „Máme veľmi dobré skúsenosti s ukázkami boja zblízka. Vojenský kynológovia sú perfektní, vždy ľudí zaujmú. Prie-

skumníci, či už z Levíc, Nitry, Prešova, sú fantastickí. Napríklad v Prešove zlaňovali kostolnú vežu. Na vežu nalietavali vrtuľníky, simulovali útok, malo to naozaj dobrú odozvu v publiku.“ Aby pritiahli aj ľudí, ktorí zatiaľ o armáde veľa nevedia, ako pridanú hodnotu najmä pre mladých využívajú hudobné skupiny.

SABOTÉRI V TEKOVE

Z minuloročnej rekonštrukcie bojov pri Hrone v Starom Tekove si Elenka odniesla nepríjemnú spomienku. Všetko bolo pripravené, dohodnuté, zabezpečené. Na podujatie však prišli aj členovia z iného klubu vojenskej histórie. „Vykľúli sa z nich sabotéri, ktorí nám zničili ozvučenie,“ opisuje začiatok patálií. „Dobrý zvuk je dôležitý najmä na akciách, ktoré sa odohrávajú na väčšej ploche. V jednej chvíli nám celkom zlyhali dva reproduktory, takže práve VIP hostia nepočuli nič, žiadne komentovanie ukážok, takže z toho nič nemali. Najnepríjemnejšie bolo, keď sme sa snažili po celý čas to nejakým spôsobom znova oživiť a nešlo to. Najprv sme mysleli, že vypadla elektrina, tak sme rozbehli naše elektrocentrály. Skúšali sme opravovať poistky, takisto bez úspechu. Nakoniec teda zvukári šli po drótoch a zistili, že sú načisto prestrihnuté. Vtedy sme tam pre to strašne lietali.“ Podľa slov ďalších účastníkov dokonca niektorí návštevníci potvrdili, že videli niekoho strihať dróty ležiace na zemi. Starostlivo pripravená akcia bola takto vandalsky zničená.

SPOMIENKY NA VRTUĽNÍKOVÉ VARIÁCIE

Deň detí v Krupine sa už chýlil ku koncu, hostia pomaly odchádzali z futbalového ihriska. Na záver každého podujatia sa všetci najviac tešia na to, že bude odlietať vrtuľník. Vidieť vzlet vrtuľníka je pre skalných najväčší zážitok. Vojaci urobili veľký kruh, aby ľudia neboli príliš blízko. Všetci prešľapovali v očakávaní, zostali vlastne len pre to a vrtuľník nakoniec naštartoval, ale nevzlietol. Pokazil sa. Priletel, celý deň tam stál a zrazu večer pre poruchu neodletel. Organizátori akcie z marketingového oddelenia ho začali zabezpečovať na noc, aby všetko bolo v súlade s predpismi. Situáciu nakoniec zachránil jeden šikovný pán; chlapik zo vzdušných síl sadol vo Zvolene na bicykel, došliapal až do Krupiny, stlačil pár gombíkov a vymenil poistku. Nato sa helikoptéra vzniesla do vzduchu a odletela domov akoby nič.

Aj keď odlietal vrtuľník z Dohnian, všetkých sme upozornili, aby šli čo najďalej, aby zaparkovali autá v dostatočnej vzdialenosti, že vietor bude naozaj dosť silný. Nie vždy všetci počúvnu. Napriek tomu, že vojaci odtlačali ľudí, snažili sa im vysvetliť, tak niekto tomu asi nechcel veriť a nechal si blízko vrtuľníka opretý bicykel. Samozrejme vrtuľník vzlietol a bicykel tiež. Už ho viac nebolo. Doteraz nevieme, kde skončil. Ani sa k nemu nik nehlásil, majiteľ si asi uvedomil, čo spravil, keď ho videl odlietať aj z vrtuľníkom. Bol pri kroví, za ním rieka, tak asi tam odletel. Ktovie. Hádám si ho majiteľ neskôr v tých kríkoch našiel.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Komunikačné systémy NATO

Úspešné naplnenie čoraz významnejšieho poslania NATO si nemožno predstaviť bez spoľahlivých a bezpečných komunikačných a informačných systémov (KIS). Na zabezpečenie komunikačných služieb bolo potrebné transformovať aj štruktúry a postupy v oblasti KIS. Výsledkom tohto procesu je Agentúra na prevádzkovanie komunikačných a informačných systémov NATO - NCSA (NATO Communication and Information Systems Services Agency). Vznikla v auguste 2004 a je jedným z najväčších veliteľstiev v rámci NATO. Zamestnáva viac ako 3000 vojakov a civilných zamestnancov.

Veliteľstvo NCSA je umiestnené v priestoroch Hlavného veliteľstva NATO v Európe – SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe) pri belgickom meste Mons. Desať sektorov NCSA je zodpovedných za určené teritória, pričom zabezpečujú aj miestne príslušné veliteľstvá NATO. Dva spojovacie prapory NATO, prvý v holandskom Maastrichte a druhý v talianskom Neapole, sú cvičené na rýchle nasadenie. Škola NATO pre oblasť KIS v talianskej Latine - NCISS (NATO CIS School) poskytuje kvalitný výcvik v rámci NATO.

Poslaním NCSA je poskytovať bezpečnú výmenu informácií medzi koncovými používateľmi a zabezpečiť služby

na základe požiadaviek NATO v oblasti konzultácií, velenia a riadenia. NCSA prevádzkuje, kontroluje a riadi počítačové siete NATO, robí údržbu hardvéru a softvéru, poskytuje služby technického poradenstva, konfiguračného manažmentu, výcviku personálu, inštalčných a ďalšie, vrátane garantovania informačnej bezpečnosti pridelených prostriedkov KIS. Pri plnení svojho poslania veľmi úzko spolupracuje s ďalšími súčasťami NATO, komerčnými spoločnosťami a národnými agentúrami. V dôsledku prevzatia vedúcej úlohy v operácii ISAF (International Security Assistance Force) v Afganistane organizáciou NATO bolo nevyhnutné, aby sa aj NCSA prioritne zamerala na vojenské operácie. Cvičenia, najmä tie, ktoré zahŕňajú sily pružnej reakcie - NRF (NATO Response Force) sú prioritou číslo dva. Trefou prioritou sa stala tradičná úloha NCSA spočívajúca v zabezpečovaní hlavných veliteľstiev NATO službami KIS.

OPERÁCIE

Odkedy NATO prevzalo misiu v Afganistane, NCSA zabezpečuje komunikačný servis na strategickej úrovni medzi veliteľstvami v misii ISAF a veliteľstvami v Európe. Poskytuje väčšinu služieb pri komunikácii vnútri krajiny a monitoruje bezpečnosť prenášaných informácií. Príslušníci spojovacích praporov NATO zodpovedajú za každodennú prevádzku a údržbu KIS v prospech veliteľstiev v operácii ISAF a odčle-

nených oddielov na území Afganistanu. Viac ako 100 príslušníkov NCSA inštalovalo komunikačnú sieť v poli s cieľom zabezpečiť vyše 20 000 používateľov v rámci troch regionálnych veliteľstiev. Túto zložitú a technicky náročnú úlohu sa podarilo splniť za 15 týždňov. Je to výrazný úspech, najmä vzhľadom na nedostatočne rozvinutú infraštruktúru v Afganistane a zložitú operačné prostredie. Sieť stále zostáva komunikačnou „chrbtovou kosťou“ misie ISAF. Spojovací prapor NATO splnil aj požiadavku veliteľa misie na prevádzkovanie mobilných komunikačných prostriedkov pri vedení operácií mimo zón veliteľstiev. Podarilo sa to vďaka sprevádzkovaniu dvoch súprav zariadenia LINC (Limited Interim Network Capability). Každá umožňuje napojenie 25 prenosných počítačov a 20 telefónov do utajovanej siete

prostredníctvom dvoch mobilných pozemných satelitných terminálov. Terminály sú umiestnené v Kábule a v Kandaháre. Predtým bolo zariadenie LINC použité na zabezpečenie spojenia pre summit NATO v Rige v novembri 2006, na preverenie záverečnej operačnej pripravenosti NRF v rámci cvičenia Steadfast Jaguar na Cape Verde Islands v júni 2006 a na prevádzkovanie siete NATO v pakistanskom Islamabadi počas koordinácie záchranných operácií po ničivom zemetrasení. Na základe praktických skúseností sa LINC stal východiskovým konceptom pre vývoj prostriedkov KIS, ktoré spĺňajú náročné kritériá pre nasadenie v operáciách NRF.

K prednostiam zariadenia patrí najmä rýchlosť jeho prípravy a nasadenia vďaka malým rozmerom jednotlivých modulov, možnosť prepravy lietadlami typu C-130, informačná bezpečnosť, odolnosť a spoľahlivosť v náročných klimatických podmienkach, možnosť kombinovania jednotlivých modulov ako aj možnosť prepojenia zariadenia s inými zariadeniami KIS (interoperabilita).

VÝZVY, POZVANIE

Aby NCSA udržala krok s budúcimi požiadavkami, musí zvýšiť počet svojich modulov KIS určených na použitie v poli – DCM (Deployable CIS Module). Tieto tvoria základ spojovacích praporov NATO. NCSA využije všetky možnosti na zvýšenie kvalifikácie svojich príslušníkov s využitím diaľkového vzdelávania, výcviku v poli a spoločného výcviku súčastí NCSA. K prvým krokom patrí lepšia koordinácia možností výcviku v oblasti KIS v rôznych zariadeniach NATO, akými sú Spoločné bojové centrum v nórskom Stavangeri – JWC (Joint Warfare Centre) a Škola NATO v nemeckom Oberammergau. Plánovači operácií si zvýšia kvalifikáciu v rámci nového kurzu prípravy na nasadenie, ktorý zaviedla Škola NATO pre oblasť KIS v talianskej Latine.

Proces optimalizácie sektorov NCSA smeruje k výraznému využitiu služieb KIS prostredníctvom renomovaných civilných firiem (outsourcing). V týchto organizačných súčastiach bude pokračovať racionalizácia a centralizácia zabezpečovaných funkcií a zavádzanie inovatívnych riešení v oblasti softvéru a hardvéru.

Na najvyššej úrovni Aliancie vyvolal veľkú pozornosť počítačový útok proti Estónsku. Jeho priebeh a dôsledky viedli až k rokovaniu o skvalitnení počítačovej bezpečnosti počas ministerského summitu krajín NATO, ktorý sa uskutočnil v októbri 2007. Zabezpečenie tejto oblasti nepredstavuje len krátkodobú aktivitu. Vyžaduje si výmenu informácií medzi členskými krajinami a velením NATO v rôznych oblastiach. Pôjde pritom o zabezpečenie spoľahlivej komunikácie medzi velením NATO a strediskami počítačovej bezpečnosti, zavedenie jednotného konfiguračného manažmentu v rámci Aliancie, vznik špičkového centra NATO pre spoluprácu v oblasti počítačovej bezpečnosti. Bezpečnosť je výzvou pre nás všetkých. Počítačový vírus nerozlišuje medzi krajinami a môže ohroziť vojenský aj civilný počítač.

Za tri roky od svojho vzniku sa NCSA vypracovala na vojenskú organizáciu, ktorá je schopná zabezpečovať náročné požiadavky a získavať vysokú reputáciu. Úspešne podporuje plnenie úloh NATO vďaka aktívnemu a pružnému nasadzovaniu dostatočne odolných a spoľahlivých prostriedkov KIS, pričom jej cieľom je prevádzkovať tieto zariadenia na

špičkovej úrovni. Úzko pritom spolupracuje s viacerými svetovo uznávanými firmami a odborníkmi. Výnimočný úspech, ktorý sme v NCSA dosiahli, by bol nemysliteľný bez snahy všetkých, ktorí túto organizáciu tvoria. Je to práve profesionalizmus a motivácia ľudí zabezpečujúcich služby KIS, ktorý prináša kvalitu. Naše konečné výsledky stopercentne závisia od našich ľudských zdrojov.

NCSA zostáva mladou a rozvíjajúcou sa agentúrou, ktorá tvorí súhrn vysoko motivovaných, pružne reagujúcich a svojej

práci oddaných vojakov a civilných zamestnancov. Pozyvám vás do NCSA, aby ste sa stali jednými z nás a pracovali spolu s nami ako súčasť medzinárodného tímu, ktorý je a bude zárukou na spoľahlivé zabezpečovanie služieb KIS v NATO. Dôstojníci, poddôstojníci, civilní zamestnanci, odborní poradcovia a špecialisti na termínovaný kontrakt poskytujú tie najlepšie poznatky v oblasti zariadení a operácií KIS, ktoré nadobudli jednotlivé krajiny NATO. Je to vzájomne prospešný proces, keďže NCSA poskytuje možnosť pracovať

s najnovšími prostriedkami, postupmi a zariadeniami NATO a využívať takto získané vedomosti v podmienkach jednotlivých krajín, do ktorých sa jednotlivci vrátia po ukončení svojej misie.

Generálporučík Ulrich WOLF,
riaditeľ NCSA

(na fotografii na vedľajšej strane vľavo)

Slovenskí vojaci v NCSA

Prvý príslušník OS SR nastúpil na funkciu v NCSA v novembri 2004. V apríli a v júli 2005 ho nasledovalo ďalších deväť slovenských vojakov, čím sa náš záväzok voči NCSA naplnil. Na základe požiadavky riaditeľa agentúry, nemeckého generálporučika Ulricha Wolfa, súhlasila Slovenská republika s vyslaním ďalších štyroch vojakov na pozície v NCSA.

Títo začali svoje pôsobenie vo februári a v apríli 2007. Riaditeľ NCSA vyjadril poďakovanie Národnému vojenskému predstaviteľovi v SHAPE a náčelníkovi GŠ za poskytnutie odborníkov KIS, ktorých nedostatok pociťujú vo všetkých členských krajinách NATO. Svoje každodenné povinnosti vykonávajú naši vojaci a vojačka kvalitne, pričom nezabúdajú na vytváranie priateľských vzťahov so svojimi kolegami a ich rodinami. Vo voľnom čase rozvíjajú športové a kultúrne záujmy a aj takto reprezentujú našu vlasť.

SKÚSENOSTI

Sekciu personálneho manažmentu vedie plukovník Miroslav Gruca. „NCSA je zložitá a veľmi dynamická organizácia, ktorá vyžaduje mimoriadne pružnú reakciu aj v oblasti svojej organizačnej štruktúry a pri riadení personálu. Každá z troch hlavných kategórií nášho personálu pritom podlieha iným smerniciam. Nevyhnutné zmeny technického prostredia vyvolávajú neustále prispôbovanie organizačnej štruktúry, takže NCSA, v ktorej som začínal pred tromi rokmi je pomerne odlišná od súčasnej a určite sa bude výrazne odlišovať od tej, ktorá vzíde z prebiehajúceho procesu revízie veliteľských štruktúr NATO,“ vraví M. Gruca.

Podplukovník Ľubomír Gacko už má skúsenosti z medzinárodného prostredia, keďže v minulosti pôsobil na Úrade národného vojenského predstaviteľa. „Na veliteľstve NCSA koordinujem rozvojové projekty v oblasti KIS pre jednotky v poli. Táto pozícia je pre mňa naozajstnou výzvou vzhľadom na narastajúci význam operácií NATO, čoraz náročnejšie požiadavky na kvalitu spojenia a na dostupnosť rapidne sa meniacich informačných systémov, ktorých hodnota predstavuje niekoľko miliárd SK. “

Kapitán Zdeněk Horák pracuje v oblasti manažmentu informačných systémov. Sofistikovaná úroveň systémov si vyžaduje absolvovanie viacerých kurzov a špeciálnu prípravu. Najviac mi pomohol partnerský prístup kolegov a zdravá motivácia v duchu kréda „Ja som NCSA!“ Rovnako intenzívna je aj podpora rodinného života vojaka v duchu

hesla: „Rodina predovšetkým!“ Veľkú podporu a pochopenie som pocítil aj ja, keďže sa tu moja rodina rozrástla o syna.“

Nadrotmajster Štefan Petro pôsobí vo funkcii správcu informačných systémov. „Začiatky vôbec neboli ľahké. Keďže som prvý v tejto funkcii, nemal som od koho prevziať priame skúsenosti. Náročné bolo zorientovať sa v mori skratiek a značiek, s ktorými majú neraz problémy aj kolegovia, pre ktorých je angličtina materinským jazykom. Nikdy som však nepočul, že na mňa nemajú čas, že ich moje problémy nezaujímajú.“

Nadrotmajster Roman Macalák zodpovedá na veliteľstve za koordináciu zverenej databázy. „Keďže moja prípadná chyba by mohla spôsobiť stratu spojenia v rámci celého NATO, musím podávať maximálne sústredený a rýchly výkon. Veľmi pritom oceňujem snahu mojich nadriadených vytvoriť čo najmenej stresujúce pracovné prostredie a zabezpečiť moju prácu všetkým, čo pre ňu potrebujem. Tento prístup sa odráža aj v našich mimopracovných vzťahoch.“

desiatnik Martin Marko a slobodník James Wroe (Veľká Británia)

Čatárka Miriam Takácsová-Sopková zodpovedá za administratívnu podporu v rámci Sekcie personálneho manažmentu. „Pri svojej práci vysoko oceňujem kvalitu technického vybavenia, najmä možnosť pružne komunikovať prostredníctvom elektronickej pošty. Nemusím čakať na klasické vybavenie spisov, udržiavam si prehľad o plnených úlohách a zároveň komunikujem so všetkými zainteresovanými ľuďmi.“

Rotný Andrej Tobola, desiatnik Martin Marko a desiatnik Dušan Harman pôsobia vrote technickej podpory 1. spojovacieho práporu NATO v Maastrichte. „Pracujeme na pozíciách technikov prevádzky a údržby elektronických systémov. Každý z nás sa podieľa na príprave operácií pod vlajkou NATO v misii ISAF. Niektorí z nás strávil niekoľko mesiacov v Afganistane. Vážime si možnosť zúčastniť sa na medzinárodných cvičeniach v rôznych oblastiach sveta. Získavame nové pracovné vedomosti, zručnosti a skúsenosti ako aj praktické jazykové znalosti a schopnosti pracovať v medzinárodnom prostredí, ktoré by sme doma len ťažko nadobudli.“

Desiatnik Peter Šulgan pôsobí v rovnakejrote ako starší mechanik – vodič. „Spolu s kolegami z Bundeswehru sa starám o automobilovú techniku práporu. Okrem toho kontrolujem požiadavky na jazdy a zodpovedám za bezpečnosť zverenej budovy. V roku 2006 som reprezentoval svoj prápor ako člen medzinárodného tímu v súťaži Commander Challenge v Nemecku, kde sme sa umiestnili na prvom mieste.“

Rotný Ľubomír Maschtovský pracuje ako technik obsluhy a údržby elektronických systémov v sektore Ramstein. „Naša skupina zabezpečuje sieťové spojenie pre tunajšie veliteľstvo a je zodpovedná aj za spojenie prechádzajúce jej systémami. V spolupráci s ostatnými jednotkami NATO a s národnými jednotkami je našou úlohou udržiavať systémy funkčné a bezpečné na prenos utajovaných a neutajovaných informácií 24 hodín denne.“

Približne polovica našich vojakov pôsobiach v útvaroch NCSA v holandskom Maastrichte, v nemeckom Ramsteine a v belgickom Monse sa po ukončení misie vráti v polovici roka 2008 späť na Slovensko. Budú pripravení odovzdávať svoje jedinečné poznatky a skúsenosti, ktoré nadobudli počas služby v zahraničí, pričom očakávajú aj využitie a možnosť udržiavania svojich praktických jazykových spôsobilostí. Ich vhodné zaradenie a motivovanie po návrate z misie zvýrazní schopnosť našich ozbrojených síl aktívne sa podieľať na skvalitňovaní kolektívnej obrany v rámci NATO. Vysoká latka, ktorú vojaci OS SR svojou službou a prístupom ku kolegom v NCSA nasadili, zaväzuje k udržiavaniu tejto úrovne aj pri príprave a vysielaní ich nasledovníkov.

plk. Ing. PhDr. Miroslav GRUCA
Foto archív NCSA, čatár Peter SZIGETI

Bezpečnostné previerky

Jednou z najdôležitejších podmienok zaradenia na vybrané funkcie je aj získanie bezpečnostnej previerky. Prinášame stručný prehľad krokov na získanie previerky na požadovaný stupeň utajenia, najčastejšie nedostatky pri jej získavaní a odpovede na opakujúce sa otázky v oblasti personálnej bezpečnosti.

Oddelenie personálnej bezpečnosti Odboru ochrany utajovaných skutočností Bezpečnostného úradu MO SR (OPB ODOUS) sa už od roku 2002 komplexne podieľa na zabezpečení personálnej stability v oblasti bezpečnostnej spoľahlivosti osôb oprávnených oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami. A to nielen národného charakteru, ale aj s utajovanými skutočnosťami NATO a EÚ. Práve v roku 2002 došlo k výraznej zmene vo vnímaní potrieb požadovaných zo strany Aliancie na prístupujúcu krajinu. Podmienky na spoluprácu s NATO v oblasti informačnej, objektivej, fyzickej, priemyselnej a administratívnej bezpečnosti definoval zákon č. 41/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností. Neodmysliteľnou súčasťou systému je ľudský faktor. Dôležitá je preto bezúhonnosť a bezpečnostná spoľahlivosť. Prudkým nárastom

žiadostí na bezpečnostnú previerku všetkých stupňov utajenia sa na Bezpečnostnom úrade MO zhromaždilo veľké množstvo materiálov, ktoré po skompletizovaní pracovníci BÚ priebežne zasielali na Vojenské obranné spravodajstvo (VOS). V rámci zákonom stanovených kompetencií VOS vydalo osvedčenie, ktoré oprávňuje preverené osoby oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami: prísne tajné a tajné na obdobie päť rokov a dôverné na obdobie sedem rokov. V tejto súvislosti však došlo k nemalým problémom, pokiaľ ide o prechodné ustanovenie nového zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na ich základe sa Vyjadrenie VOS podľa zákona č. 241/2001 Z. z. síce považuje za osvedčenie podľa zákona č. 215/2004 Z. z., ale s dobou platnosti, na akú bolo vydané. Platnosť osvedčenia v súlade so zákonom č. 215/2004 Z. z. je pre stupeň utajenia Prísne tajné päť rokov, pre utajované skutočnosti stupňa utajenia Tajné sedem rokov a pre stupeň Dôverné desať rokov.

LEGISLATÍVA V PODMIENKACH REZORTU

Ministerstvo obrany SR vydalo Smernicu ministra obrany č. 63 zo 16. júla 2007 o personálnej bezpeč-

nosti, ktorá transformuje normatívne akty. Smernica vychádza zo zákona č. 215/2004 Z. z., vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 331/2004 Z. z. o personálnej bezpečnosti a o skúške bezpečnostného zamestnanca, predpisu Bezpečnosť v rámci Severoatlantickej aliancie C-M (2002) číslo 49 a rozhodnutia Rady Európskej únie z 19. marca 2001 prijímajúce bezpečnostné nariadenia rady číslo 2001/264/ES. Smernica deleguje úlohy vedúceho na bezpečnostných zamestnancov na jednotlivých stupňoch velenia, pričom prostredníctvom dokumentu „Zoznam funkcií, pri ktorých výkone sa môžu oprávnené osoby oboznamovať s utajovanými skutočnosťami za jednotlivé podriadené súčasti“ zabezpečí plnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 301 z 28. marca 2007. Inými slovami, určuje stupeň utajenia na funkcie tak, aby mal nadriadený oprávnenie na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami na rovnaký alebo vyšší stupeň utajenia ako jeho podriadení zamestnanci.

V oblasti bezpečnostných previerok je dôležité, aby osoby vo funkciách so stanoveným stupňom utajenia mali platné osvedčenie požadovaného stupňa, alebo aby do 30 dní odo dňa, keď sa ujali výkonu funkcie, predložili materiály na bezpečnostnú previerku.

Zoznam funkcií odzrkadľuje reálnu potrebu preverených osôb daného stupňa utajenia na jednotlivých stupňoch velenia. Navrhovaná osoba na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami stupňa uta-

jenia Vyhradené, predkladá prostredníctvom nadriadeného príslušnému bezpečnostnému zamestnancovi: životopis písaný rukou, výpis z registra trestov, osobný dotazník a písomný súhlas na oprávnenie oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia Vyhradené.

PODMIENKY A KRITÉRIÁ

Pri vyhodnotení bezpečnostnej spoľahlivosti navrhovanej osoby oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami stupňa Vyhradené sa vychádza z informácií uvedených v osobnom dotazníku a z výpisu z registra trestov. Ak bezpečnostný úrad alebo bezpečnostný zamestnanec vyhodnotením podkladových materiálov zistí, že navrhovaná osoba spĺňa predpoklady na vznik oprávnenia, vydá vyhodnotenie bezpečnostnej previerky I. stupňa (s dátumom nie skorším ako sú predložené podkladové materiály). Ak bezpečnostný úrad alebo bezpečnostný zamestnanec vykonáva bezpečnostnú previerku I. stupňa navrhovanej osoby, ktorej bezpečnostná previerka vyššieho stupňa bola ukončená už vydaním rozhodnutia, písomne požiada NBÚ o uvedenie zákonných dôvodov rozhodnutia, ktoré pri vykonávaní bezpečnostnej previerky I. stupňa vyhodnotí v súlade s §10 ods.1 zákona č. 215/2004 Z. z. Ak bezpečnostný úrad alebo bezpečnostný zamestnanec vyhodnotením podkladových materiálov zistí, že navrhovaná osoba nespĺňa niektorú z podmienok §10 ods.1 zákona č. 215/2004 Z. z. na vznik oprávnenia, okamžite po podpísaní vyhodnotenia bezpečnostnej previerky I. stupňa (s dátumom nie skorším ako sú predložené podkladové materiály navrhovanou osobou), oznámi túto skutočnosť navrhovanej osobe písomne.

Navrhovaná osoba, ktorá má byť určená na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia Dôverné, Tajné, Prísne tajné, predkladá prostredníctvom nadriadeného príslušnému bezpeč-

nostnému zamestnancovi: životopis písaný rukou, osobný dotazník, bezpečnostný dotazník (v prípade žiadosti na tajné a prísne tajné aj doplnkovú časť) a písomný súhlas na oprávnenie oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami požadovaného stupňa utajenia. Bezpečnostný zamestnanec odosiela na Bezpečnostný úrad MO žiadosť o vykonanie bezpečnostnej previerky II., III., IV. stupňa s potrebnými materiálmi. Tie na oddelení personálnej bezpečnosti úradu prechádzajú kontrolou úplnosti a sú priebežne zasielané na Vojenské obranné spravodajstvo. VOS potom robí bezpečnostné previerky iba osôb, ktoré už sú v pracovnoprávnom alebo obdobnom pracovnom vzťahu k ministerstvu, vrátane služobného pomeru. Ak je osoba iba žiadateľom o zamestnanie v rámci rezortu MO SR, materiály navrhovanej osoby sa zasielajú na Národný bezpečnostný úrad.

DÔLEŽITÉ LEHOTY

Na základe pomerne veľkého počtu predložených žiadostí na vydanie bezpečnostnej previerky, vydal Národný bezpečnostný úrad metodické usmernenie o predkladaní žiadostí v dostatočnom predstihu:

- k bezpečnostnej previerke II. stupňa utajenia *Dôverné* – šesť mesiacov vopred,
- k bezpečnostnej previerke III. stupňa utajenia *Tajné* – sedem mesiacov vopred,
- k bezpečnostnej previerke IV. stupňa utajenia *Prísne tajné* – deväť mesiacov vopred.

Dodržaním stanovených lehôt je zabezpečené vykonanie bezpečnostnej previerky pred termínom skončenia platnosti vyjadrenia (osvedčenia). Predchádza sa tiež narušeniu plnohodnotného plnenia úloh vo funkciách, na ktorých výkon je potrebné platné osvedčenie NBÚ, a to pri plnení úloh na území Slovenskej republiky aj mimo jej územia.

Čas preverovacieho konania značne ovplyvňuje aj prístup jednotlivcov. Navrhované osoby predkladajú

často osobný a bezpečnostný dotazník, v ktorom sa k jednotlivým bodom vôbec, alebo neúplne vyjadria, prípadne uviedli nepravdivý údaj. Tieto skutočnosti vedú Národný bezpečnostný úrad k prerušeniu preverovacieho konania, čím sa predlži lehota na vydanie osvedčenia.

AJ CHYBY ČI NEPRAVDY

K najčastejším chybám patrí neuvedenie rodného čísla rodinného príslušníka, chýbajúce podpisy na jednotlivých stranách dokumentov, preverovaná osoba sa v bode 17 osobného dotazníka a v bode 25 bezpečnostného dotazníka nevyjadri k bezpečnostným rizikám. Nepravdivé údaje o finančnom stave, zamlčanie priestupkov nie starších ako 5 rokov a neposkytnutie informácií o vznesených obvineniach, sú predmetom bezpečnostného pohovoru s navrhovanou osobou, alebo vydania rozhodnutia.

Vzhľadom na to, že MO SR je organizačnou zložkou využívajúcou aj informačný systém CRONOS, cez ktorý komunikuje NATO v rámci svojich štruktúr, príslušníci rezortu sa podieľajú na plnení úloh v operáciách NATO a sú vysielaní na plnenie úloh na pozíciách v rámci NATO/EÚ, musia pracovníci rezortu obrany spĺňať špecifické požiadavky – byť oprávnení oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami NATO a EÚ. Takýmito osobami sú tí, ktorým Národný bezpečnostný úrad vydá na základe žiadosti certifikát NATO/EÚ pre požadovaný stupeň utajenia: Confidential, Secret, Cosmic Top Secret a sú poučení o manipulácii s utajovanými skutočnosťami cudzej moci. Platnosť certifikátov je rovnaká ako platnosť osvedčenia Národného bezpečnostného úradu alebo Vyjadrenia vojenského obranného spravodajstva.

npor. Mgr. Iveta KORYTKOVÁ

staršia dôstojníčka OPB OdOUS BÚ MO SR
Ilustračné foto **Peter DOVINA**

Deň učiteľov v AOS

Pri príležitosti Dňa učiteľov rektor Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši udelil cenu pedagógom školy, ktorí dosiahli v minulom roku vynikajúce výsledky vo vzdelávaní alebo v oblasti výskumu a vývoja. V roku 2008 ich záslužnú prácu, po niekoľkoročnej prestávke, ocenil udelením Pamätnej medaily aj minister obrany.

„Naši pedagógovia si v súčasných náročných podmienkach neustálych zmien vojenského školstva zodpovedne plnia úlohy vzdelávania mladých vojenských profesionálov a úspešne sa chopili aj úlohy ďalšieho odborného vzdelávania profesionálnych vojakov OS SR,“ vyzdvihol úsilie učiteľov rektor AOS prof. Ján Kurty. Zdôraznil, že prestíž vysokoškolských pedagógov sa zakladá aj na výsledkoch ich vedeckého výskumu. „Vnímame a sledujeme ich prácu a dosiahnuté úspechy.“

28. marca si pripomíname výročie narodenia Jána Ámosa Komenského, učiteľa národov. Vo svojej vlasti prenasledovaného a za svojho života na domácej pôde neuznaného. Vraj doma nikto nie je prorokom, minister obrany a rektor svojimi oceneniami však potvrdili, že si prácu pedagógov AOS ctia. Pri príležitosti sviatku učiteľov získali Pamätnú medailu ministra obrany SR I. stupňa doc. Ing. Bohuslav Lakota, CSc. a Pamätnú medailu ministra obrany SR III. stupňa Mgr. Ján Pápay, PhD. Cenou rektora a plaketou školy boli ocenení RSDr. Jozef Kudlička, CSc. za významný prínos v oblasti vzdelávania v roku 2007 a doc. RNDr. Ferdinand Chovanec, CSc. za najlepšiu publikáciu.

Text a foto **Mgr. Soňa JAROŠOVÁ**

Nádej

Vzhľadom na krátky časový odstup od slávania sviatkov Veľkej Noci ešte aj dnes doznievajú v našom podvedomí spomienky a dojmy na veľkonočné udalosti. Židia spájali Veľkú Noc so slávením sviatkov nekvasených chlebov. Svätíli sviatok Paschy na pamiatku vyslobodenia z Egyptského zajatia. Pre národ Izraelský to bola nová nádej na lepší život v zaslúbenej kanánskej krajine. My kresťania si na Veľkú Noc pripomínáme ukrižovanie, smrť, ale hlavne vzkriesenie, v ktorom nám Pán Ježiš Kristus ponúka novú nádej na večný život v Jeho kráľovstve.

Človek a nádej patria bytostne spolu. Tam kde sú od seba oddelené môže vzniknúť zložitá a nebezpečná situácia. Nádej nás uisťuje o tom, že vo svojom živote dosiahneme vytýčené ciele. Lenže nádeje často klamú. Rozumný človek sa vie poučiť životnou múdrosťou a hľadá spoľahlivú nádej, ktorá obstojí aj uprostred rozličných nezdarov, sklamaní a bolestí. Prikladom toho sú učeníci, ktorí sa po veľkonočnej tragédii vrátili k svojmu pôvodnému remeslu. V úmornej rybárskej práci na Tiberiátskom jazere sa snažili zabudnúť na to, čo sa stalo s ich majstrom. Lenže práca sa im nedarila. Celú noc hádzali siete do vody, ale zbytočne. Úlovok nebol úmerný vynaloženej drine – nič nechytli (Ján 21,1-14).

Na úsvite stál na brehu jazera Ježiš, ale učeníci Ho nespoznali. Povedal: „Spustíte siete napravo od lode a nájdete.“ Učeníci najskôr váhali, ale na Jeho príkaz spustili sieť do jazera. Pre množstvo ulovených rýb sieť ani vytiahnuť nevládali. Pán Ježiš má pochopenie aj pre časné potreby života, pre každodenný chlieb a pre všetko, čo s tým súvisí. Ale ťažisko Jeho pomoci človeku spočíva v duchovnom bohatstve darov Ducha Svätého. Poznáme ľudí chudobných na zemské poklady, ale pritom duchovne nesmierne bohatých, lebo v duchovnom poklade našli zmysel života. Naša doba, aspoň u nás, nepozná fyzický hlad. Otázka chleba je vyriešená. Avšak duchovný hlad človeka nášho veku nie je ani zďaleka uspokojivý. Dejiny sú svedkom toho, že ľudia siahali po rôznych duchovných náhradách. Tie sa neosvedčili.

Bez Ježiša Krista sme nemožní, neschopní a bezmocní. Bez Neho je každé ľudské snaženie iba nezmyselným trápením, tápaním v hustých hmlách, lovením v kalných vodách a blúdením v temných nociach. On je našou nádejou, ktorá nikdy nesklame. S Jeho požehnaním nebudeme naprázdno loviť, zbytočne sadiť, plieť i okopávať. On je chlieb zostupujúci z neba, z Neho pramení voda života. Na Jeho príkaz môžeme získať bohatstvo, na ktoré hrdza nesadá, mole neničia a zloději neukradnú. Len vždy musíme „spúšťať siete v Jeho mene“.

pplk. Ing. Mgr. Jaroslav BALOCKÝ
dekan Veliteľstva pozemných síl Trenčín

Skiing retreat 2008

V dňoch od 3. – 9. marca sa v Rakúsku uskutočnilo medzinárodné stretnutie kresťanov vojakov s názvom Skiing retreat. Zástupcov slovenských ozbrojených síl reprezentovali profesionálni vojaci a kadeti z Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika a Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika z Liptovského Mikuláša pod vedením duchovného poručíka Mgr. Viktora Saba a nadporučíka PhDr. Júliusa Lukáňho. Na tomto duchovno-športovom podujatí okrem Slovenska boli ešte účastníci z ďalších 8 krajín.

Denný program pozostával z raňajších modlitieb, potom nasledovali raňajky. Po raňajkách sme mali dve biblické témy. V nich sme sa zamýšľali nad Božím slovom ako ku nám prehovára Pán Boh, program sme dopĺňali aj o spev piesní. Nasledovala krátka pauza. Po nej sme využili tri hodinky na športovú činnosť, najmä na lyžovanie, na ktoré majú rakúske Alpy veľmi dobré podmienky. Pod dohľadom skúsených rakúskych vojenských lyžiarskych inštruktorov sme získali cenné skúsenosti z pohybu v zasneženom horskom teréne. Počas večerných prezentácií svojej krajiny a ozbrojených síl sme sa snažili všetkým zahraničným účastníkom stretnutia čo možno najlepšie predstaviť Slovensko. Počas prezentácie sme im priblížili aj činnosť duchovnej služby v Ekumenickej pastoračnej službe Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR a OZ SR, nezabudli sme predstaviť obe vojenské školiace zariadenia, ktoré sídlia v Liptovskom Mikulášu.

Aktívne sme sa zapájali aj do medzinárodných športových súťaží. A treba povedať, že celkom úspešne. Naša vojačka kadetka Lenka Gajdošová bola dokonca medzi ženami najlepšia v slalome na 500 metrov. Prvú šesticu pretekárov uzatvárala vojačka kadetka Vierka Zelencová.

Týždeň v Alpách rozhodne nebol strateným časom. Toto duchovno-športové stretnutie pomohlo našim kadetom a profesionálnym vojakom, ale aj všetkým účastníkom chápať a spoznávať Božie slovo, ktoré je nevyčerpatelnou studnicou Božej múdrosti a požehnaní. Spoznali sme aj nových ľudí a nadviazali s nimi kontakty. Vďaka úspešnej prezentácii Slovenska a jeho ozbrojených síl sme dostali od rakúskych usporiadateľov oficiálnu pozvánku aj na budúcoročné podujatie.

Ďakujem predovšetkým Pánu Bohu za ochranu a požehnanie počas tohto stretnutia. Vďaka patrí aj zástupcovi veliteľa Národnej akadémie obrany plukovníkovi gšt. Ing. Jurajovi Výrostkovi a rektorovi Akadémie ozbrojených síl prof. Jánovu Kurtymu, ktorí plne podporili účasť našich zástupcov na spomínanom podujatí.

por. Mgr. Viktor SABO

štabný kaplán Národnej akadémie obrany Liptovský Mikuláš

Branná povinnosť v OS SR

Jednou z rozhodujúcich úloh odboru riadenia štátnej správy MO SR a Územných vojenských správ Banská Bystrica, Bratislava, Nitra, Košice, Prešov, Trenčín, Trnava a Žilina je zabezpečenie brannej povinnosti občanov Slovenskej republiky.

Všeobecná branná povinnosť bola na území Slovenska zavedená pred viac ako 140 rokmi. V jednotlivých obdobiach sa menil jej rozsah, dĺžka trvania a čas výkonu povinnej vojenskej služby.

So vznikom plne profesionálnych Ozbrojených síl Slovenskej republiky od 1. januára 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon stanovil rozsah brannej povinnosti na povinnosť občana podrobiť sa odvodu a vykonať mimoriadnu službu alebo alternatívnu službu namiesto mimoriadnej služby.

Mimoriadnou službou je vojenská služba v služobnom pomere, ktorú je v období krízovej situácie povinný vykonať profesionálny vojak a vojak v zálohe povolaný na výkon odbornej prípravy, ak im bol nariadený výkon mimoriadnej služby. Ďalej vojak v zálohe povolaný na výkon mimoriadnej služby a registrovaný občan, ktorý bol v čase vojny a vojnového stavu odvedený a následne povolaný na výkon mimoriadnej služby.

* Branná povinnosť vznikne občanovi – mužovi 1. januára kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 19 rokov veku a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

* Branná povinnosť vznikne aj občanovi mužovi, ktorý má trvalý pobyt v cudzine a prihlásil sa na trvalý pobyt v Slovenskej republike po 1. januári kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 19 rokov veku.

* Občanovi mužovi, ktorý po 1. januári kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 19 rokov veku získa štátne občianstvo Slovenskej republiky.

* Branná povinnosť vznikne aj občanovi alebo cudzincovi, ktorý dobrovoľne prevzme brannú povinnosť.

Občanovi, ktorý bol prijatý do služobného pomeru profesionálneho vojaka pred 1. januárom roka, v ktorom dovŕši 19 rokov veku, vznikne branná povinnosť dňom prijatia do služobného pomeru profesionálneho vojaka.

Občan, ktorému nevznikla branná povinnosť alebo občan, ktorý nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky alebo je cudzinec, môže dobrovoľne prevziať brannú povinnosť od 1. januára kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 19 rokov veku. Brannú povinnosť možno prevziať len v celom rozsahu.

Branná povinnosť zanikne, ak sa občan stane trvalo nespôsobilým na výkon mimoriadnej, alebo alternatívnej služby. Rovnako v prípade, ak bol uznaný za občana s ťažkým zdravotným postihnutím, zomrel, alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Branná povinnosť zanikne aj občanovi, ktorý bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo jeho spôsobilosť na ne bola obmedzená. Branná povinnosť občanovi zanikne aj vtedy, ak prestane byť občanom Slovenskej republiky alebo, ak sa mu skončí trvalý pobyt na území Slovenska. Po dosiahnutí stanovenej vekovej hranice zanikne občanovi bez vojenskej

hodnosti, vo vojenskej hodnosti vojaka 1. stupňa alebo vojaka 2. stupňa branná povinnosť 31. decembra kalendárneho roku, v ktorom dovŕši 45 rokov. Občanovi, ktorý dosiahol inú vojenskú hodnosť ako vojak 1. stupňa alebo vojak 2. stupňa, zanikne branná povinnosť 31. decembra kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 55 rokov. Vojakom 1. stupňa je profesionálny vojak počas prípravnej štátnej služby. Vojakom 2. stupňa sa profesionálny vojak stane povýšením po skončení prípravnej štátnej služby.

Národná registrácia, evidencia občanov povinných vykonať alternatívnu službu a evidencia zálohy ozbrojených síl zahŕňa získavanie, spracovanie a uschovávanie osobných údajov a údajov o pobyte občanov, priebehu vojenskej služby a ďalších potrebných údajov.

Do národnej registrácie územná vojenská správa zaradiť občana 1. januára roka, v ktorom dovŕši 19 rokov. V evidencii občanov povinných vykonať alternatívnu službu a v evidencii zálohy ozbrojených síl vedie územná vojenská správa občanov od vzniku až do zániku brannej povinnosti.

MIMORIADNA SLUŽBA A ODVODY

Pred nástupom na výkon mimoriadnej služby v čase vojny a vojnového stavu je občan povinný podrobiť sa odvodu. Na odvod územná vojenská správa nepovoláva vojakov v zálohe, ktorí boli odvedení v predchádzajúcom období a vojakov v zálohe, ktorí skončili služobný pomer profesionálneho vojaka, služobný pomer v Policajnom zbore, Zbore väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej službe, Železničnej polícii, Hasičskom a záchrannom zbore, Národnom bezpečnostnom úrade a služobný pomer colníka. Tito sa považujú za odvedených a spôsobilých na výkon mimoriadnej služby.

Odvod robí územná vojenská správa v čase vojny a vojnového stavu v územnom obvode kraja povolávacím rozkazom. O ročníkoch povolaných na odvod rozhoduje prezident Slovenskej republiky a o termínoch odvodu rozhoduje minister obrany. Odvod organizačne, personálne a materiálne zabezpečuje územná vojenská správa. Zdravotnícky materiál na odvod zabezpečuje regrutačné stredisko Personálneho úradu OS SR. Riaditeľ územnej vojenskej správy určí odvodnú komisiu zloženú zo zamestnancov územnej vojenskej správy, zamestnancov regrutačných stredísk Personál-

neho úradu Ozbrojených síl SR, lekárov a zdravotníckych pracovníkov určených lekárom samosprávneho kraja.

V súlade s Ústavným zákonom č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu v znení neskorších predpisov môže na zabezpečenie a obnovenie zákonného stavu prezident Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky v čase výnimočného stavu a núdzového stavu nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom, vojakom v zálohe povolaným na výkon odbornej prípravy (aktívne zálohy) a povolať na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe.

V čase vojny a v vojnového stavu môže prezident SR na návrh vlády nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom a vojakom v zálohe povolaným na výkon odbornej prípravy (aktívne zálohy) a povolať vojakov v zálohe a odvedených registrovaných občanov na výkon mimoriadnej služby.

Výkon mimoriadnej služby ustanovuje zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pri nástupe na výkon mimoriadnej služby vojenský útvar preverí totožnosť občana, urobí lekársku prehliadku a oznámi zaradenie do funkcie v určenom vojenskom útvere.

Profesionálnemu vojakovi po nariadení výkonu mimoriadnej služby patrí vojenská hodnosť, ktorú dosiahol ku dňu nariadenia výkonu mimoriadnej služby. Vojakovi v zálohe patrí vojenská hodnosť, do ktorej bol vymenovaný, alebo povýšený pred nariadením výkonu mimoriadnej služby, alebo mu bola priznaná po skončení služobného pomeru. Vojaka mimoriadnej služby bez vojenskej hodnosti po prezentácii veliteľ vojenského útvaru vymenuje do hodnosti vojaka 1. stupňa a zaradiť do základného výcviku. Po vykonaní základného výcviku veliteľ vojaka mimoriadnej služby povýši do vojenskej hodnosti vojaka 2. stupňa a zaradiť do odbornej prípravy. Po skončení odbornej prípravy veliteľ vojaka mimoriadnej služby ponechá v dosiahnutej hodnosti alebo ho povýši do vyššej vojenskej hodnosti slobodník, ak bol pripravovaný pre hodnostný zbor mužstva a poddůstojníkov.

Ak bol vojak mimoriadnej služby vo vojenskej hodnosti vojak 2. stupňa pripravovaný pre hodnostný zbor praporčikov alebo dôstojníkov, veliteľ ho vymenuje do prvej praporčickej alebo prvej dôstojníckej hodnosti.

Počas výkonu mimoriadnej služby vedie evidenciu vojakov mimoriadnej služby vojenský útvar, v ktorom vojak mimoriadnej služby túto službu vykonáva.

Ing. Jozef LUKNA

(dokončenie v budúcom čísle)

Kto bol Juraj Langsfeld?

Rozkazom prezidenta Slovenskej republiky zo 17. júla 2007 bol Základnej výtvarnej školy Martin (viac v marcovej Obrane) zapožičaný čestný názov Základná výtvarná škola Juraja Langsfelda.

V rodine krajčira a roľníka sa 16. októbra 1825 narodil ako prvorodený syn Juraj. Matka chcela mať z neho kňaza. Ale chudoba rodičov mu znemožnila dokončiť štúdiá. Po návrate z gymnázia bol učiteľom v Žabokrechoch a v Martine. Prítom sa vzdelával štúdiom dobovej tlače a kníh. S myšlienkami národovcov oboznamoval svojich blízkych, ako i ďalších, pri kázňach v sučianskom kostole vo farnosti Andreja Hodžu, ktorý bol jeho dobrým učiteľom.

Pre národnú buditeľskú prácu už v roku 1848 bol Juraj Langsfeld s mnohými inými Turčanmi v Banskej Bystrici väznený. V decembri však vstúpil medzi slovenských dobrovoľníkov v Martine s cieľom aktívne pomôcť výprave Slovenského dobrovoľníckeho zboru za oslobodenie spod národnostného útlaku a za sociálnu spravodlivosť. Do rodných Sučian prišiel 17. januára 1849 agitovať už ako slovenský dobrovoľník – poručík spolu s Hurbanom a Štúrom.

SLOVENSKÝ DOBROVOĽNÍK

Z Turca sa spolu s ostatnými presunul do Levoče. Po bojoch pri Košiciach a pod Prešovom slovenské dobrovoľnícke jednotky ustúpili a následne boli rozpustené. Veľké očakávania postaviť 20 – 30 plukov sa z rôznych príčin nepodarilo naplniť. Nedostatočné vyzbrojenie a vystrojenie, chýbajúci velitelia s praktickými skúsenosťami tiež boli príčinami neúspechu tejto výpravy. Čo sa však podarilo, bolo na slovenské pomery dovtedy nevídaná aktivizácia národného života, prebudenie národa z letargie.

Turčania bojujúci ešte 28. apríla 1849 proti Arminovi Görgeimu pri Dolnom Kubíne sa vrátili do svojich miest a dedín pripravovať národ na príhodnejšie časy na novú výpravu. S nimi sa do Sučian vrátil i Juraj Langsfeld. Vojská Armina Görgeiho a Lajoša Beniczkeho však nedávali pokoj rozídeným dobrovoľníkom. Za roduver-

nosť trestali celé rodiny bitím, väznením a popravami. Dobrovoľníci boli nútení hľadať útočisko v horách až do príchodu ruských cárskych vojsk, ktoré vyslal cár Mikuláš na základe žiadosti cisára Františka Jozefa. Utekajúcim Görgeiho vojakom ustupujúcim z Oravy a Liptova sa v tomto období odvážne postavila na odpor dobrovoľnícka čata Juraja Langsfelda v Kralovianskej doline. Po boji sa však museli utiahnúť do hôr Malej Fatry. Útulok hľadal Juraj aj u svojho ujca Andreja Čabiaka. Lenže ten ho za peniaze zradil Maďarom.

Pred patrolujúcimi jednotkami nedokázal Juraj utiecť a pre zlyhanie zbrane si siahnuť na život. Spolu s ďalšími zajatými bol potom v okovách hnaný Turcom ako odstrašujúci prípad. Nad ránom 22. júna umorení dlhým pochodom došli do Kremnice. Görgei nariadil vyšetrovanie a rýchly vojenský súd.

POPRAVENÝ AŽ NA TRETÍ RAZ

Žaloba znela: „Búril slovenský ľud, volal ho do zbrane a sám so zbraňou v ruke povstal proti zemským pánom, proti Maďarom, zákonom a krajine Uhorskej“. Do dnešných dní znejú Jurajove nezabudnuteľné slová pred súdom: „Teraz ma súdia nepriatelia, ale budú ma niekedy súdiť i Slováci a u tých by som nechcel prepadnúť!“ O tretej hodine popoludní smutný sprievod kráčal Kremnicou. V čele Juraj spolu s kňazom. Odmietol jeho návrh pridať sa k uhorským vojskám, zradiť svoje ideály a zachrániť si holý život. Vo svadobnej košeli od nevesty Zuzky sa ho kremnický šarha pokúsil popraviť. Ale povraz s telom sa zošmykol na zem. V hrôzostrašnom divadle pred plačúcim davom bol až na tretí raz, za pomoci uhorského vojaka Juraj Langsfeld vo veľkých mukách popravený. Nedožil sa ani 24 rokov.

Dňa 28. októbra 1849 zastalo nad hrobom 30 stotín dobrovoľníkov a kňaz i učiteľ Juraja Langsfelda Andrej Hodža. Ten predniesol reč na slová Jána Kollára: „Pre muža za národ čestne padnúť je tolko, ako zvíťaziť.“ Nad hrobom bol postavený pomník a zasadené dve lipy. Vzduchom znela čestná salva, ktorú bolo počuť i v čase, keď sme oslávili 15. výročie vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Príslušníci martinskej Základnej výtvarnej školy sú návštevníkmi v rodnom dome Juraja Langsfelda, ktorého meno škola nesie. V podobnom duchu sa usilujú vychovávať nových profesionálnych vojakov.

Ing. Miroslav SKALICKÝ CSc.
Mgr. Vincent VAŠÍČEK

5 x odpovedz

- 1) Kto po prvý raz prekonal 8 metrov v skoku do diaľky?
 - a) Jesse Owens
 - b) Randy Boston
 - c) Michael Jackson
- 2) Ako sa volá súhvezdie, ktoré je znázornené na vlajke Austrálie?
 - a) Veľká medvedica
 - b) Orion
 - c) Južný kríž
- 3) Ako sa volá stupňovanie politického konfliktu?
 - a) deklarácia
 - b) eskalácia
 - c) intervencia
- 4) Anglické slovo „laager“ znamená v preklade:
 - a) koncentračný tábor
 - b) obrnené vozidlo
 - c) opevnený tábor
- 5) Prebiehajúca celorezortná súťaž fotografov OS SR a civilnej verejnosti sa volá:
 - a) Vojský objektív 2008
 - b) FotoAtak 2008
 - c) Vojaci cez objektív

Správne odpovede: 1a), 2c), 3b), 4c), 5b).

S veteránom v saune

Najlepší saunový zážitok mám z Liptovského Mikuláša. A to do sauny chodím štvrtstoročie a vyhladáť ju vždy, nech som aj na druhom konci sveta.

Takže: Je piatok popoludní. V areáli vojenských akadémií prichádzajú do sauny vojenski dôchodcovia. Je ich aj zo pätnásť, no zmestia sa. Posadajú si na lavice. Okrem dvoch. Jeden z nich cvrkne do drevenej naberačky plnej vody pár kvapiek aromatickej esencie. Zmes vyleje na rozpalenú pec. Druhý vrtí popred pec uterákom. Ten prvý sa vzápätí pridá. Uterákom máva ponad seba, aby horúcu paru rozohnal do priestoru. Následne sa obaja postavia vedľa seba. Podajú si ruky, uklonia sa ostatným – a idú si sadnúť. Pravdaže, po záverečnom úklone už spotené dlane ich bývalých vojenských kolegov a dnešných kamarátov počuť v nadšenom potlesku. Nuž, milý rituál. Jeden z týchto seniorov má na ľavom stehne jasne zreteľnú jazvu. Ťahá sa takých 20 centimetrov. „Pamiatka od fašistov z bojov o Kyjev,“ akoby nič pokrčí plec om plukovník v. v. Nikolaj Tegza. A pokračuje v rozprávaní vtipov. Nuž – a ja v úcte zmĺknem. Uff, veď sa saunujem s vojnovým veteránom, ktorého na začiatku 2. svetovej vojny Sovieti internovali

v gulagu, ale keď sa naskytla možnosť, hneď sa pridral k československým jednotkám. Potím sa s veteránom, ktorý bojoval o Kyjev, Duklu aj o Liptovský Mikuláš. A to všetko v roku 2008. No nie je to takmer neuveriteľné? Životný príbeh plukovníka Tegzu sme priniesli v OBRANE č. 5 / 2005. Pisali sme aj o tom, že armáde zasvätil celý život, že už desaťročia zveľaduje svoje skvelé vojenské múzeum a že ho chce venovať ozbrojeným silám. Za to všetko vlni získal ocenenie laureát v ankete Vojenský čin roka. Takže dnes už iba toľko, že pán plukovník Tegza by mal dostať cenu aj za svoj celoživotný úsmev, optimizmus a ľudskosť. Na druhej strane – aj vďaka týmto skvelým vlastnostiam si dodnes môže dovoliť hodinku v saune so svojimi o jednu, dve či tri generácie mladšími kolegami.

Teším sa na stretnutie vo vašej mikulášskej saune aj nabuďce, pán plukovník. A keďže sa blíži Deň víťazstva, úprimne Vám blahoželám, že ste v roku 1945 spolu so svojimi spolubojovníkmi tých darebáckych fašistov porazili na hlavu!

Text a foto **Pavol VITKO**

[FOTOZAJÍMAVOSŤ]

ZASMEJME SA ...

- Haló! Tam je ústredňa? Rýchlo ma spojte s mojou ženou!
- Aké číslo?
- No dovoľte, aké číslo? Myslite si, že mám ženy očíslované?!

...

Príde pani Šimková k lekárovi a vraví mu:
- Pán doktor, predpíšte mi, prosím, nejaké tabletky proti chamtivosti. Ale čím viac, čím viac...

...

- Starý, tu čítam, že v Brazílii vypukla revolúcia kvôli káve.
- No, ak je to taká káva, akú mi varievaš, ani sa nečudujem...

Mladý muž chodí do rodiny za dievčinou, ale o ženení ešte nepadlo ani slovo. Raz to už matka dievčiny nevydrží a jedovato povie:

- Bud' si našu dcéru vezmete, alebo sa už neuvidíme...

Mládenec sa zamyslí a vraví:

- Nuž, ja by som bral obe alternatívy súčasne...

...

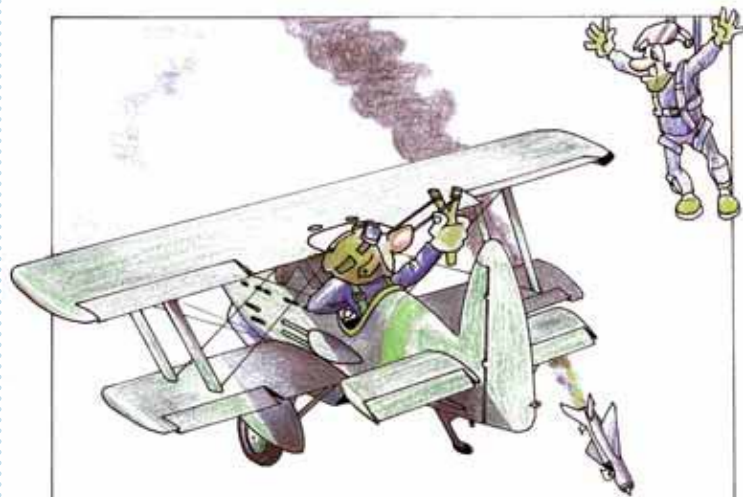
- Zaujímavé, - vraví pani Zlatka manželovi – Poláčkovci sú už štyri roky spolu, ale nemajú žiadne deti.
- A ty sa čuduješ? - vraví na to manžel. - Veď tá Poláčková vôbec nechodí medzi ľudí...

...

Manželia Novákovi sa povadili. V rozčúlení žena napokon zvolá:

- No čo si myslíš?! Že som tvoja otrokyňa?

- Nie, to si nemyslím. Inak by som ťa už dávno predal.

Postih za opakované pitie

Podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí, alebo spôsobiť značnú škodu na majetku, a) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich 24 mesiacoch odsúdený, alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený, b) hoci bol za obdobný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky v predchádzajúcich 24 mesiacoch postihnutý, alebo, c) spôsobil, čo aj z nedbanlivosti inému, ublíženie na zdraví, alebo väčšiu škodu na cudzom majetku, dopustí sa prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky. Zákon hrozí trestom odňatia slobody až na jeden rok.

Veľa vodičov sa spolieha na to, že ak jazdia pod vplyvom alkoholu a sú pristihnutí príslušníkmi PZ, vybaví sa to pokutou a zadržaním vodičského oprávnenia. Najmä tí, ktorí majú sklony k takémuto správaniu, však zabúdajú na spomenuté ustanovenie Trestného zákona. Toto bol aj prípad čat. Martina O., príslušníka VÚ 4977 Sliac, ktorý bol dňa 31. 8. 2005 za vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu disciplinárnym rozkazom veliteľa VÚ 2841 Zvolen právoplatne potrestaný. 13. marca 2007 o 03,45 h vo Zvolene viedol osobné motorové vozidlo. Zastavila a kontrolovala ho hliadka OO PZ Zvolen. Dychová skúška na prítomnosť alkoholu v dychu preukázala 0,94 mg/l. Keďže od posledného postihnutia, teda odo dňa 31. 8. 2005, keď bol potrestaný veliteľom, do dňa, keď bol u neho opätovne zistený alkohol za volantom, teda do 13. 3. 2007, neuplynulo 24 mesiacov, naplnil týmto svojim konaním všetky znaky skutkovej podstaty prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 písm. b) Tr. zák.

Vojenský obvodový súd v Banskej Bystrici mu už vymeral peňažný trest vo výške 15 000 Sk. Pre prípad zmarenia mu uložil náhradný trest odňatia slobody na 2 mesiace a uložil mu aj trest zákazu činnosti spočívajúci vo vedení motorových vozidiel všetkého druhu na dobu 24 mesiacov.

Je teda zrejmé, že nemusí ísť iba o postih súdny alebo dopravným inšpektorátom, ale u príslušníkov Ozbrojených síl SR aj o postih veliteľský za takéto konanie a jeho opätovnosť v priebehu 24 mesiacov, už zakladá trestnú zodpovednosť.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Život píše grotesky

Mal som tú česť, že som spolu s plk. Jozefom Svetlíkom sprevádzal na oficiálnej návšteve do Spojených štátov amerických náčelníka generálneho štábu. Program oficiálnej návštevy bol náročný. Navštívili sme niekoľko vojenských útvarov a zariadení Ozbrojených síl USA, mali sme možnosť vidieť aj stredisko v NASA školiace strediská Ozbrojených síl USA. Rokovania na najvyššej úrovni sa uskutočnili vo Washingtone. Program mal presné protokolárne pravidlá a časový harmonogram. Spravidla sme sa po celých Spojených štátoch prepravovali lietadlami, vrtuľníkmi a autami. Na každú akciu sme mali predpísané aj oblečenie. Boli sme ubytovaní v najlepších hoteloch, ktoré sú v USA. Vo Washingtone sme spali v päťhviezdičkovom hoteli Sheraton.

Po príchode do hotela som sa vždy musel presvedčiť, aký je systém otvárania izby, ako sa rozsvetujú svetlá, ako funguje splachovacie zariadenie, púšťa sa voda a sprcha. Zo skúsenosti som vedel, že niekde je to mechanicky, niekde na fotobunkku, niekde na tlačidlá a podobne. V tomto hoteli sa otvárali izby na elektronické karty. Ráno som si pripravil oblečenie a ostatné veci nabalil do kufra, po ktorý prišiel seržant. Keď zaklopal, kufor som vytiahol pred dvere izby, seržant s kufrom zmizol vo výťahu. Dvere na izbu sa naraz zabuchli. Zostal som na dlhý chodbe stáť osamotený, len tak v slípoch. Elektronická karta s ostatnými dokladmi a uniforma zostali pripravené v izbe. Strašná situácia, ako v groteske z amerického filmu, ale pre mňa nebola až tak zábavná. Nezostalo mi nič iné, iba vyhľadať izbu môjho priateľa Svetlíka, ktorá bola na druhom konci chodby. Keď mi po zaklopaní otvoril dvere a videl ma stáť v slípoch, mohol si myslieť že mi asi „haraší“. Po krátkom vysvetlení odišiel na recepciu požiadať o pomoc. Po chvíli, pre mňa nekonečnej, ktorú som trávil u neho, vrátil sa a s vážnou tvárou mi povedal, že mu na recepcii neveria, že tam mám ísť sám. Našťastie to nebola pravda, priniesol novú kartu, ktorou som si izbu otvoril a včas som bol pripravený zúčastniť sa ďalšieho programu.

Poučenie z tohoto príbehu je ťažko hľadať, ale dnes verím všetkým podobným hotelovým groteskám vo filmoch, lebo sa skutočne môžu stať.

Ing. Tomáš ŠVEC

[SÚDNIČKA]

[PRÍBEH]

Autor výroku: Jean Paul	záplavy	2	Pomôcky: TGA, Olt, eel, YR, Asa, ekos	čínska droga (marihuana)	akty, po česky	hlavo sa napilo	české meno Alice	značka neónu	zmenou na paru odstráň	erb (zastar.)	označenie lietadiel Antonov	Pomôcky: Eos, herb, ma, Aja Ptava	fáza Mesiaca	nohavice (hovor.)
Posádková správa (skr.)			nôžka									Slovenská galéria (skr.)		
Obchodná akadémia (skr.)		4	grécka bohynia úsvitu									MPZ Panamy		
časť výrazu tse-tse				kód štátu Kongo				Podniková rada (skr.)			rieka v Rumunsku			
				prítok Laborca				vrúbok (zastar.)			meno Jürgensa			
kopáním skypřil pôdu, ohnul							3							
							akí (nár.)							
abstencia niečoho (expr.)					druh pytlíka					predl. (do-vnútra)			obet	značka laku na vlasy
					zasekol					zlé počasie				
označenie lietadiel Rumunská			zn. ampérzávitu			obyvateľ Írska			dravý vták					
			hriadelík			staral sa			faktor vonk. prostredia					
Autor: Vojtech Kúkoľ	lámka	veľká mucha	ľad, po nemecky				úhor, po anglicky oker, po česky				spoinka (žeby)			
											vonku			
1												Emisná banka (skr.)		
nikto				čln na rieke Rýn				mužské meno (5. 12.)				tam		
judejský kráľ				laserová lokácia mesiaca (astronom.)				rieka v Poľsku				chemická značka argónu		

Predsa len kúpia Pandury?

Česko pravdepodobne predsa len kúpi rakúske osemkolesové obrnené transportéry Pandur II. Firma Steyr súhlasila s ďalšími skúškami a po ich skončení by česká vláda mohla podpísať zmluvu o nákupe 107 vozidiel.

Pôvodná objednávka znela na 199 kusov za vyše 20 miliárd českých korún. Vlni v decembri však česká strana zmluvu vypovedala. Pandury totiž neprešli skúškami a výrobca ich nemohol dodať v dohodnutom termíne.

Pôvodných 199 vozidiel mali dodať v 19 verziách. Aj tu nastalo zníženie; najnovšie chce česká armáda iba šesť modifikácií. Najviac, 63 kusov, by mal Steyr dodať ako bojové vozidlá pechoty s vežou Rafael RCWS-30. Tento zbraňový systém je ovládaný diaľkovo zvnútra obrnenca

a nesie 30 mm kanón, guľomet kalibru 7,62 mm a dve riadené strely Spike-LR. Časť zvyšných vozidiel bude bez výbroje, časť ponesie malé veže Mini Samson s guľometom kalibru 12,7 mm.

Pandur II 8x8 váži 22 ton a na ceste dosahuje rýchlosť 105 km/h. Vo vode môže plávať rýchlosťou 10 km/h. Stroj je dlhý 7,54 m, široký 2,67 m a vysoký 2,08 m (bez veže). Unesie náklad 8,5 tony a jeho dosah je 700 km. Vozidlá vyzbrojené vežou môžu prepravovať šesť vojakov, obrnené transportéry bez veže uvezú okrem dvojčlennej posádky až 12 vojakov.

Miroslav BARIČ

Foto Steyr-Daimler-Puch

MINISTERSTVO OBRANY SR, ASOCIÁCIA UN VETERÁN SLOVAKIA, VÚ SEREĎ A ŽELEZNIČNÁ POLÍCIA SR POZÝVAJÚ

**NA MEDZINÁRODNÝ DEŇ PRÍSLUŠNÍKOV MIEROVÝCH SÍL
A IV. ROČNÍK MEMORIÁLU PADLÝCH V MIEROVÝCH A POZOROVATEĽSKÝCH MISIÁCH,**

KTORÝ SA BUDE KONAŤ 1. MÁJA 2008 VO VÚ SEREĎ.

PODUJATIE SA USKUTOČNÍ POD ZÁŠTITOU PREZIDENTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PRI PRÍLEŽITOSTI 15. VÝROČIA ODCHODU PRVEJ JEDNOTKY ARMÁDY SR DO MIEROVEJ MISIE UNPROFOR

POZVÁNKA

DEN DeTÍ

S ozbrojenými silami

24. MÁJA 2008

GELNICA od 9⁰⁰

futBALOVÝ štadión

 Slovenský rozhlas

